

Vlaams
Parlement

ingediend op **790** (2020-2021) – Nr. 7
23 juni 2021 (2020-2021)

Verslag

namens de Commissie voor Binnenlands Bestuur,
Gelijke Kansen en Inburgering
uitgebracht door Tom Ongena en Yves Buysse

over het ontwerp van decreet

tot wijziging van diverse decreten,
wat betreft versterking van de lokale democratie

Samenstelling van de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering:

Voorzitter: Kris Van Dijck.

Vaste leden:

Maike De Vreese, Nadia Sminate, Annabel Tavernier, Kris Van Dijck, Paul Van Miert;
Yves Buysse, Chris Janssens, Sam Van Rooy;
Katrien Partyka, Brecht Warnez;
Tom Ongena, Bart Tommelein;
An Moerenhout, Jeremie Vaneeckhout;
Maxim Veys.

Plaatsvervangers:

Piet De Bruyn, Andries Gryffroy, Bert Maertens, Freya Perdaens, Elke Sleurs;
Adeline Blancquaert, Guy D'haeseleer, Kristof Slagmulder;
Jo Brouns, Koen Van den Heuvel;
Stephanie D'Hose, Emmily Talpe;
Meyrem Almaci, Celia Groothedde;
Kurt De Loor.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

Documenten in het dossier:

- 790** (2020-2021) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
- Nr. 2 tot en met 5: Amendementen
- Nr. 6: Verslag van de hoorzitting

INHOUD

I.	Toelichting door Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen	5
1.	Afschaffing van de opkomstplicht	5
2.	Afschaffing van volmachten op eer	5
3.	Afschaffing van de invloed van de lijststem.....	5
4.	Duidelijkheid over fracties	6
5.	Initiatiefrecht inzake coalitievorming.....	6
6.	Kiezer bepaalt de burgemeester	6
7.	Constructieve motie van wantrouwen.....	6
8.	Vervroegde installatievergadering.....	7
9.	Digitaal en hybride vergaderen	7
10.	Nieuwe onverenigbaarheden.....	7
11.	Meer mogelijkheden voor fusiegemeenten	7
12.	Aanpassing van het kader voor samenwerkingsverbanden	8
II.	Algemene bespreking.....	8
1.	Vragen en opmerkingen van de commissieleden.....	8
1.1.	Tussenkomsst van Paul Van Miert	8
1.2.	Tussenkomsst van Yves Buysse	9
1.3.	Tussenkomsst van Brecht Warnez.....	12
1.4.	Tussenkomsst van Tom Ongena	13
1.5.	Tussenkomsst van Jeremie Vaneeckhout	15
1.6.	Tussenkomsst van Kurt De Loor	17
1.7.	Tussenkomsst van Tom De Meester	22
1.8.	Tussenkomsst van Bert Maertens	23
1.9.	Tussenkomsst van Kris Van Dijck.....	24
1.10.	Aanvullende tussenkomsten.....	24

2.	Antwoorden van de minister	25
2.1.	Adviezen bij de totstandkoming van het ontwerp van decreet	25
2.2.	Constructieve motie van wantrouwen	26
2.3.	Opkomstplicht.....	26
2.4.	Volmachten	28
2.5.	Initiatiefrecht	29
2.6.	Burgemeester	30
2.7.	Impact van het wegvallen van de lijststem.....	31
2.8.	Digitaal en hybride vergaderen.....	31
2.9.	Fusies	31
2.10.	Referenda	31
2.11.	Varia.....	31
3.	Replieken van de commissieleden.....	32
3.1.	Tussenkoms van Kurt De Loor	32
3.2.	Tussenkoms van Bart Tommelein	34
3.3.	Tussenkoms van Tom De Meester	34
3.4.	Tussenkoms van Brecht Warnez.....	36
3.5.	Tussenkoms van Tom Ongena	37
3.6.	Tussenkoms van Yves Buysse.....	38
3.7.	Tussenkoms van Paul Van Miert.....	39
3.8.	Tussenkoms van Jeremie Vaneeckhout	39
3.9.	Tussenkoms van Koen Van den Heuvel	41
4.	Aanvullende antwoorden van de minister	42
III.	Artikelsgewijze bespreking.....	44
IV.	Eindstemming.....	54
	Gebruikte afkortingen	55
	Tekst aangenomen door de commissie.....	56

De Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering besprak op 25 mei en 1, 8 en 15 juni 2021 het ontwerp van decreet tot wijziging van diverse decreten, wat betreft versterking van de lokale democratie.

(Deze vergaderingen werden als videoconferentie georganiseerd.)

I. Toelichting door Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen

Minister *Bart Somers* ziet de lokale besturen als de eerste partner van de Vlaamse Regering. Sinds het begin van de coronacrisis nemen ze een sleutelrol op en voeren ze een daadkrachtig, inventief en veerkrachtig beleid. De lokale bestuurskracht moet worden gekoesterd en waar mogelijk versterkt.

Wat voorligt is een ontwerp van decreet tot aanpassing van het decreet over het lokaal bestuur en het Lokaal Kiesdecreet met het oog op een versterking van de lokale democratie. Het eerste voorontwerp werd in de zomer van 2020 goedgekeurd en voor advies voorgelegd aan onder andere de VVSG. Op 12 februari 2021 werd een licht aangepaste versie principieel goedgekeurd en voor advies overgemaakt aan de Raad van State. De definitieve goedkeuring van het ontwerp van decreet gebeurde op de Vlaamse Regering van 30 april 2021.

De minister gaat vervolgens in op de grote lijnen van het ontwerp van decreet.

1. De afschaffing van de opkomstplicht

Een belangrijke inhoudelijke en symbolische vernieuwing is dat de opkomstplicht voor de lokale verkiezingen wordt afgeschaft. Op dit moment is ons land samen met Griekenland, Luxemburg en (sinds 2016) Bulgarije het enige land waar de opkomstplicht nog bestaat. Nochtans zijn er bij de laatste lokale verkiezingen ongeveer 390.000 kiezers niet komen opdagen, hoewel dat verplicht was.

De minister vindt de opkomstplicht een foutief instrument ter versterking van de lokale democratie. Door de afschaffing ervan zullen de politieke partijen verplicht zijn om bij verkiezingen aan de mensen uit te leggen waarom gaan stemmen en participeren aan de lokale democratie belangrijk is en voor de betrokken personen een verschil kan maken. In Nederland werd die keuze al in 1970 gemaakt.

2. De afschaffing van volmachten op eer

Het is de bedoeling om de volmachten ingevolge de verklaring op eer af te schaffen. Dit gaf in het verleden wel eens aanleiding tot het ronselen van stemmen. Een volmacht op basis van een attest, zoals een doktersbriefje, blijft wel mogelijk.

3. De afschaffing van de invloed van de lijststem

Vandaag kunnen partijen nog voor een stuk bepalen wie er wordt verkozen. Het is de bedoeling om burgers meer de kans te geven om te bepalen wie hen in de gemeenteraad moet vertegenwoordigen. De plaats op de lijst wordt dus minder belangrijk en iedereen wordt verkozen op basis van voorkeurstemmen. Er wordt dus komaf gemaakt met de voordelen van de lijstplaats en het 'profiteren van de pot'. Kandidaten zullen gemakkelijker kunnen 'springen'. Dit leidt tot minder participatie, meer democratie en meer gewicht voor de stem van de kiezer.

De impact op de effectief verkozenen is niet heel groot. Het gewicht van de lijststem was reeds verminderd op het moment van de installatie van de gemeenteraad. Maar de impact is wel significant als er mensen moeten worden vervangen,

bijvoorbeeld ingevolge overlijden, verhuizen of het afstand nemen van het mandaat. Nu gebeurt het vaak dat de vervanging niet op basis van de voorkeurstemmen gebeurt maar op basis van de positie op de lijst.

4. Duidelijkheid over fracties

Partijen kunnen lijstverbindingen aangaan maar in de toekomst zullen ze op voorhand moeten aangeven of ze als één dan wel als twee fracties zullen zetelen. Nu gebeurt die keuze vaak pas na de verkiezingen. De burger weet dan niet of hij te maken heeft met een kartel dat wel gezamenlijk naar de kiezer trekt maar nadien kan uiteenvallen in afzonderlijke fracties, soms in meerderheid en oppositie, of met een echte lokale lijst, een gemeenschappelijk project dat zich vertaalt in een gemeenschappelijke politieke actie de volgende zes jaar.

5. Het initiatiefrecht inzake coalitievorming

Ook deze vernieuwing heeft als bedoeling de burger meer greep te laten krijgen op het lokale politieke gebeuren. Politici durven voor de verkiezingen al eens afspraken te maken over de coalitievorming na de verkiezingen. Dit blijft vaak verborgen tot de avond van de verkiezingen.

De minister wil de lijsttrekker van de grootste lijst veertien dagen het exclusief initiatiefrecht geven om een meerderheidscoalitie op de been te brengen. Hij krijgt veertien dagen de tijd om mogelijke voorakkoorden te doorbreken. Slaagt hij daar niet in, dan gaat het initiatiefrecht naar de lijsttrekker van de tweede grootste lijst.

6. De kiezer bepaalt de burgemeester

De kiezer moet meer kunnen wegen op wie burgemeester wordt. In de toekomst zal diegene met de meeste stemmen van de grootste fractie in de coalitie de burgemeester worden. Het gaat dus om de persoon die de grootste relatieve legitimiteit heeft binnen de meerderheid. Hij of zij zal de eed afleggen in handen van de voorzitter van de gemeenteraad maar wordt nog steeds benoemd door de Vlaamse Regering.

Hierop is een belangrijke uitzondering voor fusiegemeenten. Die kunnen nog steeds met een akte van opvolging bepalen wie burgemeester wordt. In het begin van de bestuursperiode kunnen daar nog afspraken gemaakt worden om tussentijds en in onderling overleg een of meerdere burgemeesterswissels door te voeren. De bedoeling hiervan is om fusies maximaal (maar ook eenmalig) te faciliteren.

7. De constructieve motie van wantrouwen

De positie van de gemeenteraad wordt verder versterkt door de invoering van een constructieve motie van wantrouwen. Momenteel moet er een logge, bijna paternalistische procedure van structurele onbestuurbaarheid worden gevolgd om uit een impasse binnen de bestuurscoalitie te geraken. Pas na langdurige procedures kan men momenteel vaststellen dat het eigenlijk niet meer gaat.

Met de steun van twee derde van de verkozenen van elk van de indienende fracties zal het mogelijk worden om een constructieve motie van wantrouwen in te dienen. Die kan collectief zijn om het volledige schepencollege te vervangen of individueel om één persoon in het college te vervangen. De motie moet vergezeld zijn van een nieuwe akte van voordracht.

Er worden twee uitzonderingen voorzien. Het is niet mogelijk in de eerste twaalf maanden na de installatie van de gemeenteraad noch in de laatste twaalf maanden voor de lokale verkiezingen.

8. De vervroegde installatievergadering

De installatie van de nieuwe gemeenteraad zal voortaan gebeuren op een van de eerste vijf werkdagen van december. Op die manier zal de nieuwe bestuursploeg sneller aan de slag kunnen. In het verlengde en ter vrijwaring van de vervroegde installatie worden een aantal procedures gewijzigd en of termijnen ingekort.

9. Digitaal en hybride vergaderen

Een verder evoluerende digitalisering kan bijdragen aan een efficiënter besluitvormings- en beleidsproces. De minister wil voortbouwen op de goede praktijken tijdens de coronacrisis.

Voor de gemeente- en OCMW-raad en het bijzonder comité voor de sociale dienst blijft fysiek vergaderen de norm. Maar deze organen kunnen beslissen om de uitzonderlijke omstandigheden waaronder digitaal of hybride kan vergaderd worden, vast te leggen in het huishoudelijk reglement. Voor commissies, het college en het vast bureau is het fysiek, digitaal of hybride vergaderen gelijkwaardig. Ze kunnen met meer vrijheid beslissen hoe men vergadert.

De minimale voorwaarden zullen worden bepaald in een besluit van de Vlaamse Regering. Dit besluit heeft tot doel de individuele rechten van het raadslid en van de inwoners te garanderen.

10. Nieuwe onverenigbaarheden

Er wordt een nieuwe onverenigbaarheid ingevoerd tussen het mandaat van gemeenteraadslid en leidinggevende van een sociale huisvestingsmaatschappij of een intergemeentelijk samenwerkingsverband.

Daar zit men immers met een overlap tussen het belang van de eigen gemeente als gemeenteraadslid en het belang van de werkgever die wordt gecontroleerd door die gemeente. Op die manier kan men lokale politieke inmenging voorkomen en voorzien in een optimale informatiedoorstroming zonder politisering.

11. Meer mogelijkheden voor fusiegemeenten

Het ontwerp van decreet bevat heel wat wijzigingen die fusies faciliteren. De minister geeft enkele voorbeelden:

- voor fusiegemeenten is een akte van opvolging mogelijk voor de burgemeester;
- straatnamen wijzigen wordt makkelijker;
- er komt een mogelijkheid om een transitimanager aan te stellen van buiten de organisatie;
- er wordt meer flexibiliteit op het vlak van de uittredingsmogelijkheden uit de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden voorzien;
- er is een verruimde personeelsmobiliteit tussen de betrokken gemeenten mogelijk;
- er wordt een waarborgsysteem opgericht voor de middelen die fusiegemeenten ontvangen uit het Open Ruimtefonds.

12. Aanpassing van het kader voor samenwerkingsverbanden

Het ontwerp van decreet regelt een maximaal presentiegeld voor de voorzitters van de raden van bestuur van de samenwerkingsverbanden van lokale besturen. Er wordt nu decretaal verankerd dat de voorzitter van een raad van bestuur van een samenwerkingsverband maximaal een dubbel presentiegeld kan ontvangen. Het ontwerp van decreet conformeert ook de regels rond samenwerkingsverbanden van lokale besturen aan het Wetboek van vennootschappen en verenigingen.

II. Algemene bespreking

1. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

1.1. Tussenkoms van Paul Van Miert

Volgens *Paul Van Miert* bevat dit ontwerp van decreet wezenlijke hervormingen die de lokale democratie niet alleen zullen ondersteunen maar ook revitaliseren. Het lokale niveau is en blijft het belangrijkste bestuursniveau in Vlaanderen. Het staat het dichtst bij de burger en heeft vaak een natuurlijke voeling met wat de inwoners van de gemeente nodig hebben. De N-VA is daarvan doordrongen, wat deze regeerperiode al een aantal keer tot uiting gekomen is. Nooit werd er vanuit Vlaanderen meer geïnvesteerd in lokale besturen. De responsabiliseringsbijdrage, het Open Ruimtefonds en de indexering van het Gemeentefonds zijn allemaal elementen die nog voor de coronacrisis in de steigers werden gezet. De coronacrisis heeft de slagkracht van het lokaal niveau aangetoond, bijvoorbeeld met de handhaving van de coronamaatregelen en de inrichting van de vaccinatiecentra. Lokale besturen konden daarbij volgens het Belfortprincipe op het ondersteunende Vlaamse niveau rekenen.

De voorgestelde hervormingen moeten de lokale democratie opnieuw in het middelpunt van de belangstelling plaatsen. Ze moeten ervoor zorgen dat de burgers meer dan ooit het gevoel krijgen dat hun stem een meerwaarde heeft en ernaar geluisterd wordt. De hervorming staat niet op zich, maar past in de beleidslijn van een goed en betrouwbaar partnerschap tussen de Vlaamse kaderoverheid en de lokale besturen, als voorwaarde voor goed bestuur. Respect voor de bevoegdheden en eigen inzichten van deze lokale besturen horen daarbij. Deze regeerperiode kent nog meer vernieuwingen: verdere fusies, de regiovorming, de decentralisatie van bepaalde bevoegdheden enzovoort.

De spreker vervolgt met enkele blikvangers van het ontwerp van decreet. Weinig landen kennen nog een opkomstplicht. De N-VA verdedigt al sinds haar ontstaan de afschaffing ervan. De omschakeling is simpel: de burger krijgt de keuze om te gaan stemmen of niet. De keuzevrijheid komt dus centraal te staan en de paternalistische visie dat iedereen verplicht naar de stembus moet, wordt verlaten.

Er zijn argumenten pro en contra, zoals ook tijdens de hoorzittingen (*Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 790/6*) bleek, maar de opkomstplicht is zeker niet zaligmakend noch een perfecte doorsnede van wat de maatschappij verlangt. Al jaren blijven een heleboel mensen thuis, ondanks de opkomstplicht, zonder dat ze daarvoor vervolgd worden. Dat elke stem evenveel waard is, is een van de belangrijkste verwezenlijkingen van democratieën. Dat bepaalt het verschil tussen dit politieke systeem en andere minder vrije samenlevingen. Het recht om te gaan stemmen zou een hoogdag moeten zijn voor elke democratische samenleving, maar wordt zowel door politieke partijen als door burgers te veel als een verplicht nummertje ervaren. Het klopt niet dat landen zonder stemplicht geen goed sociaal beleid voor iedereen voeren of dat de stembusgang er als elitair aanzien wordt. De gevolgen voor de verkiezingsuitslagen zijn eveneens beperkt.

De grootste uitdaging zit in het aanwakkeren van burgerzin. Het is aan politici om actiever mensen aan te sporen om te gaan stemmen, ze te betrekken bij de verkiezingen, te luisteren naar de burgers en hen een aantrekkelijk verkiezingsaanbod voor te stellen. De kiescampagne zal wezenlijk anders worden. In feite wordt het ook een semirechtstreekse verkiezing van de burgemeester, zijnde de verkozene met de meeste voorkeurstemmen van de grootste fractie in de meerderheid.

De afschaffing van de invloed van de lijststem maakt dat de plaats op de lijst aan belang verliest. Het aantal voorkeurstemmen zal de doorslag geven bij de aanduiding van de verkozenen, wat ook een goed signaal is voor de burger. Daarnaast is er de objectivering van de stembusgang. Partijen die samen een lijst vormen, moeten vooraf aangeven of ze als gezamenlijke fractie zitting zullen hebben in de nieuwe gemeenteraad. Dat zal het opportunisme na de verkiezing wat breken en eveneens de praktijk van voorakkoorden verminderen. De andere grote ankers van het ontwerp van decreet zijn het initiatiefrecht van de grootste fractie en de constructieve motie van wantrouwen. Het ontwerp van decreet stelt ook het ronselen van volmachten strafbaar. Voorts zijn er enkele bepalingen over het democratische proces: een snellere installatie van de gemeenteraad, de mogelijkheid tot hybride vergaderingen, de verduidelijking van een aantal onverenigbaarheden.

De spreker concludeert dat met dit ontwerp van decreet niet alleen de lokale verkiezingen helemaal anders worden, maar ook het debat na de stembusgang anders zal zijn. De N-VA is er evenwel van overtuigd dat de aanpassingen het democratische gevoel van de burgers ten goede zullen komen. Met deze hervorming krijgt de burger het signaal dat hij meetelt, krijgt hij de keuze om al dan niet te stemmen, en de mogelijkheid om meer invloed uit te oefenen op de coalitievorming. De inzet van de verkiezingen is niet langer alleen de partijstandpunten, maar ook het democratische gevoel van de burger.

Deze hervorming staat niet alleen. Het is een belangrijke stap in het continue proces dat tijdens de vorige zittingsperiode is gestart om het lokale niveau op te waarderen en de verantwoordelijkheden duidelijk en breder te definiëren. In de vorige regeerperiode waren er de inkanteling van de sectordecreten in het Gemeentefonds, de eerste fusieoperaties en een vereenvoudiging van de intergemeentelijke samenwerkingen en bijhorende vergoedingen. Deze regeerperiode bouwt daarop verder met bijkomende fusies, de regiovorming en de decentralisatie. Voorts wordt er onderzoekswerk verricht om de financiering van de lokale besturen vanuit Vlaanderen te verfijnen. Dat alles toont aan dat Vlaanderen denkt aan de lokale besturen, aan hun slagkracht en impact, aan hun dialoog met de burger en aan hun gezonde financiering. De N-VA gelooft dat dit ontwerp van decreet extra in de verf zet dat Vlaanderen een hart heeft voor de lokale besturen. De lokale democratie zal er wel bij varen en de N-VA zal het ontwerp van decreet dan ook volmondig steunen.

1.2. Tussenkoms van Yves Buysse

Yves Buysse wijst er vooreerst op dat de afschaffing van de opkomstplicht al verschillende verkiezingen in het verkiezingsprogramma van Vlaams Belang staat, ondanks de studies die voorspellen dat de partij er nadeel van zal ondervinden, iets wat de indieners ongetwijfeld geïnspireerd heeft. Vlaams Belang gelooft echter in de overtuiging van zijn kiezers, die, zeker wanneer hun duidelijk gemaakt wordt wat er op het spel staat, hun verantwoordelijkheid niet zullen ontlopen. De spreker refereert aan buitenlandse voorbeelden van partijen die met Vlaams Belang samenwerken en bij recente verkiezingen mensen die al lang afgehaakt hadden, toch konden mobiliseren om opnieuw te gaan stemmen. Wat zelfs tegenstanders ervan moeten toegeven, is dat het ontwerp van decreet het voordeel van de duidelijkheid heeft. Nu is het verplicht maar wordt niet opdagen niet gestraft. Het gevolg is sowieso dat kandidaten en politieke partijen kiezers twee keer zullen moeten

overtuigen: om deel te nemen aan de stemming en om het gewenste bolletje te kleuren.

Tijdens de hoorzittingen werden studies toegelicht waaruit blijkt dat een aantal groepen uit de maatschappij het contact zou verliezen. De afschaffing van de opkomstplicht moet dan ook als een uitdaging voor de politici worden gezien om naar die doelgroepen toe te stappen en hen te overtuigen.

Wat de afschaffing van het belang van de lijststem betreft, vindt Vlaams Belang het relevant dat een lijststem mogelijk moet blijven. Gelukkig zijn er immers lijsten en partijen die een inhoudelijk programma vertegenwoordigen en niet enkel een tijdelijk project zijn van individuele kandidaten. Kiezers moeten de mogelijkheid blijven hebben om op een evenwaardige manier enkel een stem uit te brengen voor de lijst en zijn programma. De lijststem zal meetellen voor de berekening van het aantal behaalde zetels per lijst, maar niet voor de verdeling van de zetels over de lijst. Al zal dat niet veel impact hebben, wat ook bleek bij de hoorzittingen. Slechts in een half procent van de gevallen zou zonder de zogenaamde potstemmen een ander resultaat verkregen zijn. Het effect zal groter zijn bij opvolgers omdat de eerste niet-verkozene op de lijst in het huidige systeem eerst nog van de lijststemmen kan gebruikmaken en daardoor een belangrijk voordeel krijgt op andere kandidaten met meer voorkeurstemmen. In zijn lange loopbaan bij de verkiezingscel van zijn partij heeft de spreker het echter slechts enkele keren meegemaakt dat de eerste opvolger niet de eerste niet-verkozen kandidaat was.

Dat er maatregelen komen om het ronselen van volmachten tegen te gaan, is een goede zaak. Dat is zeker het geval voor de praktijk in woonzorgcentra, waar een attest van de dokter en een ondertekende volmacht worden doorgesluisd naar bevriende politieke kandidaten, terwijl de oudere kiezer zelf zich daar vaak niet eens van bewust is.

De spreker vraagt de minister duidelijkheid te geven over de draagwijdte van artikel 21. Nu staat er: "Iedereen die stelselmatig personen aanspreekt of op een andere manier persoonlijk benadert om hen ertoe te bewegen het formulier voor de volmacht te ondertekenen en af te geven, wordt gestraft." Voor de spreker moeten politieke partijen of kandidaten de volmachtenregeling nog altijd kunnen bekendmaken in hun propaganda, eventueel het formulier ter beschikking stellen en, indien gevraagd, iemand zoeken die de volmacht wil aannemen. Wie een volmacht geeft in 2024, zeker na de afschaffing van de opkomstplicht, moet overtuigd zijn dat zijn of haar stem naar de partij van zijn of haar keuze gaat. Dan is het niet onlogisch dat de partij van de voorkeur voor iemand zorgt. Ook het afschaffen van de volmacht op basis van een verklaring op eer is een goede zaak, want dat laat inderdaad fraude en willekeur toe, bijvoorbeeld mensen die foutief een verklaring afleveren dat ze in het buitenland zijn.

Yves Buysse begrijpt evenwel niet waarom het ontwerp van decreet een burgemeester die zelf kandidaat is, niet verbiedt volmachten voor kiezers die wegens vakantie in het buitenland vertoeven, te ondertekenen. Het Kiesdecreet bepaalt toch ook dat een arts die zelf kandidaat is, geen doktersattesten mag schrijven voor volmachten. Het risico op cliëntelisme loert altijd. Hij stelt voor om dat verbod ook te laten gelden voor de akte van bekendheid waarin een burgemeester bevestigt dat kandidaten bekend zijn onder hun roepnaam en zo op de kandidatenlijst staan. De burgemeester die kandidaat is, zou zich moeten laten vervangen, bijvoorbeeld door de algemeen directeur.

Onder de eerste categorie van de volmachtenregeling vallen kiezers die om medische redenen niet kunnen gaan kiezen. Dat kan gaan om mensen die daartoe zelf fysiek niet in staat zijn, maar ook om wie zorgt voor iemand die niet alleen mag gelaten worden. Hij vraagt te verduidelijken dat ook zij, mits ze een medisch

attest hebben, bij volmacht kunnen stemmen. Voorts zijn er de zelfstandigen die om beroepsredenen niet kunnen gaan stemmen: bakkers, beenhouwers, traiteurs, zelfstandige zorgverleners enzovoort. Een werknemer kan dan een attest krijgen van zijn werkgever, maar zelfstandigen niet, waardoor zij soms in de problemen komen.

De installatie van de nieuwe gemeenteraad wordt vervroegd. De achterliggende idee snijdt hout. Het is immers vaak zo dat mensen die niet meer verkozen zijn, niet meer komen opdagen in de raden na de verkiezingen of dat een uittredende meerderheid lam ligt door onderhandelingen. Vlaams Belang is er echter niet van overtuigd dat dit in de praktijk zo vlot zal lopen. Ook de vertegenwoordigers van de VVSG en de voorzitter van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen zetten toch wat vraagtekens bij de regeling. Is dit dan niet besproken met de VVSG, die toch van bij het begin betrokken was bij dit ontwerp van decreet? En waarom is de Raad voor Verkiezingsbetwistingen helemaal niet geconsulteerd? Dat orgaan is de ervaringsdeskundige bij uitstek voor de afhandeling van klachten en termijnen.

Yves Buysse vervolgt met wat hij de schijnoperatie van de rechtstreekse burgemeesterverkiezing noemt, een van de paradepaardjes van het regeerakkoord. Een aantal journalisten liet zich in eerste instantie voor de gek houden. In de pers verschenen berichten dat de burgemeester vanaf 2024 zou aangeduid worden op basis van de voorkeurstemmen. Al snel werd echter duidelijk dat het de kandidaat is met de meeste naamstemmen van de grootste fractie van de coalitie. Het blijft dus perfect mogelijk dat de coalitie van de verliezers een burgemeester levert die heel wat minder voorkeurstemmen heeft dan bijvoorbeeld de oppositieleider. Van een hoogdag voor de lokale democratie gesproken.

Zoals bij de afschaffing van de opkomstplicht kan zelfs een blinde zien dat hier andere motieven spelen. De spreker roept de minister op geen decreten te schrijven die louter gebaseerd zijn op de vrees dat een verkeerde partij wel eens een burgemeester kan leveren. Daar Vlaams Belang al lang voorstander is van een echte lokale democratie waar de populairste kandidaat ook het burgemeestersambt krijgt, zal het dit onderdeel niet goedkeuren. Voor het afschaffen van de opkomstplicht wordt voortdurend verwezen naar voorbeelden in het buitenland. Waarom gebeurt dat niet voor de aanduiding van de burgemeester? Indien de meerderheid echt zoveel mogelijk kiezers bij de lokale democratie wil betrekken, zou ze ervoor moeten zorgen dat hun stem telt, ook in de beslissing van wie hun burgemeester zal zijn.

Een kandidatenlijst zal expliciet moeten vermelden of de kandidaten al dan niet meerdere fracties in de gemeenteraad zullen vormen. Voor de transparantie is dat een goede zaak. De fractievorming staat in de voordrachtakte, maar hoe zal dat op het stemformulier of stembureau staan? En kunnen onafhankelijke kandidaten hun status op een gelijkaardige manier kenbaar maken?

De lijsttrekkers krijgen in afnemende volgorde van de lijstgrootte telkens het exclusief initiatiefrecht om tijdens een periode van veertien dagen een coalitie te vormen. Dat klinkt goed, maar het is afwachten wat dat in praktijk zal geven. De spreker betwijfelt dat het voor een vermindering van voorakkoorden zal zorgen. Ook de opmerking van de VVSG dat het hier enkel om het recht van de lijsttrekker gaat en dus niet van fracties, is iets om nog eens grondig te bekijken. Wat is in het geval van een kartellijst de positie van een lijsttrekker die wel de meeste voorkeurstemmen heeft, maar tot de kleinste fractie van het kartel behoort?

De constructieve motie van wantrouwen tegen een voltallig college of een individueel lid ervan, maakt een vlottere vervanging van een niet-functionerend schepen/college mogelijk. Wat gebeurt er met de burgemeester in het geval van een collectieve motie? Hij legt immers niet de eed af in handen van de raad en kan dus niet

door de raad worden afgezet. Een motie van wantrouwen tegen een individuele schepen moet gesteund worden door twee derde van de fractieleden waartoe de betrokken schepen behoort. Dit maakt het de oppositie de facto onmogelijk een schepen weg te stemmen. Wat is dan het nut van de regeling?

Het is goed dat het digitale en hybride vergaderen decretaal geregeld wordt, maar waarom is de audiovisuele livestream niet verplicht? Corona heeft toch aangetoond dat waar die bestond, het aantal geïnteresseerde volgers veel hoger ligt dan bij fysieke vergaderingen? Met die livestreams wordt de betrokkenheid van de burger verhoogd en de kloof tussen burger en politiek bijgevolg verkleind. Toch niet onbelangrijk in een decreet over de bevordering van de lokale democratie.

Vlaams Belang vindt dat de regering enkel blijft inzetten op zuiver politieke fusies. Op geen enkel moment heeft de bevolking echt en direct inspraak in het fusieproces. Bovendien behoudt men het politiek snoepgoed van de extra schepenmandaten als glijmiddel om meer partijen aan boord te krijgen. Vlaams Belang blijft vragen dat fusies tussen gemeenten gebaseerd zijn op een efficiëntiestudie. Sentiment of een goede (partij)verstandhouding tussen de burgemeesters mag nooit het uitgangspunt zijn. Het is ook essentieel dat de bevolking goedkeuring kan geven aan een geplande fusieoperatie. Omdat dat niet kan, is dit geen versterking van de lokale democratie.

De spreker eindigt met enkele bedenkingen over wat niet in dit ontwerp van decreet staat. Net als de VVSG en enkele professoren op de hoorzitting stelt Vlaams Belang vast dat dit ontwerp van decreet tot eer en glorie van de lokale democratie vooral gaat over de periode van de aanloop naar de verkiezingen tot de coalitievorming en de burgemeestersbenoeming. Over wat er nadien gebeurt valt weinig te lezen. Er is geen sprake van een betere ondersteuning van de werking van gemeenteraden en de individuele raadsleden. Dat is een gemiste kans en staat haaks op het begrip dat de minister eerder toonde voor het werk van raadsleden, al zeker die van de oppositie. Zoals professor Herwig Reynaert zegt, is het, zeker in grotere steden, voor mensen die een gemeenteraadszitje combineren met een voltijdse dagtaak, quasi onmogelijk om de vele dossiers door te nemen en achtergrondinformatie te verwerken.

1.3. Tussenkoms van Brecht Warnez

Brecht Warnez zegt dat het ontwerp van decreet een stap is in het traject dat het Vlaamse regeerakkoord uitstippelt richting sterkere lokale besturen. Het ademt ook het vertrouwen uit dat de regering in die lokale besturen heeft. In het begin van de regeerperiode is de financiële draagkracht van de steden en gemeenten al versterkt door de overname van de responsabiliseringsbijdrage en de vergoeding voor de vrijwaring van de open ruimte. Dit ontwerp van decreet gaat verder dan het financiële en strekt ertoe de stem van de kiezer luider te laten klinken, onder meer door het initiatiefrecht. De grootste politieke formatie zal als eerste aan zet zijn om een meerderheid te vormen. Anticoalities, tegen de zin van de kiezer, worden zo vermeden. Voorts wordt de lijststem geneutraliseerd. Doordat de plaats op de lijst minder belangrijk wordt, zullen nieuwe of jonge politici het gemakkelijker hebben om verkozen te worden, ook als opvolger.

De nieuwe bestuursploeg zal sneller aan de slag gaan. De fractie wordt belangrijker en er komt een decretale grondslag voor digitale en hybride vergaderingen, zonder evenwel de rechten van de gemeenteraadsleden en burgers aan te tasten. Een van de belangrijkste aspecten is uiteraard de semirectstreekse verkiezing van de burgemeester, die trouwens altijd als 'semi' werd aangekondigd. De persoon met de meeste naamstemmen uit de grootste fractie van de meerderheid wordt burgemeester, dus geen achterkamerakkoorden, geen geleur met de burgemeesterssjerp meer, de kiezer beslist. Op instigatie van de VVSG die bezorgd was

over het personeelsmanagement, zal de meerderheid de teksten zo aanpassen dat beloftevolle talenten uit de grootste fractie van de meerderheid twee jaar voor de verkiezingen als burgemeester kunnen aantreden. CD&V vindt dat een belangrijke aanpassing om talent kansen te geven.

Aan de realiteit valt niet te tornen: België is een van de laatste landen met opkomstplicht. Hoewel er steeds meer mensen niet gingen stemmen, werden ze daarvoor niet bestraft. CD&V toont zich evenwel samen met tal van verenigingen, academici en burgers bezorgd over de afschaffing van de opkomstplicht. Het doel moet blijven dat iedereen zijn stem laat horen, dat alle groepen in de samenleving redenen moeten zien om te gaan stemmen. Anders is er het risico dat het beleid geen rekening meer houdt met bepaalde groepen. Mensen moeten overtuigd worden te gaan stemmen en niet alleen door partijen en politici. Ook de Vlaamse overheid moet daarop inzetten, onder meer met een algemene en een doelgroepencommunicatie. Zij moet daarbij het middenveld en de lokale besturen betrekken en ondersteunen. De spreker ziet in de facilitering hiervan een belangrijke taak voor de minister van Binnenlands Bestuur. Hij moet dat flankerende beleid ook aan het parlement voorleggen. Het lid vraagt de minister een traject uit te stippelen zodat in 2024 mensen een reden zien om naar de stembus te gaan.

Een tweede punt van bezorgdheid is de constructieve motie van wantrouwen. Beleid op middellange en lange termijn voeren is niet gemakkelijk. De verkiezingen volgen elkaar snel op, waardoor politici hun populariteit proberen aan te wakkeren met steekvlampolitiek. Een voordeel van een legislatuurorgaan zoals de gemeenteraad nu en tot 2013 ook het college van burgemeester en schepenen, is de stabiele bestuursploeg. Voor CD&V moeten partijen die samen een bestuursperiode aanvatten er alles aan doen om die succesvol te beëindigen, conform het samen-uit-samen-thuisprincipe. Uiteraard rijzen er soms problemen waardoor de samenwerking tussen partijen onmogelijk wordt of een schepen niet meer functioneert.

De procedure van onbestuurbaarheid heeft bewezen ondoeltreffend te zijn. Een alternatief is dus nodig, maar dat mag enkel als noodrem worden gebruikt. CD&V is dan ook tevreden dat de constructieve motie van wantrouwen aan enkele voorwaarden gebonden is, zoals de bijzondere meerderheid van twee derde van de leden van de ondertekende fracties; het niet-agenderen met een spoedeisend karakter; het verbod in het jaar na de installatie of dat voor de verkiezing of in het jaar na een andere motie van wantrouwen. Het is daarenboven een bestuurshandeling die formeel moet worden gemotiveerd. Het is zaak te vermijden dat dit instrument gebruikt wordt voor politieke spelletjes.

Het ontwerp van decreet blijft een belangrijke stap in de versterking van de lokale democratie. De kiezer zal meer dan ooit kunnen bepalen wie de gemeente of de stad bestuurt en wat er wordt gerealiseerd. Het is voor CD&V evenwel geen eindpunt in het traject naar de versterking van de lokale besturen.

1.4. Tussenkoms van Tom Ongena

Tom Ongena sloot zich in 1993 als achttienjarige aan bij de VLD, die toen één jaar oud was, vooral omdat hij gecharmeerd was door het concept van de burgerdemocratie, bedoeld om het starre politieke landschap te doorbreken en vooral meer inspraak te geven aan de burger. Sindsdien zijn er stapsgewijs vorderingen gemaakt: de invloed van de lijststem is al verminderd, de gemeentelijke referenda zijn ingevoerd. Dit ontwerp van decreet is een nieuwe grote stap. Open Vld zal het dus met enthousiasme goedkeuren. Het is de verdienste van de minister, maar ook van Bart Tommelein die zich tijdens de regeringsonderhandelingen met enkelen in een achterkamertje terugtrok om dit mooie pakket te onderhandelen. Het is wat ironisch dat net zo maatregelen bepaald zijn die de achterkamertjespolitiek op het lokale niveau bijna onmogelijk maken. Het ontwerp van decreet zorgt immers

voor meer invloed en inspraak van de burger. Zo wordt de invloed van de lijststem afgeschaft, iets wat niet zozeer voor de direct verkozenen maar vooral voor de opvolgers een grote invloed zal hebben. Het tweede aspect is dat de grootste partij verzekerd is van het initiatiefrecht. Met die bepaling wordt een stokje voor de praktijk van de voorakkoorden gestoken.

Dat de burgemeester slechts deels rechtstreeks verkozen wordt, is logisch daar hij een meerderheid nodig heeft. De tussenstap is dus nodig om het geheel bestuurbaar te houden. Wallonië werkt al op deze manier. Kleine partijen lokken door hun de burgemeesterspost te geven, werkt er niet meer. Ook afwisselend burgemeesterschap om twee partijen in een coalitie te verzoenen, kan niet meer. De burger bepaalt voortaan wie de burgemeester wordt: de populairste kandidaat van de grootste meerderheidspartij.

Doordat er geen opkomstplicht meer zal zijn, zullen de kandidaten extra moeite moeten doen om mensen te overtuigen. Het kan een belangrijke stap zijn in het herwinnen van het vertrouwen in de politiek, zeker op lokaal vlak. Met de constructieve motie van wantrouwen krijgt de gemeenteraad meer macht. Hij kan nu veel sneller en eenvoudiger ingrijpen als de gemeente onbestuurbaar wordt. De vijf aspecten die de spreker aanhaalde, bewijzen volgens hem dat dit ontwerp van decreet de lokale democratie versterkt.

Tom Ongena heeft alle argumenten van experts en anderen tegen de afschaffing van de opkomstplicht opgedeeld in niet-overtuigende en overtuigende. Het eerste niet-overtuigende argument is dat de sociaal zwakkere kiezers niet meer vertegenwoordigd zullen zijn en het beleid minder aandacht zal hebben voor hun behoeften. Als dat zou kloppen, zou België het sociale walhalla zijn, daar het zowat het enige land is met opkomstplicht. België scoort goed, maar er zijn landen die beter scoren en geen opkomstplicht kennen.

Het tweede niet-overtuigende argument is dat het signaal van de foertstemmers niet meer gedetecteerd kan worden. Als daarvoor moet gewacht worden op verkiezingen, is de politiek niet goed bezig. Zonder opkomstplicht zijn politici misschien net wat meer gemotiveerd om buiten te komen en te luisteren waardoor ze dat foertsignaal misschien wel tijdig ontdekken. Zij die de opkomstplicht om electorale redenen willen afschaffen, vanuit de redenering dat de foertstemmers thuisblijven en de antipolitiek verdwijnt, hebben het bij het foute eind, dat hebben de experts duidelijk gemaakt. Donald Trump is trouwens verkozen in een land zonder opkomstplicht.

Het derde non-argument is dat er geen debat over was. Het debat loopt al dertig jaar, met talloze opiniestukken, krantenartikelen, wetenschappelijke artikelen en televisiedebatten.

Zonder opkomstplicht wordt het systeem minder democratisch, is het vierde argument dat geen steek houdt. Volgens experts is de impact op de verkiezingsuitslag al bij al beperkt, maar ze zeggen ook dat de opkomst hoger is als het te verkiezen bestuur dichter bij de burger staat en als er een duidelijke verkiezingsinzet is. De opkomstplicht wordt enkel afgeschaft voor gemeente- en provincieraden, besturen die dus het dichtst bij de burger staan. De andere veranderingen zoals de rechtstreekse burgemeestersverkiezing en de afschaffing van de lijststem geven de verkiezingen de nodige inzet, daar ze de burger de kans en de macht geven om concrete dingen te bepalen. De spreker is er dus van overtuigd dat dit kader ervoor zal zorgen dat de opkomst hoog zal blijven.

Een laatste niet-overtuigend argument is dat de afschaffing het vertrouwen in de politiek zal verlagen. Alsof dat met de opkomstplicht zo hoog is. Zonder opkomstplicht moeten politici meer moeite doen, anders campagne voeren, mensen warm

maken. Kortom, net een troef om het vertrouwen te herwinnen. Dat vergt een mindshift, ook bij politici.

Uit een enquête van Beweging.net blijkt dat mandatarissen vrezen mensen te moeten overtuigen om te gaan stemmen, kortom huisbezoeken te moeten doen. Voor de spreker is dat altijd een essentieel onderdeel geweest van het ambt van politicus. Met die verwijzing heeft de vertegenwoordiger van Beweging.net het mooiste en meest krachtige argument gegeven om de opkomstplicht af te schaffen: de ongelofelijke kans om democratie en politiek terug sexy te maken.

Echt overtuigende argumenten tegen de afschaffing van de opkomstplicht heeft Tom Ongena bij nader inzien niet gehoord. De extra inspanningen die kandidaten moeten leveren, zijn een goede zaak voor de democratie en zeker op lokaal vlak. Open Vld zal het ontwerp van decreet dan ook met veel overtuiging goedkeuren.

1.5. Tussenkoms van Jeremie Vaneekhout

Jeremie Vaneekhout vindt het ontwerp van decreet belangrijk, niet om de revolutionaire impact die de meerderheid eraan toeschrijft, maar omdat het gaat over de lokale democratie. Voor de spreker is democratie veel meer dan bepalen wie de politieke leider is. Het is het geweldloos organiseren van meningsverschil en iedere burger de kans geven om de richting van de maatschappij te bepalen. De essentie van verkiezingen is dat alle burgers hun vertegenwoordigers en hun ideeën voor de komende jaren vastleggen. Vanuit dat oogpunt beoordeelt Groen dit ontwerp van decreet.

De spreker gelooft dat de meeste parlementsleden maar ook de minister de lokale democratie sterker willen maken. Hij gelooft zelfs dat de gesprekken in achterkamertjes die ambitie hadden. Dat maakt het resultaat des te pijnlijker daar het de lokale democratie totaal niet versterkt. Hij heeft ook het gevoel dat velen niet echt gehoord hebben wat er op de boeiende hoorzitting is gezegd. Tegenargumenten worden terzijde geschoven. De veranderingen zullen ofwel geen ofwel een zorgwekkende impact hebben en de democratie verarmen tot een strategisch spel of een populariteitspoll. Die eenzijdige kijk is op lange termijn een fundamentele bedreiging voor de democratie. Uiteraard gaat het enkel over de lokale verkiezingen, maar de algemene teneur is totaal fout.

Met de nieuwe regeling tegen het ronselen van volmachten is Groen het wel eens. Het inkorten van de wisselperiode is ook een goede zaak. De constructieve motie van wantrouwen lijkt een goed systeem, hoewel een en ander nog onduidelijk is. Hoewel de afschaffing van de lijststem geportretteerd wordt als een grote democratische doorbraak in de aanpak van de participatie, heeft ze weinig impact. Principieel heeft de spreker geen bezwaren tegen de rechtstreekse burgemeestersverkiezing en volgt hij de redenering dat hij een meerderheid moet hebben. Het vinden van een meerderheid is essentiëler in een democratie dan wie burgemeester wordt. Opdat een meerderheid democratisch is, is het niet noodzakelijk dat de grootste partij er deel van uitmaakt, het kan ook met kleinere partijen. De Vivaldicoalitie is dus zonder meer een democratische meerderheid.

De opkomstplicht afschaffen is volgens de spreker een historische vergissing. Waarom zouden de Vlaamse lokale politici in iets slagen waar zowat alle buitenlandse politici niet in slagen, namelijk het huidige opkomstpercentage van 85-90 procent halen? Het klopt trouwens niet dat lokale verkiezingen meer werven. Bij de lokale verkiezingen in Nederland gaat met moeite de helft van de bevolking naar de stembus. De hoorzitting bewees dat ieder onderzoek uitwijst dat zonder opkomstplicht de opkomst kleiner is en dat een aantal doelgroepen proportioneel veel minder gaat stemmen. Uiteraard zal de opkomst geleidelijk afnemen en zullen dus in 2024 nog heel wat mensen uit gewoonte gaan stemmen. Het parlements lid

is vooral bezorgd over de langetermijnpact; in het buitenland was de achteruitgang ook stapsgewijs. Wetenschappelijke argumenten afbreken, getuigt van de typische arrogantie van sommige politici die hun eigen lezing van de samenleving superieur achten aan die van wetenschappers.

Een democratie vergt niet alleen van politici verantwoordelijkheid maar ook van elke burger. Voor het genoeg te leven in een democratie is het een relatief beperkte opgave om eens om de paar jaar naar de stembus te gaan en eventueel zelfs ongeldig te stemmen. Dit verhaal van rechten en plichten gebruiken sommigen voor andere kwesties, maar voor de spreker is gaan stemmen de democratische plicht van iedere burger. Groen zal deze afschaffing dan ook niet steunen. Het is zeker niet zo dat de spreker geen huisbezoeken wil doen, dat heeft hij de voorbije campagnes meer dan bewezen. Hij zal met veel plezier voor elke verkiezing iedere persoon in zijn gemeente aanspreken.

Groen beperkt zich niet tot de kritiek op dit ontwerp van decreet maar doet zelf ook enkele voorstellen. Het is totaal onlogisch dat de meerderheid de gemeenteraad, de lokale autonomie en de impact van de kiezer wil versterken maar de regeling voor de Antwerpse districten bij het oude laat. Groen heeft dat nog niet in een amendement gegoten omdat het zoveel wijzigingen vraagt, maar vraagt de meerderheid het ontwerp van decreet zo aan te passen dat de districten volgens dezelfde regels functioneren als de gemeenten.

Groen zal een amendement indienen met het oog op stemrecht vanaf 16 jaar, iets waar de partij al decennia lang voorstander van is. Het is bekend dat daar nog andere fracties voor zijn, ook binnen de meerderheid. Internationaal onderzoek over landen waar het al bestaat, zoals Oostenrijk, Malta en enkele Duitse deelstaten, toont dat het de betrokkenheid van jongeren bij de democratie verhoogt, maar ook dat ze hun stemgedrag even weloverwogen bepalen als achttienplussers. Hun stemrecht geven, verhindert ook wat het voorbije jaar pijnlijk duidelijk werd, namelijk dat de stem van jongeren op crisismomenten snel vervaagt.

Een derde reeks van amendementen gaat over een goed gebalanceerde gendersamenstelling van de bestuursorganen. Onderzoek toont aan dat dergelijke bestuursorganen een betere besluitvorming en bestuurscultuur hebben. Groen stelt voor dat colleges van burgemeester en schepenen minimum een derde leden van het andere geslacht tellen. Dat zal de historische achterstand van vrouwen in belangrijke functies helpen wegwerken. In dezelfde trant wil Groen het ritssysteem in de volledige gemeenteraadsljsten doorvoeren, zodat het niet meer kan dat na de verplichte man en vrouw eerst alle mannen volgen en de vrouwen achteraan belanden. Het amendement stelt een gebalanceerde lijst voor, niet zomaar ritsen, maar een flexibel systeem dat voor voldoende afwisseling van mannen en vrouwen op alle plaatsen van de lijst zorgt.

Een volgend voorstel is eerder technisch van aard. De OCMW-raad kan momenteel, in tegenstelling tot de gemeenteraad, geen commissies oprichten. De OCMW-raad heeft nochtans zeer belangrijke sociale bevoegdheden. Het verschil doet het daarenboven uitschijnen dat de OCMW-raad een minder belangrijk orgaan is dan de gemeenteraad, terwijl hij even fundamentele beslissingen neemt en op dezelfde manier is samengesteld.

Zoals eerder aangekondigd, zal Groen ook een decumulatieregeling tussen burgemeester of schepenen en parlementslid voorstellen. Inhoudelijk, naar tijdsbesteding en naar vergoeding is het gerechtvaardigd van een parlementslid te verwachten dat het voltijds bezig is met het parlementaire werk. Wie nu al de twee betrekkingen succesvol combineert, zou zijn parlementaire werk dan alleen maar nog veel beter doen. Het zou het reële risico op belangenvermenging of vervlechting van doelstellingen die de controletaak van een parlementslid of de rol van een burgemeester

of schepen hinderen, tenietdoen. Dit goedkeuren is niet alleen een doorbraak voor een andere en propere politiek, maar werkt ook het idee van postjespakkers tegen.

Het laatste amendement strekt ertoe het zetelverdelingsysteem te veranderen. In de hoorzitting maar ook in de media pleitten politologen om die oefening ten gronde te doen. Het argument voor het Imperialisysteem is dat het grote partijen bevoordeelt om de coalitievorming te vergemakkelijken. Blijkbaar mogen coalities op Vlaams of federaal niveau dus wel instabiel zijn, want daar geldt het systeem niet. Het is absoluut ondemocratisch dat lijsten met 38 procent van de stemmen een absolute meerderheid in zetels kunnen halen. Een stem voor een kleinere partij weegt zo minder door dan een stem voor een grotere. Hij illustreert dat met de voorbeelden van Berlare, Mechelen en Antwerpen.

Dit ontwerp van decreet wordt opgehemeld als zou het minder participatie en een minder strategische partijbenadering in de hand werken. Toch is er een meerderheidsamendement waardoor de partij die al de burgemeester levert, twee jaar voor de verkiezingen iemand anders als burgemeester kan aanduiden, wat hem een voordeel bij de verkiezingen oplevert. De betere doorstroming van politiek personeel moet anders geregeld worden dan door één kandidaat van één partij, in de ogen van de regerende meerderheid een beloftevolle politicus voor het voetlicht te brengen.

Kortom, de kans is zeer klein dat Groen dit ontwerp van decreet zal goedkeuren, maar de spreker hoopt dat zijn amendementen goedgekeurd worden zodat er toch stappen vooruit gezet worden.

1.6. Tussenkomen van Kurt De Loor

Kurt De Loor leest in de titel van het ontwerp van decreet dat het ertoe strekt de lokale democratie te versterken. In de hoorzitting bleek overduidelijk dat het eerder het tegendeel doet. De titel is dus cynisch. Dat is niet enkel het standpunt van Vooruit, maar ook van tal van middenveldorganisaties die een open brief schreven, en van de syndicale organisaties. Zo spreken ACOD en ACV Openbare Diensten van een uitholling van de lokale democratie. Sommige parlementsleden maakten blijkbaar een hoorzitting mee in een parallel universum. Het getuigt van arrogantie dat Tom Ongena alle sprekers, het wetenschappelijk onderzoek en de empirische ervaringen onderuit haalt op basis van zijn aanvoelen. Het is de eerste keer in zijn vele jaren parlementaire ervaring dat het parlementslicd dit ziet gebeuren.

Kurt De Loor vond het een heel interessante hoorzitting waarop duidelijke taal werd gesproken. Dit levert twee merkwaardige vaststellingen op. Niettegenstaande het ingrijpende karakter ervan, werden de voorgestelde wijzigingen weinig afgetoetst en/of doorgepraat met vanzelfsprekende actoren. Ten tweede worden de voorgestelde wijzigingen op zijn zachtst gezegd niet positief onthaald. Hij refereert ook aan de verwoede pogingen van meerderheidspartijen, CD&V op kop, om de sterk teruglopende participatie ten gevolge van het afschaffen van de opkomstplicht te minimaliseren of uit te vlakken. Het meest pijnlijke was het antwoord van professor Johan Ackaert op de vraag welke campagne of communicatie nodig was om de opkomst op niveau te houden: "De beste communicatie om mensen te overtuigen om toch te gaan stemmen zijn vier woorden op de oproepingsbrief: de stemming is verplicht!"

Vooruit is van oordeel dat dit ontwerp van decreet bol staat van de onvolmaakt-heden en ondoordachte voorstellen. Ook de VVSG haalt in haar advies aan dat dit ontwerp van decreet tal van wijzigingen bevat waarvan de impact vooraf niet gemakkelijk kan worden ingeschat, en pleit voor een geregelde evaluatie zodat kan worden bijgestuurd. Dat is een weinig geruststellende boodschap. Een evaluatie komt echter nadat de wijzigingen zijn ingevoerd en hoogstwaarschijnlijk onher-

stelbare schade werd toegebracht. Vooruit vraagt daarom om het ontwerp van decreet vooraf aan een brede analyse van en toetsing aan onder andere academici, middenveldorganisaties en buitenlandse ervaringen te onderwerpen en er daarna een grondig politiek debat over te voeren. Zo worden ongelukken met de lokale democratie vermeden. Is de minister hiertoe bereid?

Een ingrijpende wijziging is de afschaffing van de opkomstplicht voor de gemeenten en provincieraadsverkiezingen. De minister noemt dit een hoogdag voor de democratie omdat: "De kiezer zal niet gaan stemmen omdat hij verplicht wordt, maar omdat hij dat wil." Voor Vooruit is dit een historische fout, de grootste politieke blunder van deze politieke generatie. De meest laagdrempelige vorm van burgerparticipatie, de stemming, wordt uitgehold. Uit alle onderzoeken blijkt dat hiermee de drempels voor politieke participatie worden verhoogd voor een aantal groepen: lager opgeleiden, jongeren, mensen met een lager inkomen, kansengroepen, maar ook ouderen die minder vlot te been zijn enzovoort. Voor die burgers was de opkomstplicht een extra motivatie om te gaan stemmen, om stil te staan bij hun standpunt. Daarenboven wordt deze verarming als een overwinning of een versterking van de democratie voorgesteld.

Na meer dan vier uur hoorzitting bleef het wachten op goede redenen om de opkomstplicht af te schaffen. Professor Johan Ackaert onderzoekt al jaren de drempels van politieke participatie. Zijn conclusie is duidelijk: "Mensen die het moeilijker hebben in de samenleving zijn meer geneigd om af te haken dan anderen. We moeten ons luidop durven afvragen of die groep niet-kiezers dan nog wel vertegenwoordigd zal worden? Zal de politiek de bekommernissen van deze groepen nog meenemen als ze weten dat dit zich waarschijnlijk niet vertaalt in een stem bij de volgende verkiezingen? Laat ons vooral niet naïef zijn daarover."

Volgens onderzoek zou 57 procent nog altijd gaan stemmen als de opkomstplicht wegvalt terwijl 23 procent zou afhaken. Bij de jongste gemeenteraadsverkiezingen was de opkomst 92 procent, iets wat fors zal dalen. Ook professor Herwig Reynaert is voor het behoud van de opkomstplicht. Uit het verslag van Comité C1 blijkt dat ook de vakorganisaties sterk tegen het afschaffen van de opkomstplicht zijn. Ook het middenveld roert zich. In een open brief trekken onder andere Beweging.net, ACV, KAJ, het Minderhedenforum, Okra, De Wakkere Burger, Femma, Pax Christi, Welzijnszorg, Socialistische Mutualiteit en Samenlevingsopbouw aan de alarmbel. Voor hen is het afschaffen van de opkomstplicht terecht geen fait divers. Het participatief proces dat ze organiseerden, laat evenmin iets aan onduidelijkheid over.

Kurt De Loor vraagt de minister en de meerderheidsleden naar de echte doelstelling: gaat het om een modernisering van het politiek systeem en het herstellen van het vertrouwen in de politiek? Zo ja, in welke zin en hoe? Op welke studies baseert de meerderheid zich om het afschaffen van de opkomstplicht te verantwoorden, om te stellen dat de democratie erdoor sterker wordt? Het Burgermanifest van begin jaren negentig is geen studie. Een foertstem is ook een mening.

Dat een fundament van de lokale democratie in een gremium in Brussel te grabbel wordt gegooid, smaakt alvast bitter. De democratische onderbouw van de gemeentepolitiek wordt ten grave gedragen, terwijl dat net het niveau is dat het dichtste bij de burger staat en waar diezelfde burger het meeste vertrouwen in heeft. Dat deze Vlaamse Regering net daar de band tussen burger en politiek doorknipt, is hallucinant. Door dat niet te doen voor de nationale verkiezingen, creëert ze daarenboven de indruk dat die lokale verkiezingen van onderschikt belang zijn.

Dat het afschaffen van de opkomstplicht politici meer zou uitdagen om mensen te overtuigen, is eveneens een foute voorstelling van zaken. De essentie van politicus zijn, is net mensen te overtuigen van zijn project, elke dag en op elke hoek van de straat. Wie dit als politicus nu al niet doet, zoekt beter een andere job. Denken dat

het afschaffen van de opkomstplicht zal zorgen voor betere of beter geïnformeerde kiezers, is zichzelf iets wijsmaken.

Brecht Warnez vroeg om omzichtig om te gaan met de afschaffing maar bij afschaffen of niet komt geen omzichtigheid aan te pas. Tijdens de hoorzittingen vroegen verschillende parlementsleden van de meerderheid naar maatregelen om die dalende participatie tegen te gaan. De spreker citeert opnieuw professor Ackaert dat de beste maatregel de vier woorden op de stembrief zijn: "De stemming is verplicht". Het is trouwens schrijnend dat eerst iets afgeschaft wordt, waarna energie moet gaan naar het herstellen van de schade ervan. De enige juiste keuze is de opkomstplicht behouden.

De spreker ziet nog een enorm manco: er wordt wel een belangrijke drempel opgeworpen, maar er wordt niets ondernomen om de kloof tussen de burger en de politiek te dichten en het vertrouwen in de politiek te vergroten. "Heb je geen zin om te stemmen, kom dan niet" past niet bij een hoogdag van de lokale democratie, eerder bij een koffietafel in coronatijd. Professor Steven Van Hecke zei tijdens de hoorzitting: "Als het de bedoeling is om de burger voor zijn/haar verantwoordelijkheid te plaatsen, dan mag je die burger ook niet aan zijn lot overlaten, maar moet het afschaffen van de opkomstplicht passen in een breder plaatje. En dat kader ontbreekt volledig." Hoe reageert de minister op die kritiek, die ook bij andere sprekers weerklonk?

Het ontwerp van decreet morrelt enkel aan de regels voor de organisatie van de verkiezingen, maar zorgt niet voor echte democratische vernieuwing. Het is niet zo dat er maatregelen worden genomen om de lokale democratie te versterken. Die kritiek viel ook bij de VVSG te horen. Ten gronde verandert er niets aan de rol van de gemeenteraad en de raadsleden. Waarom niet?

Op een drafje wordt een fundamentele wijziging aan de democratische spelregels door het parlement gejaagd. Het is een kapitale en historische fout waarvan eenieder de nadelen zal ondervinden. De verkiezingen zijn de meest accurate politieke barometer. De lat ligt voor iedereen gelijk, iedereen doet mee, geen uitzonderingen. Vooruit zal dan ook bij amendement voorstellen om de afschaffing van de opkomstplicht uit het ontwerp van decreet te schrappen.

Het initiatiefrecht van de grootste lijst en het burgemeestersambt automatisch toevertrouwen aan de kandidaat met de meeste voorkeurstemmen van de grootste meerderheidsfractie kan een zekere rust brengen in de coalitievorming, wat de kwaliteit ten goede kan komen. Toch heeft Vooruit er enkele kanttekeningen bij.

De minister wil de verkiezing van de burgemeester democratischer maken. Deze maatregel zal slechts een beperkte impact hebben: van de zittende burgemeesters zou 10 procent het niet geworden zijn. Daarnaast is het een soort presidentialisering van de gemeenteraadsverkiezingen, die hoofdzakelijk zullen draaien rond een beperkt aantal personen. Het ideologische verschuift hierdoor meer naar de achtergrond.

De echte uitdaging is de bevolking warm te maken voor de lokale politiek, en een sterke gemeenteraad te vormen met gemotiveerde en geëngageerde gemeenteraadsleden. Hieruit wordt dan idealiter een sterk college van burgemeester en schepenen en vast bureau gevormd. De minister plant geen bijkomende maatregelen of incentives om mensen warm te maken om te kandideren en het mandaat van gemeenteraadslid te vervullen en reduceert de kiesstrijd tot personen. Dit creëert een fout beeld van de gemeentepolitiek, wat niet in het voordeel is van een sterkere lokale democratie. De meerderheid zal per amendement voorstellen om het twee jaar voor de verkiezing mogelijk te maken een nieuwe burgemeester te installeren. De spreker wacht de tekst daarvan af vooraleer te oordelen.

De VVSG vindt dat de Vlaamse Regering alleen in zeer uitzonderlijke omstandigheden de semiautomatisch aangestelde burgemeester niet kan benoemen. Ze vraagt om deze beslissing aan een motiveringsplicht te onderwerpen en in het ontwerp van decreet op te sommen in welke gevallen een niet-benoeming mogelijk is. Wat is het standpunt van de minister hierover?

Voor het veertiendaags initiatiefrecht zijn er argumenten, maar het is geen sluitend systeem. Ook de VVSG en een aantal professoren formuleerden die kritiek. Als op de verkiezingsavond duidelijk is dat twee kleinere lijsten met elkaar in zee zullen gaan, is het initiatiefrecht van de grootste partij tijdverlies en kan het voor verwarring bij de burgers zorgen. Voor Vooruit betekent een coalitie vormen een meerderheid van partijen vinden die zes jaar lang vlot samenwerkt en een daadkrachtig bestuur en beleid voert. Dat is de beste remedie tegen wantrouwen in de politiek.

De afschaffing van de impact van de lijststem wordt aangekondigd als ingrijpende vernieuwing, maar de impact ervan is heel beperkt. Het zou vierendertig van de huidige raadsleden treffen. Omdat de andere telwijze blijft bestaan voor de andere verkiezingen, kan het voor verwarring bij kiezers zorgen.

Vooruit steunt wel enkele andere wijzigingen in het ontwerp van decreet. Zo is het positief dat de regelgeving fusievriendelijker wordt, wat de vrijwillige samenvoeging van gemeenten faciliteert. Ook in de vorige regeerperiode heeft Vooruit de stappen daartoe gesteund. Fusies om de verkeerde redenen blijven mogelijk. De spreker treedt de VVSG bij in haar stelling dat de motivatie voor een fusie moet steunen op twee assen: de bestuurskracht van de fusiegemeente en de inpassing in de regiovorming. Hij informeert voorts of de minister overleg met het federale niveau plant voor een eenvormige volmachtenregeling voor alle verkiezingen.

Dat de mogelijkheid om digitaal te vergaderen decretaal vastgelegd wordt, is een logische stap. De spreker wijst evenwel op de limieten ervan en vraagt dat er garanties zijn voor de democratische werking van de raden, de rechten van de raadsleden en de openbaarheid. De constructieve motie van wantrouwen vervangt de huidige procedure van structurele onbestuurbaarheid. Die regeling zorgde in de praktijk voor meer problemen dan ze oplossingen bood. Het systeem van de constructieve motie van wantrouwen kan een stap in de goede richting zijn, al waarschuwt de spreker voor oneigenlijk gebruik.

Een individuele constructieve motie van wantrouwen moet gesteund zijn door de fractie waartoe de schepen tegen wie de motie gericht is, behoort. Wat als die fractie enkel uit die ene verkozen schepen bestaat? Is er dan geen individuele motie van wantrouwen maar enkel een collectieve constructieve motie van wantrouwen mogelijk? Hoe zal de minister voorkomen dat de collectieve constructieve motie van wantrouwen gebruikt wordt om kleinere coalitiepartners die mathematisch niet nodig zijn voor de coalitie, onder druk te zetten door te dreigen met een coalitiewissel?

De burgemeester zal na een constructieve motie vrij gekozen kunnen worden. Dan speelt de regel van de stemmenkampioen niet meer. Is dat verenigbaar met het uitgangspunt om het burgemeesterschap te geven aan de verkozene met de meeste stemmen? Bewijst dat ook niet zijn eerdere punt, namelijk dat burgemeester zijn meer is dan de populairste zijn? Duidt dit er niet op dat de semiautomatische benoeming van de burgemeester niet noodzakelijk leidt tot het beste lokaal bestuur? Waarom er bij het vormen van de coalitie zoveel aandacht aan besteden als er nadien kan van afgestapt worden? Is er beroep mogelijk tegen een motie van wantrouwen? Zo ja, wat zijn de voorwaarden en hoe zal die procedure verlopen? Opmerkelijk is dat de constructieve motie van wantrouwen reeds in werking treedt tien dagen na bekendmaking van dit decreet in het Belgisch Staatsblad. Waarom

wordt ze zo snel van toepassing? Heeft de minister eventueel weet van lokale besturen die op de nieuwe procedure wachten?

De VVSG wijst voorts op enkele onduidelijkheden ingevolge de termen 'lijsten' en 'fracties'. Het initiatiefrecht ligt bij de lijsttrekker van de grootste lijst. Spreekt in geval van een kartel die lijsttrekker dan namens beide fracties, ook al blijven ze nadien aparte fracties? Wat als de lijsttrekker behoort tot de kleinste fractie? Bij de akte van voordracht van de schepenen moet de meerderheid van de verkozenen van de lijst tekenen. Als enkel de kleinste fractie van de kartellijst in de coalitie gaat, kan de grootste fractie die kleinere fractie dan gijzelen omdat zijn handtekeningen nodig zijn voor de voordracht?

Bij de opvolging van een raadslid komt de volgende van de kartellijst in de raad, ook als die geen lid is van de fractie die in de coalitie gegaan is. Vindt de minister dit logisch? Bij mogelijke lijstenverbinding voor het aantal leden van het bijzonder comité voor de sociale dienst is het ook de lijst die telt, terwijl het mogelijk is dat de ene fractie van die lijst tot de meerderheid behoort, en de andere niet.

De VVSG merkt ook op dat een kartel dan wel vooraf moet zeggen of de fracties apart in de gemeenteraad zullen zitten, maar dat het voor de kiezer niet altijd duidelijk is tot welke fractie een kandidaat behoort. Is het niet beter om op het stembiljet te schrijven tot welke fractie de kandidaat behoort? Kortom, het parlementslid suggereert de minister die losse eindjes voor de stemming op te lossen.

Tijdens de hoorzitting vreesde Herman Matthijs, voorzitter van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, dat de vervroeging van de installatie van de gemeenteraad botst met de procedures voor indienen en behandelen van klachten. Ook de VVSG heeft bedenkingen bij de termijnen. Wat denkt de minister daarover? Waarom heeft hij dit niet besproken met de Raad voor Verkiezingsbetwistingen? Hoe zijn de termijnen dan wel bepaald?

Kurt De Loor besluit dat het ontwerp van decreet op een aantal punten een stap vooruit betekent, maar dat er van versterking van de lokale democratie geen sprake is. Daarom lanceert Vooruit zelf een voorstel voor het stemrecht op zestien jaar. Hij herinnert aan de hoorzitting van juni 2017 (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 1198/1) met de Vlaamse Jeugdraad, de politieke jongerenorganisaties en de toenmalige kinderrechtencommissaris. Eén van de enthousiastste en meest bevlogen parlementsliden toen is nu minister van Binnenlands Bestuur. Het heeft het lid dan ook ontgoocheld dat er noch in het regeerakkoord noch in de beleidsnota Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid 2019-2024 (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 143/1) van de minister sprake van is.

Op de hoorzitting van 2017 bleek dat stemrecht op zestien een manier is om jongerenparticipatie te verhogen. Politici zijn dan immers meer verplicht de politiek tot bij de jongeren te brengen door meer aandacht te besteden aan jongerenthema's en scholen tot politieke vorming te stimuleren. Vooral de lokale politiek heeft een duidelijke impact op het leven van jongeren: het openbaar vervoer, het sporten, de jeugdvereniging, het jeugdhuis enzovoort. Waarom blijven zij aan de zijlijn staan? Stemrecht kan de betrokkenheid en de politieke interesse verhogen en helpen bij de ontwikkeling van het democratische besef. Stemrecht op zestien kan ervoor zorgen dat jongerenthema's meer en hoger op de politieke agenda komen. Tot slot acht de spreker het een logische stap in de erkenning van minderjarigen als volwaardige actoren.

Uiteraard zijn er daarvoor flankerende maatregelen nodig, zowel vanuit het onderwijs als de politiek. Gemeenteraadsverkiezingen vinden om de zes jaar plaats. Participatie is een opdracht voor iedere dag: jeugdraden en jongerenparlementen, burgerschapsvorming in school, kindvriendelijke steden en gemeenten, de Kracht

van je Stem. Daarom stelt Vooruit bij amendement voor om stemrecht voor 16- en 17-jarigen in te voeren vanaf 2024. De spreker is ervan overtuigd dat dit standpunt een meerderheid heeft in het parlement. Hij hoopt dat de minister als fervent pleitbezorger zijn partijgenoten kan overtuigen om het goed te keuren.

1.7. Tussenkoms van Tom De Meester

Tom De Meester hoort vandaag, net als op de hoorzitting, geen enkel motief waarom de afschaffing van de opkomstplicht urgent, noodzakelijk of zelfs maar beter is. Tom Ongena vindt het betoog van de oppositie niet overtuigend, terwijl het gebaseerd is op de bevindingen van wetenschappers. Zijn arrogantie verbergt vooral een groot gebrek aan argumenten. Hij vraagt één overtuigend argument voor de afschaffing. Welk probleem wil de meerderheid ermee oplossen? Dat democratie de synthese hoort te zijn van de mening van iedereen, die één keer om de zes jaar tot uiting gebracht wordt, doet Paul Van Miert af als paternalisme, terwijl voor het algemeen stemrecht, het elementaire principe van één man, één vrouw, één stem, zo lang en hard gevochten is.

Het ontwerp van decreet zou voorts de democratie revitaliseren. De opkomstplicht afschaffen is echter gewoon de spelregels veranderen omdat de uitslag als niet-gewenst wordt ervaren. Daardoor moeten politici helemaal niet meer luisteren naar foertstemmers en worden ze daar electoraal niet meer op afgerekend. Op welke gegevens, data, buitenlandse voorbeelden en onderzoeken baseren de voorstanders zich als ze zeggen dat de democratie er zonder opkomstplicht op vooruitgaat? Hoe kan minder participatie een feest van de democratie zijn? In Nederland is de deelname aan verkiezingen na de afschaffing van de opkomstplicht in 1970 enorm gedaald: voor de gemeenteraadsverkiezingen van 94 naar 50 procent. De helft van de kiesgerechtigden doet niet meer mee: feest voor de democratie!

En wie haakt af? 64 procent van de mensen met een hogeschool- of universitair diploma zegt altijd te gaan stemmen, tegenover 25 procent van wie geen of enkel lager onderwijs genoot. Dat is een aanzienlijke sociale tegenstelling en een groot maatschappelijk probleem. Tom Ongena vindt dit argument niet overtuigend, maar dit is geen mening, maar een wetenschappelijk feit uit het Belgisch Nationaal Verkiezingsonderzoek 2014 van Marc Swyngedouw en Koen Abts, in het kader van het Instituut voor Sociaal en Politiek Opinieonderzoek van het Centrum voor Sociologie van de KU Leuven. De stem van mensen die korter geschoold zijn, die een lager inkomen hebben, zal minder gehoord worden. Eigenlijk wil de meerderheid gewoon dat er voor deelname aan hun feest een toegangsprijs betaald wordt. Eigenlijk wil ze een deel van de bevolking uitsluiten omdat hun mening haar niet aanstaat. Dat is geen democratie.

Kan iemand uitleggen waarom in een democratisch systeem een participatiedrempel wordt ingesteld? Blijkbaar moeten mensen moeite doen, moet de democratie een uitdaging zijn. Wat is de maatschappelijke of politieke meerwaarde van een systeem dat een sociale vertekening in de hand werkt? Een volwassen democratie is een systeem waar de stem van elke burger in gelijke mate en maximaal gehoord wordt. Dat vergt inderdaad meer dan verkiezingen, maar zeker is dat wie niet gaat stemmen, minder gehoord wordt. Het meest krachtige instrument voor een zo groot mogelijke deelname aan de verkiezingen, daarover is alle onderzoek zeer duidelijk, is net de opkomstplicht. Ook Tom De Meester verwijst naar de uitspraak van professor Ackaert over de vier woorden op de oproepingsbrief. In landen als Australië en Uruguay is de deelname aan verkiezingen fors toegenomen na de invoering van de opkomstplicht.

Dat politici meer gemotiveerd zullen zijn om te vechten voor de kiezer of dat de inzet groter wordt, hoort hij tot zijn verbazing ook Vlaams Belang beweren. Het is evenwel evident dat de noodzaak te vechten voor proteststemmers, mensen

die dreigen af te haken, met de afschaffing van de opkomstplicht kleiner wordt. Voorstanders kiezen ervoor de proteststemmers gewoon te laten thuisblijven. Kritische stemmen worden zo doodgezwegen en problemen genegeerd in plaats van aangepakt.

De spreker is geen voorstander van een dergelijke democratie op Vlaamse wijze. Daarom stelt hij voor om de lokale democratie echt te versterken, niet door ze te verkleinen maar door ze uit te breiden. De PVDA heeft daarom enkele amendementen voorbereid over referenda op gemeentelijk niveau. Burgers kunnen al een volksraadpleging afdwingen, maar de resultaten zijn niet-bindend. De resultaten ervan over de Oosterweelverbinding werden overruled. Dat was ook het geval in Sint-Niklaas waar 84 procent zich tevergeefs tegen de privatisering van de vuilnisomhaling uitsprak.

Vooreerst stelt de PVDA voor om lokale referenda over de publieke financiën mogelijk te maken. De Grondwet sluit dat enkel op gewestelijk niveau uit. Ten tweede stelt de spreker voor om meerdere referenda per gemeentelijke legislatuur, één om de drie maand, mogelijk te maken, uiteraard niet over hetzelfde onderwerp. In Zwitserland bestaat dat al. De amendementen strekken ertoe referenda te vergemakkelijken: een drempel op het aantal ondertekenaars van de aanvraag verlagen tot 1 procent van de inwoners; de minimumopkomst, naar het voorbeeld van Zwitserland, afschaffen waardoor alle betrokken partijen gemotiveerd zijn om campagne te voeren en een boycot als tactiek onmogelijk wordt; de volksraadpleging bindend maken. De spreker hoopt dat deze voorstellen op de steun kunnen rekenen van eenieder die de lokale democratie wil versterken.

Hij besluit met zijn twee cruciale vragen te herhalen. Op welke gegevens baseert de meerderheid zich om te beweren dat de afschaffing van de opkomstplicht de democratie zal versterken? Waarom is het nodig een drempel in te voeren voor participatie aan verkiezingen?

1.8. Tussenkoms van Bert Maertens

Bert Maertens denkt dat het ontwerp van decreet ervoor zal zorgen dat de stem van de kiezer meer doorweegt. Naast het aanpassen van de spelregels zijn er nog heel wat initiatieven nodig om het lokale bestuursniveau zelf te versterken, met meer bevoegdheden, meer middelen, kortom meer slagkracht naar Deens model.

Dit ontwerp van decreet gaat echter over de spelregels. De structurele onbestuurbaarheid bleek een procedureslag met een langdurige onbestuurbaarheid van enkele gemeenten als gevolg, wat vooral de lokale burger, vereniging, ondernemer trof. Met de constructieve motie van wantrouwen komt er een oplossing, die in de vorige regeerperiode door het Agentschap Binnenlands Bestuur uitgewerkt is. Dat wie wantrouwen uit, meteen een alternatief moet geven, is een cruciaal element. Dat de motie moet gesteund zijn door de meerderheid van de raadsleden en een tweederdemeerderheid in elk van de fracties van de nieuwe meerderheid, biedt garanties tegen misbruik. Grondig overleg, en niet alleen binnen de meerderheid, is immers nodig om een alternatief te bieden.

Een andere anomalie, namelijk dat de grootste al vooraf buitenspel gezet wordt, – iets waar elke partij in één of andere gemeente ooit wel dader of slachtoffer van geweest is – wordt weggewerkt door het initiatiefrecht van de grootste fractie. Zo krijgt die de kans om een meerderheid te vormen maar ook om een eventueel voorakkoord tegen hem te breken. Uiteraard biedt het geen zekerheid, daar ook andere partijen samen een meerderheid kunnen hebben, maar het geeft de grootste fractie wel de kans die haar door de kiezer is verleend. Bovendien zal het nachtelijke vergaderingen op de dag van de verkiezingen overbodig maken. Dat overwinnaars kunnen gaan vieren, is in het voordeel van de plaatselijke horeca.

1.9. Tussenkomst van Kris Van Dijck

Kris Van Dijck merkt dat de hoorzitting van vorige week een maatschappelijk debat over de opkomstplicht op gang gebracht heeft. Hij verwijst naar een editoriaal van een professor die pleit voor afschaffing en een debat op Radio 1. Afschaffen is geen democratie op Vlaamse wijze, maar op Europese wijze. Naast België zijn immers Luxemburg, Griekenland en Bulgarije de enige landen met opkomstplicht. Wat hem nog meer stoort, is dat gezegd wordt dat de sociaal zwakkeren eerst afhaken. De spreker durft dat sterk te betwijfelen. Hij vermoedt dat eerder de sociaal sterkeren die geen overheid nodig hebben, zullen wegblijven. Sensibilisering en mobilisering kunnen niet decretaal geregeld worden, dat vergt een andere manier van aan politiek doen, van naar de burger te stappen.

Hij vindt het belangrijk dat overtuigden komen opdagen, in plaats van iedereen te verplichten waardoor sommigen gewoon vogelpik op het scherm spelen. De vrijheid om te stemmen wordt niemand ontnomen. Studies wijzen uit dat partijen als Vlaams Belang mogelijk nadeel zouden ondervinden, maar toch is die partij voor de afschaffing. Het komt erop aan geen regelgeving te maken op basis van eventueel electorale voordelen, want van verkiezing tot verkiezing kan alles snel veranderen.

Uit de column van professor Bart Maddens leert Kris Van Dijck dat Nederlandse studies uit 2010 uitwijzen dat met de opkomstplicht het engagement en de betrokkenheid van de kiezer afnemen. Hij besluit dat in deze aangelegenheid de leuze ieder zijn waarheid opgaat.

1.10. Aanvullende tussenkomsten

Tom Ongena heeft met belangstelling geluisterd naar de argumenten van anderen, zoals hij dat ook op de hoorzitting deed. Hij stelt voor dat wie zegt geen argumenten van hem gehoord te hebben, hem even herbeluistert of naleest. Vorige week hebben de experts gezegd dat de afschaffing van de opkomstplicht al bij al een beperkte invloed zal hebben. De experts zeiden ook dat er niet kan worden vergeleken met Nederland omdat de burgemeester daar niet rechtstreeks verkozen wordt, wat een nefaste invloed heeft op de opkomst.

Tom De Meester doet alsof de afschaffing van de opkomstplicht aan kiezers het stemrecht ontnemt, maar stelt zelf voor om de drempel van de opkomst voor referenda te verlagen. Hoe sterk kan iemand zichzelf tegenspreken?

Brecht Warnez legt uit dat hij met omzichtig omgaan met de opkomstplicht bedoelt dat er flankerende maatregelen moeten zijn om burgers te overtuigen dat lokale democratie belangrijk is en dat ze ertoe moeten aangespoord worden om te gaan stemmen. Ook hij vindt evenwel een evaluatie na de verkiezingen van 2024 zinvol. Kurt De Loor wil de opkomstplicht behouden. Vindt hij dan ook dat wie niet komt stemmen, strenger gestraft moet worden? Vorige verkiezing waren dat ruim 350.000 burgers. Het is zaak consequent te zijn. CD&V kiest er vandaag, met frisse tegenzin, voor de plicht af te schaffen, maar wil flankerend beleid en een evaluatie die nagaat of de kansengroepen komen opdagen.

Jeremie Vaneekhout wijst erop dat een heleboel coronamaatregelen opgelegd zijn waarvan de overheid wist dat ze niet controleerbaar waren en niet zouden worden afgedwongen. Ze deed beroep op de verantwoordelijkheidszin van de burger en dat kan ze even goed doen bij de opkomstplicht.

Kurt De Loor vindt dat regels toegepast moeten worden. Het ontwerp van decreet bevat geen enkele maatregel om de betrokkenheid en de kloof tussen burger en politiek te dichten. Dat vindt Vooruit een gemiste kans.

Jeremie Vaneekhout benadrukt dat zijn fractie in geen geval om electorale motieven voor de opkomstplicht is. Onderzoek wijst immers uit dat de afschaffing ervan de groene partijen ten goede zou komen. Minister *Bart Somers* vindt het debat hoogstaand en de argumenten zowel pro als contra boeiend. Het organiseren van een democratie is geen zwart-witverhaal, het is een zoektocht naar een versterking van het systeem. Het is een goede zaak dat zoveel politici dit een fundamentele kwestie vinden, maar ook dat het debat op gang komt. De regeling heeft dan ook een wezenlijke impact op de lokale democratie. Hij zal met argumenten tegenstanders proberen alsnog te overtuigen, wetende dat eensgezindheid er niet zal komen. Democratie is immers een georganiseerd meningsverschil. Hij is evenwel verheugd dat alle partijen de betrokkenheid van de mensen, de werking van de instellingen en de sterkte van de democratie vooropstellen.

2. Antwoorden van de minister

2.1. Adviezen bij de totstandkoming van het ontwerp van decreet

Minister *Bart Somers* bevestigt dat zowel de Dienst van de Bestuursrechtscolleges als de VVSG zijn geraadpleegd over het ontwerp van decreet en dat er een evaluatie zal volgen na de verkiezingen. Voor de DBRC gebeurde de agendering samen met minister Zuhair Demir, die bevoegd is voor Justitie en handhaving en dus voor de bestuursrechtscolleges. Van meet af aan was er afstemming tussen minister Bart Somers en minister Zuhair Demir en beide kabinetten. Over de administratieve afstemming voor de termijnimpact bij de vervroegde installatie van de gemeenteraad was er onder andere op 10 maart en 18 mei 2020 overleg tussen het Agentschap Binnenlands Bestuur en de DBRC, vertegenwoordigd door de eerste voorzitter Eddy Storms en de griffiers, die goed geplaatst zijn om advies of opmerkingen te formuleren. Elke administratie heeft teruggekoppeld naar de bevoegde ministers.

Een voorbeeld van bijsturing door dit overleg is dat de verkiezingsuitslag automatisch definitief wordt als de bezwaartermijn verstreken is zonder dat er bezwaren ingediend zijn. Dan zijn er geen uitspraken meer nodig van de DBRC. Na de eerste principiële goedkeuring is op 17 juli 2020 het advies van VVSG ingewonnen. Met dat advies werd wel degelijk rekening gehouden. Zo is bij fusie de terugvalpositie van de ex-algemeen directeur uitgebreid tot de intergemeentelijk samenwerkingsverbanden.

Het Agentschap Binnenlands Bestuur heeft de VVSG gecontacteerd over de termijnen voor de vervroegde installatie van de gemeenteraad, maar de vereniging heeft geen concrete termijnmoeilijkheden aangeduid. De minister besluit dat de termijnen wel degelijk kloppen. Zoals nu kan het voorkomen dat, bij een klacht bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, de gemeenteraad niet tijdig geïnstalleerd wordt, met dit ontwerp in december, nu in januari. Het ontwerp van decreet regelt duidelijk wat er in die gevallen moet gebeuren. Als de Raad voor Verkiezingsbetwisting de verkiezing bij arrest geldig verklaart, vindt de installatie plaats binnen vijftien dagen na de dag waarop de verkiezingsuitslag definitief is, maar nooit vroeger dan de eerste vijf werkdagen van december. De oude regeling blijft bestaan, maar de termijnen worden met een maand vervroegd.

Na de lokale verkiezingen levert het ABB een evaluatierapport op over de verkiezingen en de installatie van de organen, met aanduiding van mogelijke knelpunten, onduidelijkheden en verbetervoorstellen. Evident zal die evaluatie grondiger gebeuren na een ingrijpende wijziging en voorwerp zijn van debat in deze commissie en het parlement.

2.2. Constructieve motie van wantrouwen

De Raad van State is bevoegd voor bezwaren tegen een constructieve motie van wantrouwen tegen een burgemeester. Voor een motie tegen schepenen is dat de Raad voor Verkiezingsbetwistingen. De rechters toetsen enkel de formele motivering, de inhoudelijke motivering wordt niet beoordeeld. Dat is trouwens een van de belangrijke wijzigingen. De minister ziet de constructieve motie van wantrouwen als een instrument dat de gemeenteraad versterkt.

Het ontwerp van decreet legt decretale voorwaarden op die de ernst van het instrument onderstrepen: vereisten voor handtekeningen en voordrachten; niet toepasbaar in de aanloop naar verkiezingen, noch in de nasleep van verkiezingen, noch na een aangenomen collectieve motie; niet bij spoedeisendheid. Er is een formele motivering vereist, maar de inhoudelijke beoordeling valt zoals gezegd buiten de toetsing van de Raad van State of de Raad voor Verkiezingsbetwistingen. Voor een motie tegen een schepen is een tweederdemeerderheid van de eigen fractie nodig omdat ze een schepenvissel beoogt maar geen andere meerderheidssamenstelling.

Als de zittende burgemeester ontslagen wordt, legt de kandidaat-burgemeester uit de collectieve motie die aangewezen wordt tot nieuwe burgemeester de eed af bij de voorzitter van de gemeenteraad, waarop hij dan door de minister wordt benoemd. In het ontwerp van decreet staat dat de kandidaat-burgemeester uit de collectieve motie vrij voor te dragen is, maar er zal door de meerderheid een amendement worden ingediend om ervoor te zorgen dat dat automatisch de stemmenkampioen is. In tegenstelling tot de andere regels die pas van kracht worden na de volgende lokale verkiezingen treedt de constructieve motie van wantrouwen onmiddellijk in werking omdat de huidige procedure voor structurele onbestuurbaarheid niet goed werkt.

2.3. Opkomstplicht

Het debat over de opkomstplicht wordt al decennialang gevoerd. Er zijn heel wat argumenten voor en tegen het systeem. De minister somt enkele tegenargumenten op die voor hem weinig steek houden. Een eerste is dat door het afschaffen van de opkomstplicht bepaalde groepen niet meer zouden gaan stemmen en dat dat een impact heeft op het beleid. Eigenlijk wordt zo gesuggereerd dat de sociale dimensies van het beleid onder druk komen te staan. Dat argument wordt in de feiten tegengesproken door de Scandinavische landen en Nederland die al heel lang geen opkomstplicht meer hebben. Landen zonder opkomstplicht voeren daarboven een heel uiteenlopend beleid, ook op sociaal vlak.

Een tweede tegenargument is dat de afschaffing tot doel heeft bepaalde politieke stromingen of partijen te verzwakken. Uit alle wetenschappelijk onderzoek blijkt dat de impact op de verhouding tussen politieke partijen relatief klein is en moeilijk te voorspellen valt. Dat het de meer radicale partijen de wind niet uit de zeilen haalt, bewijst Frankrijk, waar het Front national (sinds 1 juni 2018 Rassemblement national) sterk staat. In andere landen zonder opkomstplicht staan radicaal linkse partijen dan weer sterker dan hier.

Voorts beweren sommigen dat de betrokkenheid groter is dankzij de opkomstplicht. Mensen dwingen om naar een stemhokje te gaan zonder inhoudelijke of intrinsieke betrokkenheid versterkt de democratie of haar representativiteit niet. Voor de minister hangt de graad van de representativiteit samen met de betrokkenheid van burgers bij het politieke proces, die ze uiten door zelf te beslissen om te gaan stemmen.

De minister wijst ook op een probleem van geloofwaardigheid van de opkomstplicht: wie niet opdaagt, wordt daarvoor niet gestraft. In een rechtstaat staat dat gelijk met een tekort aan legitimiteit. Door mensen te verplichten te stemmen, kan de opkomst niet als thermometer dienen. In tegenstelling tot landen zonder opkomstplicht, kan dus niet beoordeeld worden of het systeem werkt en nog voldoende mensen betrokken zijn bij de democratie. Als de opkomst zonder plicht daalt, kan er gewerkt worden aan motivatie zodat stemmen door meer mensen als een burgerplicht en -verantwoordelijkheid wordt gezien. Het mooiste argument voor de afschaffing is de uitspraak van een vertegenwoordiger van Beweging.net die gehoord had dat sommige politici nu schrik hadden huisbezoeken te moeten afleggen. Voorts wijst de minister erop dat het overgrote deel van de moderne, goed functionerende democratieën al lang geleden de opkomstplicht hebben afgeschaft.

De minister heeft weet van de vrije tribune van een aantal Vlaamse politologen, maar wijst de leden op een artikel in Trouw in 2018, waarin Nederlandse politologen en rechtsfilosofen zich sterk uitspreken tegen de herinvoering van de stemplicht. Hij geeft drie citaten uit het artikel: "Weloverwogen stemmen leidt tot betere representatie dan zoveel mogelijk stemmen; met een kunstmatig hoog maken van de opkomst verliezen we een belangrijke graadmeter; we moeten deze democratie laten functioneren met zo weinig mogelijk dwang." De opkomst in Nederland is soms zelfs 90 procent, wat meer is dan in sommige gemeenten hier met opkomstplicht. Misschien zijn politologen van nature gewoon behoudsgezind over het politieke systeem.

Een belangrijk argument voor de minister is dat dwang in een democratie de absolute uitzondering moet blijven. Vrijheid en vrijwillige betrokkenheid moeten het uitgangspunt zijn. Noch naar beleidsimpact, noch naar krachtsverhoudingen tussen politieke partijen, noch naar de wijze waarop de democratie functioneert zijn er aanwijsbare negatieve gevolgen. Professor Dieter Siers heeft met onderzoek aangetoond dat alleen kiezers die gedwongen worden een totaal ander waardenkader kunnen hebben dan de partijen waarvoor ze stemmen. Volatiele kiezers die gemotiveerd en vrijwillig opdagen, geven hun stem aan partijen waarvan het waardenkader bij het hunne aansluit.

De minister citeert uit een artikel uit 2005 van professor Koenraad De Ceuninck (UGent) die onderzoek deed naar de positie van de verschillende partijen: "Ook de groenen zijn voorstanders van een afschaffing van de opkomstplicht. Maar deze moet dan wel samengaan met maatregelen die de politieke participatie versterken. Politieke partijen zullen dus inspanningen moeten doen om zichzelf als het ware aan de kiezer aan te bieden en die dan te overtuigen om voor de partij te gaan stemmen. Op deze manier zal de politieke participatie volgens Groen! gemotiveerder en authentieker zijn. Dat er minder aandacht zou gaan naar de zwakkeren in de maatschappij ten gevolge van een afschaffing van de opkomstplicht erkennen de groenen. Maar dit kan volgens hen worden opgevangen door net meer aandacht aan die groep te bieden bij een eventuele afschaffing van de opkomstplicht. Trouwens, zo argumenteert de partij, in andere Europese landen zonder opkomstplicht is er niet noodzakelijk een slechter sociaal beleid ten gevolge van dit verschil." De minister betreurt dat Groen dat verstandige spoor intussen verlaten heeft.

Voor de minister zijn flankerende maatregelen van de overheid zeker nodig. In Nederland woedt het democratische debat het sterkst bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer. In Vlaanderen uit de betrokkenheid bij de democratie zich het meest bij de lokale verkiezingen. Mits de campagne en de informatie goed zijn, is het gerechtvaardigd te veronderstellen dat de participatiegraad ook na de afschaffing van de opkomstplicht hoog zal zijn.

Na de goedkeuring van dit ontwerp van decreet zal de Vlaamse Regering de campagne bepalen, eventueel met specifieke aandacht voor bepaalde groepen. Het is

evident dat ook de politieke partijen daar een rol in te spelen hebben. In Duitsland gaan veel van de middelen die hier naar partijen gaan naar middenveldorganisaties die de opdracht hebben om aan burgerschapsvorming te doen. In België worden de partijen gul gefinancierd, daar mag iets tegenover staan. Ze zullen een deel van hun middelen moeten heroriënteren.

Politeia heeft een interessante publicatie Lokale verkiezingen winnen zonder opkomstplicht, waarin aan politieke partijen uitgelegd wordt hoe ze zich moeten herpositioneren en kiezers motiveren om deel te nemen aan de verkiezingen. De minister refereert ook aan zijn eigen ervaring: met zijn gemeentelijk campagne-team placht hij ongeveer honderdduizend huisbezoeken af te leggen, tot drie keer alle Mechelaars. Dat is van een heel andere aard dan kermissen afschuimen, omdat er dan met mensen over de politieke inhoud gepraat wordt, over de inzet van de verkiezingen, over hun zorgen en vragen. Voortaan zullen politici zich niet meer kunnen beperken tot propaganda voor zichzelf, maar zullen ze ook de democratie zelf moeten promoten, namelijk de burger oproepen om gebruik te maken van zijn fundamenteel recht op deelname aan verkiezingen. Politieke partijen zullen dus aan burgerschapsvorming moeten doen, wat de democratie zal versterken, niet verzwakken.

Daarnaast wordt onderzocht of de oproepingsbrief kan worden vervangen door een stempas, zodat kiezers zelf kunnen kiezen in welk stembureau van de kieskring ze gaan stemmen. Dat maakt het mogelijk om te onderzoeken of meer variatie in de plaatsen waar er gestemd kan worden mogelijk of wenselijk is. Onderzoek toont aan dat nabijheid en flexibiliteit bij het stemmen de opkomst kunnen verhogen. Nederland gaat daar ver in. Kortom, de minister meent afdoende aangetoond te hebben waarom het goed is af te stappen van het atypische en verouderde systeem van de stemplicht.

2.4. Volmachten

Het uitgangspunt van volmachten is dat het initiatief en de keuze van de gemachtigde bij kiezer ligt, niet bij zijn gemachtigde. Met stelselmatig opvragen van volmachten wordt bedoeld dat een persoon volmachten van meerdere kiezers tracht te verkrijgen. Algemene informatievoorziening, ook in de vorm van een informatiebrochure om kiezers te wijzen op de mogelijkheid om volmacht te geven en het ter beschikking stellen van een modelformulier, blijft toegestaan.

De burgemeester mag alleen attesten voor bepaalde volmachten ondertekenen, bijvoorbeeld als de kiezer met vakantie in het buitenland is. Voor een werknemer levert de werkgever het attest af en oordeelt de voorzitter van het kiesbureau. Dat attest door de burgemeester is nog nooit een punt van discussie geweest. Ook bij de verkiezingen in 2018 zijn er geen problemen overesignaleerd.

De regelgeving sluit niet uit dat iemand die thuis moet zijn voor zorg aan een zieke een volmacht geeft. Artikel 56, §2, van het Kiesdecreet bepaalt dat een kiezer die om medische redenen niet in staat is om zich naar het stembureau te begeven of er naartoe gevoerd moet worden, een volmacht kan geven. Dat moet blijken uit een medisch attest. Er staat niet dat die medische redenen over de kiezer zelf moeten gaan. Als een kiezer niet naar het stembureau kan omdat hij voor een ziek familielid moet zorgen, dan kan hij volmacht geven aan de hand van een medisch attest dat vermeldt dat dat familielid niet alleen mag gelaten worden. In de instructies aan een voorzitter van een kiesbureau staat dat een zelfstandige die wegens de uitoefening van zijn beroep niet aanwezig kan zijn, een volmacht kan geven. Omdat daar nooit klachten over waren, blijft die werkwijze gehandhaafd.

Er is geen overleg gepland met federale collega's over de verschillende volmachtenregelingen. De Vlaamse overheid maakt gebruik van haar autonome bevoegd-

heid om deze regeling naar eigen goeddunken te wijzigen. Het staat de federale overheid vrij het Vlaamse voorbeeld te volgen. Open Vld zal haar federale parlementsleden wel goed informeren. Dat de verkiezingsregeling verschilt van de federale en Europese is het gevolg van de regionalisering van de bevoegdheden voor de organisatie van de lokale verkiezingen. De Vlaamse Regering gebruikt haar bevoegdheid om de democratie te moderniseren. Het verschil zal echter wel duidelijk worden gemaakt in de Vlaamse campagne ter ondersteuning van de lokale verkiezingen.

2.5. Initiatiefrecht

Bij amendement zal het ontwerp van decreet gewijzigd worden, zodat de persoon met de meeste voorkeurstemmen van de grootste fractie het initiatiefrecht krijgt, wat betekent dat hij gedurende veertien dagen een meerderheid kan trachten te vormen. Dat is geen sluitend systeem, daar het de grootste fractie geen garantie geeft op deelname aan de coalitie, tenzij ze een absolute meerderheid haalt. De coalitie wordt gevormd door partijen die minstens 51 procent van de kiezers achter zich kregen.

Nu is het evenwel een gangbare praktijk dat er enkele uren na de lokale verkiezingen op wonderbaarlijke wijze al politieke akkoorden zijn, met inbegrip van de aanduiding van burgemeester en schepenen. Dat is niet het gevolg van genialiteit of de inspiratie van het moment, maar van doorgaans geheime voorakkoorden. Dat het akkoord zo snel na de verkiezing bestendigd wordt, dat snel voordrachtakten en andere documenten getekend worden, die juridisch het akkoord bezegelen, is uit angst dat sommigen zich niet aan de afspraken zullen houden. Nadien moet het programma dan nog worden bepaald, terwijl dat eigenlijk de basis moet zijn voor een dergelijk akkoord. Nu krijgt wie relatief het meest door de kiezer gelegitimeerd werd, veertien dagen de kans om een ploeg te vinden. Hij kan een eventueel voorakkoord proberen te doorbreken, wat uiteraard niet altijd zal lukken.

De minister illustreert dat met de verkiezingen in Mechelen in 2000. Toen waren twee partijen overtuigd dat ze niet wensten te besturen met Vlaams Belang, noch met sp.a. Die twee partijen vormden later met Groen! een meerderheid. Zelfs als sp.a toen de grootste partij zou geweest zijn en het initiatiefrecht had, had ze geen meerderheid gevonden. Weigeren samen te werken kan nog altijd, om persoonlijke, praktische of ideologische redenen, maar de grootste partij krijgt in ieder geval een kans. Vanuit zijn dertig jaar ervaring als lokaal verantwoordelijke en ex-partijvoorzitter, is de minister ervan overtuigd dat het initiatiefrecht een impact zal hebben op voorakkoorden. Niet alleen zal men terughoudender zijn om er te sluiten, een aantal van de voorakkoorden die toch nog gesloten worden, zal sneuvelen. Dat verhoogt de impact van de kiezer op de politieke besluitvorming, wat in het nadeel speelt van de participatie.

De gang van zaken bij kartellijsten illustreert de minister opnieuw met het voorbeeld van Mechelen, waar Groen en Open Vld al bij drie opeenvolgende verkiezingen een lokale stadslijst vormen. Nu moeten partijen die een kartellijst vormen voor de verkiezingen niet zeggen of ze nadien ook als één fractie zullen optreden. De kiezer weet dus niet of hij stemt voor een tijdelijk bondgenootschap uit electorale overwegingen of voor een krachtenbundeling voor zes jaar. Daarover kan een kartellijst dan voor de verkiezingen bewust of onbewust verwarring creëren.

Met dit ontwerp van decreet verandert dat en zal een kartellijst bij het neerleggen van de lijst moeten zeggen of ze na de verkiezingen als fractie zal ageren. Als de lijst nadien als één fractie optreedt, en op voorwaarde dat ze de grootste van de coalitie is, wordt de persoon met de meeste stemmen op die lijst burgemeester. In Gent kwamen sp.a en Groen samen op maar vormden ze nadien verschillende fracties, iets wat ze voortaan vooraf moeten aankondigen. Met dit ontwerp van

decreet krijgt de grootste fractie, toen Open Vld, het initiatiefrecht, ook al is ze niet de grootste lijst, wat de kartellijst sp·a-Groen was, en levert ze de burgemeester als de drie partijen een coalitie vormen.

Als een gemeenteraadslid van een kartellijst verhuist of overlijdt, komt de eerstvolgende met het meeste aantal stemmen van de kartellijst in de plaats, wat maakt dat het gewicht van de samenstellende partijen kan schommelen. Als bijvoorbeeld door dissidentie in de loop van de beleidsperiode een fractie kleiner of groter wordt, blijft de initiële grootte, dus van net na de verkiezingen, gelden om te bepalen wie burgemeester wordt. Dat is om te vermijden dat dissidentie beloond wordt. De kiezer bepaalt wie de grootste fractie is, dus indirect wie de burgemeester wordt.

De verkiezingen verworden met dit ontwerp van decreet niet tot een loutere populariteitspoll. Legitimiteit en draagvlak zijn belangrijk, voorkeurstemmen zijn geen schande, maar wijzen op vertrouwen van de kiezer. Andere criteria voor de aanduiding van de burgemeester worden niet door de burger maar door de participatie bepaald. De nuance dat het de stemmenkampioen is van de grootste fractie van de coalitie is democratisch legitiem. Burgers kiezen immers niet alleen voor personen, maar ook voor partijen en programma's. Het voorgestelde systeem telt dus de twee insteken: de mens én het programma. De kandidaat die de meeste stemmen haalt, kan nog altijd vrijwillig afstand doen van het burgemeesterschap, waardoor het diegene met de tweede meeste stemmen wordt.

2.6. Burgemeester

De minister is zelf gecharmeerd door de echt rechtstreekse verkiezing van de burgemeester, maar dat vergt een totale herwerking van het politieke systeem. In Omtrent het parlement legt het Wetenschappelijk Bureau van D66 in 1985 haar oprichtingsidee uit. Het argumenteert dat de legitimiteit van de wetgevende en uitvoerende macht gestoeld is op de gemeenteraadsverkiezingen. De legitimiteit van de uitvoerende macht vloeit daarbij voort uit de legitimiteit van de wetgevende macht. De kiezers kiezen de gemeenteraad die in zijn schoot een meerderheid zoekt waaruit burgemeesters en schepenen voortkomen. Hetzelfde geldt voor parlementsverkiezingen: uit de legitimiteit van het parlement komt die van de regering en haar leider voor. Dat wordt een holistisch systeem genoemd.

Een andere optie is een dualistisch systeem waarbij de legitimiteit van zowel wetgevende als uitvoerende macht rechtstreeks gegeven wordt door de kiezer. Die krijgt twee stemmen: voor de wetgevende macht – de gemeenteraad – én voor de uitvoerende macht – de burgemeester –, wat ze allebei een gelijke legitimiteit geeft. Frankrijk en de Verenigde Staten hebben zo presidentsverkiezingen én parlementsverkiezingen.

Als dat principe op lokaal vlak doorgetrokken wordt, moet de burgemeester, die eventueel niet tot de meerderheid van de gemeenteraad behoort, de beslissingen van die raad getrouw uitvoeren. Hij kan ook exclusieve bevoegdheden hebben. In de jaren tachtig moest François Mitterrand besturen met een parlementaire meerderheid die hem vijandig gezind was. Dat resulteerde in een constante discussie tussen hem en eerste minister Chirac over de exclusief presidentiële bevoegdheden en die van het parlement en haar uitvoerende macht, de regering. Lokaal de burgemeester rechtstreeks aanstellen, dreigt voor gelijkaardige patstellingen te zorgen. Daarvoor kiezen vergt dus diepgaandere hervormingen om de gemeenten bestuurbaar te houden.

Inzake de niet-benoeming van de burgemeester heeft de regering een discretionaire bevoegdheid, waardoor de benoemingsbeslissing of de weigering onderworpen is aan een formele motiveringsplicht. Niet-benoemen gebeurt heel zelden. De rechtmatigheid van niet-benoeming wordt door de Raad van State bewaakt. De

meerderheid vindt dat de huidige rechtsbescherming afdoende is. Een decretale lijst van mogelijke gronden voor niet-benoeming is niet gewenst omdat daardoor een 'gouvernement des juges' over de burgemeestersbenoeming dreigt.

2.7. Impact van het wegvallen van de lijststem

Het wegvallen van de impact van de lijststem heeft wel degelijk een invloed. De volgorde van de lokale lijsten wordt niet altijd in alle wijsheid bepaald, noch door een groot partijforum dat goede criteria hanteert. Nochtans bepaalt de volgorde de kansen van de verkozenen, waardoor er nu mensen in de gemeenteraad terechtkomen die niet verkozen zijn door de burger maar in veelal kleine lokale politieke cenakels.

Bij de verkiezingen van 2018 zou 65 procent van de eerste opvolgers dat niet geweest zijn zonder de invloed van de lijststem. In Aalst zitten er drie mensen in de gemeenteraad die er zonder lijststem niet zouden gezeten hebben, in Mechelen vier, in Hasselt drie, in Oostende twee. In Gent zijn dat er zelfs zes op drieënvijftig, dus meer dan 10 procent. En de beleidsperiode is nog maar twee jaar bezig. Na zes jaar gaat het soms over 15 tot 20 procent van de raadsleden die daar zitten dankzij de partij maar niet dankzij de kiezer. Dat corrigeren is een goede zaak.

2.8. Digitaal en hybride vergaderen

Het is nu al zo dat veel gemeenteraden een audiovisuele livestream hebben van hun gemeenteraad, ook als die louter fysiek vergadert. De minister wil dat aanmoedigen maar niet verplichten. Voor hem moet de lokale autonomie zoveel mogelijk spelen. Burgers moeten evenwel altijd de gemeenteraad kunnen bijwonen. De Vlaamse Regering heeft een besluit met garanties voor het democratische gehalte van digitale en hybride gemeenteraadsvergaderingen voor de eerste keer goedgekeurd: elk lid moet een afzonderlijke toegang hebben tot de digitale vergadering; elk lid moet tijdens de vergadering zichtbaar en hoorbaar zijn; er moet een systeem zijn dat het geheim van de stemming waarborgt. De minister kan de tekst daarvan desgewenst aan het parlement bezorgen.

2.9. Fusies

De minister is geen voorstander van een motivatie van fusies gebaseerd op bestuurskracht en inpasbaarheid in de regiovorming. Een dergelijke motivering gaat in tegen de vrijwilligheid van de fusies, hoewel de regering ze wel aanmoedigt. Gemeenten kunnen ook fuseren als zij tot verschillende regio's behoren. De nieuwe gemeente moet dan kiezen bij welke regio zij wil aansluiten.

2.10. Referenda

Een referendum is volgens de minister een interessant instrument. De regering zoekt ook naar dergelijke werkwijzen om burgers te laten participeren. Volksraadplegingen zijn aan strikte regels gebonden. Lokale besturen kunnen ook voor andere manieren van burgerbevraging kiezen waarbij ze vooraf verklaren gebonden te zijn door de resultaten, ongeacht de participatiegraad en de opkomst. De steden Kortrijk en Mechelen deden dat al. Niets houdt een gemeente tegen om een dergelijke enquête te organiseren over fusieplannen. Dat verplichten vindt de minister geen goed idee.

2.11. Varia

De meerderheid heeft amendementen ingediend om de nieuwe regels ook te laten gelden voor de districtsraden, zoals gesuggereerd door Jeremie Vaneeckhout.

De versterking van de gemeenteraad en de raadsleden is een continu aandachtspunt. Bij de regiovorming wordt gezocht naar meer betrokkenheid van de lokale besturen. Ook bij de decreetwijziging over samenwerkingsvormen van gemeenten en OCMW's en bij de evaluatie van de leesbaarheid van de beleids- en beheerscyclus, waarover nu een onderzoek loopt, is dat het geval. De minister steunt ook het lokale beleid voor burgerparticipatie door middel van een labo. De rol van het gemeenteraadslid zal daarin bijzondere aandacht krijgen. Het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing, alsook de UGent wijden er een onderzoek aan, wat de komende jaren zeker interessante inzichten zal opleveren.

Dit ontwerp van decreet is een stap, maar een diepgaander debat is zeker nodig over de financiële ondersteuning, over een betere inhoudelijke ondersteuning en over het aantal gemeenteraadsleden. De minister is van oordeel dat dit een debat is dat bij uitstek in de commissie kan gevoerd worden. Hij nodigt de commissie uit om hierover voorstellen uit te werken die over voldoende draagvlak beschikken en engageert zich om deze vervolgens in de schoot van de Vlaamse Regering te bespreken.

De minimumleeftijd voor lokale verkiezingen op zestien jaar brengen, valt inderdaad onder de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest. Gewesten zijn immers bevoegd voor het vaststellen van de kies- en verkiesbaarheidsvoorwaarden, waarvan de minimumleeftijd er een is. Raken aan de minimumleeftijd vereist evenwel een bijzonder decreet, dus een tweederdemeerderheid. Het is aangewezen om tegelijk andere aspecten te beschouwen, zoals of minderjarigen bezwaren kunnen indienen, of ze een volmacht kunnen krijgen, of ze kunnen aangewezen worden voor een kiesbureau enzovoort. De minister acht zijn standpunt in deze genoegzaam bekend. Met dit ontwerp van decreet worden grote stappen voorwaarts gezet voor de lokale democratie. De verlaging van de kiesleeftijd tot zestien maakt geen deel uit van het regeerakkoord.

Wat de verandering van het kiessysteem naar D'Hondt in plaats van Imperiali betreft, wijst de minister erop dat voor de rechtstreekse verkiezing van de schepenen in de zes facilitairgemeenten en in Voeren het systeem-Imperiali gebruikt wordt. Dat is bepaald in artikel 15, §2, van de Nieuwe Gemeentewet en in artikel 56 van de Gemeentekieswet. Het Vlaamse Gewest is niet bevoegd om dat te wijzigen. Men kan moeilijk voor de zetelverdeling van de gemeenteraad het systeem-D'Hondt gebruiken en voor de zetelverdeling van het schepencollege het systeem-Imperiali.

Tot besluit zegt de minister dat de essentie van dit ontwerp van decreet is burgers meer greep te geven op de lokale democratie ten nadele van de participatie. Zij zullen meer bepalen wie in de gemeenteraad zit, wat de bestuursmeerderheid is en wie burgemeester wordt. Het wordt ook duidelijk of partijen alleen voor de verkiezing zelf een kartel vormen of dat voor zes jaar blijven. Met de afschaffing van de opkomstplicht en het oneigenlijke gebruik van volmachten wordt het politieke systeem moderner en sterker.

3. Replieken van de commissieleden

3.1. Tussenkomen van Kurt De Loor

Kurt De Loor is blij dat de minister enkele studies, waarvan sommige heel oud, van onder het stof heeft gehaald. Toch hebben ze hem niet overtuigd. Het ware goed geweest als de minister de hoorzitting in het parlement maar ook de discussies in de media met academici en middenveldorganisaties gevolgd had. Die werpen immers een donker licht op dit ontwerp van decreet. De titel 'versterking van de democratie' is een cynische vlag voor de lading, zijnde een uitholling van de lokale democratie. Ondanks de beloofde evaluatie met eventuele bijsturingen vreest de

spreker voor onherstelbare schade. In een opiniestuk noemen twintig academici de afschaffing van de opkomstplicht een historische fout. Voor de spreker is het de grootste politieke blunder van deze politieke generatie. Tevergeefs zocht Vooruit in het urenlange betoog van de minister naar goede motieven voor de afschaffing.

Kurt De Loor betreurt dat de minister op een denigrerende manier verwijst naar de open brief en het betoog in de hoorzitting van Beweging.net. Die middenveldorganisatie heeft niet gezegd de opkomstplicht te willen behouden omdat heel wat politici geen huisbezoeken willen afleggen. Dat is wat de minister en Tom Ongena ervan gemaakt hebben. De politicus die nu al niet mensen tracht te overtuigen, op straat en met huisbezoeken, zoekt beter een andere job.

De meerderheid van N-VA, Open Vld en CD&V verlaat het 'iedereen mee'-principe dat het uitgangspunt is van de opkomstplicht, wat het politieke systeem decennia terug in de tijd katapulteert. Over de echte motieven schept de minister geen duidelijkheid. In welke zin is het bijvoorbeeld een modernisering van het politieke systeem of herstelt het het vertrouwen in de politiek? De meerderheid weigert eveneens bekend te maken op welke studies ze zich baseert om de afschaffing te verantwoorden. De spreker herinnert aan de woorden van Johan Ackaert: "De beste manier om mensen te overtuigen om te stemmen zijn vier woorden op de oproepingsbrief: "De stemming is verplicht."

Zijn vermoeden dat er een manco in het ontwerp van decreet zit, wordt door het antwoord van de minister bevestigd. Er wordt immers niets ondernomen om de burger nauwer bij de politiek te betrekken, om het vertrouwen in de politiek te vergroten. Vindt de minister dat partijen de burgerschapsvorming moeten verzekeren, dat de huidige partijfinanciering gewoon behouden moet blijven? Net als professor Steven Van Hecke blijft dit parlementslid het bredere plaatje missen, een omvattend kader ontbreekt totaal. De woorden van Herman Matthijs, voorzitter van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, zijn tekenend: hij is niet gehoord over de verkorting van de termijnen.

Ook over de versterking van de lokale democratie, de gemeenteraad en de raadsleden blijft Vooruit op zijn honger zitten. De democratie is het sterkst als er zoveel mogelijk mensen aan deelnemen, en het behoud van de opkomstplicht is de beste garantie daartoe. Om die redenen behoudt Vooruit zijn amendement. De voorbije dagen was er niet alleen in de media heel wat rond te doen, maar ook op het partijcongres van een meerderheidspartij vielen mooie woorden over de lokale democratie en het behoud van de opkomstplicht. De spreker rekent op voortschrijdend inzicht. Hij vraagt specifiek aan de leden van CD&V of zij ooit, bij hun vele contacten, in mail of andere digitale berichten, die er doorgaans in overvloed zijn bij ophefmakende decreten, één keer aangepord zijn om de opkomstplicht af te schaffen. Hij heeft daar in ieder geval in zijn mailbox geen pleidooi voor ontvangen en voortgaande op de verklaringen van een partijvoorzitter uit de meerderheid, zou het hem sterk verwonderen als dat het geval was bij anderen.

Het veertiendaags initiatiefrecht van de stemmenkampioen van de grootste fractie drumt het ideologische aspect van de verkiezingen naar de achtergrond. Het is een presidentialisering van de gemeenteraadsverkiezingen, wat haaks staat op het voornemen van de minister om het draagvlak voor en de aantrekkelijkheid van de gemeenteraad te vergroten. De kiesstrijd wordt gereduceerd tot een populariteitsstrijd tussen personen. Hij zal het amendement over de burgemeester nog grondig doornemen, maar vraagt de regeling niet te ingewikkeld te maken zodat de spelregels duidelijk zijn, voor de toepassing én de handhaving. De spreker is ook een sterke tegenstander van participatie, maar uit de toelichting van het amendement leidt hij af dat de minister via dit achterdeurtje maatregelen naar voren schuift die de participatie bevestigen en zelfs versterken.

Vooruit blijft achter de fusies staan, maar bestuurskracht verhogen moet het motief zijn, niet politieke stratego of carrièreplanning. Hoe zal de minister de juiste motieven verzekeren? De constructieve motie van wantrouwen is een grote verbetering. Vooruit wil dit het voordeel van de twijfel geven, maar vraagt een monitoringsysteem naar analogie met de evaluatie door het Agentschap Binnenlands Bestuur van de procedure van structurele onbestuurbaarheid, zodat ze gebruikt wordt als noodrem en niet als middel voor destabilisatie van gemeentebesturen.

Waarom gaat de minister niet in op de vraag van de VVSG om op de kieslijst duidelijk te vermelden tot welke partij een kandidaat van een kartel hoort en in welke fractie hij na de verkiezingen zal zitting hebben? Dat de minister niet de gangmaker kan zijn voor het stemrecht op zestien jaar, iets waar hij al lang voorstander van is, moet hem moeilijk vallen, maar het is voor het eerst dat Kurt De Loor de minister zijn daden hoort beargumenteren met redenen om iets niet te doen. Vooruit houdt zijn amendement over het stemrecht op zestien aan. Het parlamentslid is ervan overtuigd dat er in de commissie maar ook in het parlement een meerderheid voor te vinden is.

3.2. Tussenkoms van Bart Tommelein

Bart Tommelein zegt dat er altijd argumenten tegen en voor iets zijn, maar hij vindt dat Kurt De Loor denigrerend doet over wie voor de afschaffing van de opkomstplicht is. Hij pleit voor respect voor elke mening. Hij denkt dat de democratie niet gebaat is bij zoveel mogelijk stemmers als die tegen hun zin komen. Hij vergelijkt dat met het verschil tussen omzet en rendement. Hoe komt het dat de argumenten pro geen steek houden voor sommigen, terwijl er in de meeste andere goedfunctionerende democratische landen geen opkomstplicht is? De spreker hecht meer waarde aan het oordeel van de mensen dan van politologen, die vaak zelf deelnemer zijn aan de politieke wereld.

Een deel van de mensen laat al jaren blijken dat het hen niet meer interesseert door niet meer op te dagen. De politieke wereld laat begaan, handhaaft niet. Daar bestaat een woord voor: hypocrisie. Als Vooruit daar echt van overtuigd is, had het, in zijn bewindsjaren, ervoor moeten zorgen dat mensen die niet kwamen opdagen, gestraft werden. Elke keer als Kurt De Loor de vier woorden 'de stemming is verplicht' zegt, voelt Bart Tommelein plaatsvervangende schaamte. Als liberaal primeert voor hem keuzevrijheid, ook om te gaan stemmen. Het is aan de politici om mensen te informeren maar ook te motiveren. Hij verschilt vol overtuiging van mening met de grote groep politologen die de open brief schreef.

Voor een bezwaar tegen een collectieve motie van wantrouwen voor het ontslag van de burgemeester is de Raad van State bevoegd. Voor bezwaar tegen een individuele of collectieve motie tot ontslag van een schepen of een voorzitter van een bijzonder comité is het de Raad voor Verkiezingsbetwistingen. Beide raden kunnen enkel de ontvankelijkheidsvoorwaarden beoordelen die eerder al getoetst zijn door de voorzitter van de gemeenteraad. De inhoudelijke motivering valt niet onder hun bevoegdheid.

3.3. Tussenkoms van Tom De Meester

Tom De Meester citeert de titel van de open brief van twintig professoren die vandaag in de krant staat: "De opkomstplicht afschaffen is een historische vergissing." De kwestie is dus of 2021 de geschiedenis zal ingaan als het jaar waarop het Vlaams Parlement besliste dat niet langer de stem van alle Vlamingen gehoord wordt, niet meer de stem van de jongeren, van mensen met een korte scholing of een slechte sociaaleconomische status. Alle onderzoeken wijzen erop dat zij minder zullen gaan stemmen, maar daar ligt bij de meerderheid blijkbaar niemand van wakker.

De professoren zeggen nog geen enkel goed argument gehoord te hebben voor de afschaffing van de opkomstplicht en niet te weten welk effect met deze maatregel beoogd wordt. Het parlamentslid heeft nog maar één argument gehoord: het staat in het regeerakkoord. Ondanks grote woorden over politieke vernieuwing en de versterking van de democratie laten de volksvertegenwoordigers van de meerderheid zich leiden door het dictaat van de regering. Joachim Coens zegt in De Afspraak: "Mijn partijbureau is geen voorstander van de afschaffing van de opkomstplicht. Om de democratie in stand te houden, moet je participeren." In het parlement is CD&V tegen de opkomstplicht, in het partijbureau voor. Dat is de betere tsjeverij. Op de vraag aan Joachim Coens waarom CD&V-parlementsleden zouden meestemmen, volgde een lange pijnlijke stilte en toen was het debat gedaan. De spreker roept de leden van CD&V op om in deze belangrijke aangelegenheid voor hun overtuiging te stemmen.

Ook van de minister hoorde hij geen enkel overtuigend argument. Vooreerst de functie als thermometer: als zoals in Nederland de helft van de kiezers niet komt opdagen, is het duidelijk dat mensen afhaken. Uit opinieonderzoek valt net hetzelfde af te leiden. De minister heeft eigenlijk liever dat ze thuisblijven dan dat ze bij de stemming een signaal geven. Hij wil wel allerhande maatregelen om mensen te laten participeren, maar Johan Ackaert heeft duidelijk gemaakt wat de meest efficiënte is: op de oproepingsbrief zetten dat de stemming verplicht is. Bart Tommelein kan dat dan wel in het belachelijke trekken, maar eigenlijk is dat de overheid die duidelijk maakt dat ze het belangrijk vindt dat mensen betrokken zijn bij het democratische proces. Doordat ze moeten gaan stemmen, informeren ze zich en vormen ze een mening, misschien niet die van Open Vld maar wel een mening die moet worden gerespecteerd.

Het tweede argument van de minister is dat mensen weloverwogen moeten stemmen. Dat is een zeer onliberale, conservatieve, elitaire visie op democratie. Wat is een weloverwogen stem en wie zal dat beslissen? Handelen proteststemmers of mensen die een streep over het biljet trekken niet weloverwogen? Wat een dedain voor het stemgedrag van de kiezer! De kiezer heeft altijd gelijk, behalve blijkbaar wanneer hij niet op een meerderheidspartij stemt, dan is de stem niet weloverwogen, zijn de kiezers niet gemotiveerd of geïnformeerd. Ook Bart Tommelein ziet een grote groep van mensen die niet bewust stemt. Hoe stemmen ze dan wel? In een comateuze toestand? Of is enkel een stem op Open Vld een bewuste stem?

Kris Van Dijck zei vorige week letterlijk: "Liever dan wie verplicht komt en vogelpik speelt in het stemhokje, heb ik iemand die overtuigd stemt." Mensen spelen geen vogelpik, ze weten maar al te goed waarom ze niet op een bepaalde partij stemmen. De kern is dat deze meerderheidspartijen de spelregels veranderen omdat de uitkomst van het spel hun niet bevalt en ze hopen dat hun partij er beter van wordt.

Het derde argument van de minister is dat de overheid mensen niet mag dwingen. Mensen erop wijzen dat democratie betekent dat het volk en niet de particratie beslist, dat hun rol van fundamenteel belang is, is voor de spreker geen dwang. Hij vraagt om er geen karikatuur van te maken. Het is niet zo dat de overheid de speciale eenheden stuurt om mensen uit hun bed te lichten. Ze vraagt hen één keer om de zes jaar naar hun mening. Het is niet omdat iets verplicht is dat het slecht is. Noemt de minister het leerplichtonderwijs ook een ongeoorloofd dwangmiddel? Zou een leraar haar klas representatiever vinden als de helft thuisblijft?

Het vierde argument van de minister is dat de impact beperkt is. Waarom dan de maatregel nemen? Het valt af te wachten of de impact inderdaad beperkt is. Elke situatie is specifiek, maar er zijn weinig regio's waar de afkeer van de politiek even groot is als in Vlaanderen. De laatste peiling bewijst daarenboven dat het vertrou-

wen in de regering historisch laag is. De impact van de afschaffing is niet per definitie beperkt, maar specifiek en vooral moeilijk te voorspellen, aldus de experts.

Ten vijfde zegt de minister, bijna ter geruststelling van de spreker, dat de afschaffing van de opkomstplicht niet noodzakelijk radicaal-linkse partijen verzwakt. Nochtans is dat het probleem niet van Tom De Meester. Hij maakt zich geen zorgen over de stemresultaten van zijn partij. De PVDA heeft gemotiveerde kiezers. Het zal weinig moeite kosten om de gedupeerde zonnepaneeleigenaars naar de stembus te krijgen. Het gaat hem niet om zijn partij maar over de democratie. Hij is er fundamenteel van overtuigd, en inderdaad verschilt hij op dat punt van mening met Bart Tommelein, dat democratie het meest representatief is met de stem van zoveel mogelijk mensen. Er was een tijd dat de echte liberalen daarvoor op de barricades stonden. Representatie is verbonden met het universele karakter van de democratie. In tegenstelling tot minister Bart Somers die vindt dat een halvering van de opkomst zoals in Nederland de uitkomst representatiever maakt, dus dat proteststemmen niet representatief zijn, geen volwaardige mening zijn, is het de vaste overtuiging van de spreker dat representativiteit het best gediend is met de opkomst van zoveel mogelijk mensen.

Bart Somers argumenteert voorts dat het niet klopt dat het beleid zonder opkomstplicht asociaal wordt. De opkomstplicht maakt het beleid in België inderdaad niet sociaal, maar dat is vooral het gevolg van politici die iets anders doen dan ze aan de kiezer beloven. Dat is geen reden om te zeggen dat jongeren en mensen met een korte scholing of die met hun handen werken om hun boterham te verdienen niet meer moeten worden gehoord. Met deze maatregel wordt een grote groep mensen van de democratie uitgesloten. Zij zullen niet meer gehoord worden en daar zal de PVDA zich tegen blijven verzetten.

Besturen kunnen zelf bepalen of ze het resultaat van referenda zullen volgen, aldus de minister. Als het resultaat hen evenwel niet aanstaat, kunnen ze dat wel negeren, want volgens de wet zijn referenda niet bindend. Een parallel systeem is de wereld op zijn kop zetten. Het punt van burgerinspraak is net dat de burgers zelf kunnen beslissen waarover ze zich kunnen uitspreken en niet het schepencollege. Het verrast de spreker enigszins maar hij kan niet anders dan vaststellen dat hij ook daarover met de minister van mening verschilt.

Parlement komt dan wel van het Franse parler, aldus de *commissievoorzitter*, maar een betoog starten met de uitspraak dat er geen argumenten zijn om er vervolgens zes op te sommen, betekent dat er niet geluisterd wordt. Hij maant iedereen aan om naar elkaar te luisteren.

3.4. Tussenkomen van Brecht Warnez

Brecht Warnez stelt dat vandaag een half miljoen Vlamingen blanco stemt of niet komt opdagen. Dat is dan wel strafbaar, maar wordt niet bestraft, wat het tot een virtuele opkomstplicht maakte. Dat is iets wat zorgen moet baren. Het onderzoek van professor Dieter Siers zegt dat (zonder opkomstplicht) 11 procent van de mensen zeker niet gaat stemmen; 64 procent zal zeker of waarschijnlijk stemmen. Voor de overige 25 procent is de spreker tevreden dat de minister de lokale besturen en het middenveld zal ondersteunen, dat de overheid gericht zal communiceren en mensen bewust maken van wat politiek is en waarom stemmen goed is, dat er projecten voor bijvoorbeeld burgerschapsvorming mogelijk zijn. Hij gelooft vast dat de afschaffing van de opkomstplicht kansen inhoudt. Het vertrouwen in de politiek is ongelofelijk laag. Lokale mandatarissen zullen niet alleen moeten overtuigen om voor hen te stemmen maar ook uitleggen waarom stemmen zo belangrijk is, wat de politiek voor mensen kan doen. Iedereen hier belijdt graag zijn geloof in sterke lokale besturen, goede gemeenteraadsleden, schepenen en burgemeesters. Dat impliceert het geloof dat zij aan de kiezers een reden kunnen geven om te gaan

stemmen. Rationeel zijn, houdt ook in een evaluatie noodzakelijk achten. Kortom, met steun van hun partijvoorzitter zullen de CD&V-parlementsleden vandaag het regeerakkoord gestand doen.

Het is jammer dat de opkomstplicht zoveel tijd in deze bespreking inneemt, want het ontwerp van decreet bevat heel wat andere aspecten. De kiezer krijgt meer macht want zal semirechtstreeks kunnen bepalen wie de burgemeester wordt, maar ook wie de opvolgers worden en hoe de coalitie eruit zal zien. Brecht Warnez hoopt alsnog van de oppositie te horen dat dit de invloed van de kiezer vergroot en dat het een goed idee is.

3.5. Tussenkoms van Tom Ongena

Ook *Tom Ongena* acht luisteren belangrijk voor een goed debat, anders wordt het een cinema. Het stoort hem dat Kurt De Loor zegt geen argumenten te hebben gehoord voor de afschaffing van de opkomstplicht. Vorige week noemde Kurt De Loor hem nog arrogant omdat hij de argumenten van de politologen weerlegde. Net als Tom De Meester vandaag doet met de argumenten van de minister. Dat hij ze weerlegt, betekent dat hij die tenminste hoorde. Met alle sympathie wijst hij Tom De Meester erop dat hij zich bezondigt aan wat hij de meerderheid verwijt: namelijk er een karikatuur van maken door de stemplicht te vergelijken met de leerplicht.

Het betoog van de minister bevat wel degelijk argumenten voor de afschaffing. Het ontwerp van decreet in zijn geheel, dus niet enkel het afschaffen van de opkomstplicht, is voor de spreker een historische kans om het vertrouwen in de politiek te versterken. Ondanks de opkomstplicht is dat vertrouwen heel laag. Open Vld denkt dat zonder opkomstplicht de politici meer moeite zullen moeten doen om mensen warm te maken voor politiek. Zeker op lokaal vlak moet het mogelijk zijn argumenten te geven om te gaan stemmen, uit te leggen wat de inzet van de verkiezingen is. In plaats van achterover te leunen en zich te beperken tot pamfletten, wetende dat mensen toch moeten gaan stemmen, zullen politici huisbezoeken moeten doen, mensen moeten overtuigen, wat de democratie een gunst bewijst. Hij is het dus ook oneens met de open brief van de professoren en is er gerust in dat de komende dagen ook andere tegenstemmen, ook uit niet-politieke hoek, zich zullen laten horen.

Hij heeft de woorden van Beweging.net letterlijk opgeschreven omdat hij bijna van zijn stoel viel. Hij suggereert Kurt De Loor de passage te herbeluisteren want er is letterlijk gezegd: "Mandatarissen vrezen ook dat de afschaffing van de opkomstplicht een impact zal hebben op de manier van campagnevoeren. Er zal nood zijn aan meer sensibilisering om te gaan stemmen en we gaan meer huis-aan-huisbezoeken moeten doen." Daarmee gaf Beweging.net onbewust en zeker ongewild het mooiste argument voor deze hervormingen die ervoor zorgen dat mensen moeten worden overtuigd en dat er een duidelijke inzet is van de verkiezing. Dat is een antwoord op het probleem dat politiek bijna een scheldwoord is geworden.

Open Vld is voor stemrecht op zestien jaar, maar een regeerakkoord is geven en nemen. Dit heeft het niet gehaald, bovendien is er een tweederdemeerderheid voor nodig. Het frappeert de spreker dat Vooruit voor hen stemrecht voorstelt en geen stemplicht. Gelden zijn argumenten niet voor zestienjarigen? Dat is alleen inconsequent, het kan ook voor problemen zorgen wegens discriminatie, wat het Grondwettelijk Hof kan veroordelen. De afschaffing van de opkomstplicht mee goedkeuren, zou al een obstakel voor stemrecht op zestien wegwerken.

3.6. Tussenkomsst van Yves Buysse

De minister zegt dat er advies gevraagd is aan de DBRC over de invloed van de vervroeging van de installatievergadering op de termijnen, maar *Yves Buysse* wil vooral weten of en waarom de Raad voor Verkiezingsbetwistingen niet geraadpleegd is, zoals Herman Matthijs, de voorzitter ervan, zegt. Hij is voor de constructieve motie van wantrouwen, zowel de collectieve als individuele versie, maar de tweederdesteun in de fractie van de betrokken schepen zal ervoor zorgen dat ze weinig zal worden gebruikt.

Voor en tegen de opkomstplicht zijn er valabele argumenten. De afschaffing ervan staat al jaren in het verkiezingsprogramma, dus zal Vlaams Belang de onderdelen van het ontwerp van decreet die daarover gaan, goedkeuren. Voor en na de verkiezingen hetzelfde standpunt innemen is zo gek nog niet. Al is hij ervan overtuigd dat sommigen voor zijn omdat ze denken dat het sommige partijen benadeelt. Ook voor het verlenen van kiesrecht aan landgenoten in het buitenland geven initiatiefnemers off the record toe dat de trends van het politieke keuzegedrag in het buitenland meespelen. De spreker wil iedereen geruststellen: de zogenaamde foertstemmers zouden in 2024 wel eens zeer gemotiveerd blijken te zijn. Wat bedoelt de minister met de stempas en waarom staat er niets over in het ontwerp van decreet? Wat is de invloed van de afschaffing van de opkomstplicht op de samenstelling van kies- en telbureaus: wordt deelname vrijblijvend of blijft er een vorm van opvoeding bestaan?

Bij de volmachtenregeling blijft het probleem dat de straf na de verkiezing komt, als de stemmen uitgebracht en geteld zijn. Dat geldt evenwel ook voor andere overtredingen van de kieswetgeving. Hoewel er een volmachtenregeling voor zelfstandigen in de instructies van de kiesbureauvoorzitters staat, zijn er nu en dan problemen mee. De spreker suggereert de regeling te vermelden in de algemene communicatie.

Vlaams Belang had niet veel hoop dat de meerderheid zou meegaan in een echt rechtstreekse burgemeestersverkiezing, waarbij de stemmenkampioen het haalt. Het klopt dat het voor complexe situaties kan zorgen maar er was nog een kleine drie jaar om de haalbaarheid te toetsen. Er zijn voldoende buitenlandse voorbeelden ter inspiratie.

Dat blijkbaar op het kiesbiljet niet staat tot welke partij een deelnemer aan een kartellijst behoort, had hij niet begrepen. Het is weinig waarschijnlijk dat de kiezer de voordrachtakte te zien krijgt, dus dat zou een maat voor niets zijn. Kan de minister er duidelijkheid over geven? Kan iemand die als onafhankelijke op een partijlijst staat, op het kiesbiljet vermeld worden?

Yves Buysse informeert wanneer de samenstelling van de fractie bepaald wordt: op de verkiezingsdag of op de dag van de installatievergadering? Naast bewuste dissidentie kan een verkozenen een onverenigbaarheid hebben, verhuisd zijn enzovoort.

Vlaams Belang is voor fusies die om objectieve redenen gebeuren, niet wegens politieke aanhorigheden tussen bepaalde meerderheden. De spreker is blij dat de minister iets minder heftig de volksraadpleging van tafel veegt en dat overlaat aan de lokale inschatting. Vlaams Belang zal evenwel toch een amendement indienen om het te formaliseren.

Net als de VVSG en een aantal professoren aankaarten, vindt Vlaams Belang dat er wel veel geregeld wordt voor de aanduiding van de lokale machthebbers maar niets voor de ondersteuning van het werk in de gemeenteraad. Met het een interessant debat te noemen voor de komende jaren engageert de minister zich niet. Hoe concreet is zijn engagement om er deze regeerperiode iets voor te doen?

Vlaams Belang geeft een aanzet met een amendement tot het installeren van een administratieve cel onder leiding van een raadsgriffier. Dat idee opperde professor Herwig Reynaert op de hoorzitting, maar het staat ook in het verkiezingsprogramma 2018 van Vlaams Belang.

3.7. Tussenkost van Paul Van Miert

Paul Van Miert pleit voor eerlijkheid. Tegenstanders doen alsof landen zonder opkomstplicht een sociaal kerkhof zijn. Hij vraagt hen daarmee te stoppen en verwijst naar Scandinavië als voorbeeld van het tegendeel. Uiteraard zullen er verschuivingen zijn en uiteraard zijn er altijd onderzoeken die het ene maar ook het tegendeel staven. Ook voor politologen geldt dat. Een aantal heeft op sociale media zijn ongenoegen geuit dat ze door de media in het contrakamp gesleurd worden, terwijl dat helemaal hun bedoeling niet was. Hij is het ermee eens dat de discussie rationeel moet blijven, wars van melodrama, zodat de burger er een correct beeld van krijgt.

Dit ontwerp van decreet bevat zoveel meer dan de afschaffing van de opkomstplicht. Het is de taak van dit parlement om de politiek dichterbij de burger te brengen en het vertrouwen erin te herstellen, beginnende met de lokale verkiezingen.

3.8. Tussenkost van Jeremie Vaneekhout

Jeremie Vaneekhout is blij met de uitgebreide antwoorden van de minister die ook ingingen op het bredere debat. Dit zijn ideologische debatten; het is dus niet omdat de oppositie het niet eens is met de meerderheid, niet door haar argumenten overtuigd wordt, dat ze niet luistert. Tom Ongena wordt evenmin overtuigd door de oppositie. Na goed geluisterd te hebben in het parlement, na onderzoeken, opiniestukken en persartikelen te hebben gelezen, blijft het parlamentslid de afschaffing van de opkomstplicht een historische vergissing vinden. Het is morrelen aan de basis van de democratie en de ongewenste effecten ervan zullen sowieso over enkele decennia blijken. Hij vermoedt dat de maatregel deels ingegeven is door de verkiezingen van 2019. De meerderheid zegt zelf dat het een antwoord moet geven op het gigantische wantrouwen in de politiek.

In het regeerakkoord en bij de aankondiging van dit ontwerp van decreet is dit aangekondigd als een fundamentele doorbraak voor de democratie. Het ontwerp van decreet bevat heel wat maatregelen die weinig of geen impact zullen hebben, zo is aangetoond in de hoorzitting. Eén maatregel zal evenwel een zeer grote invloed hebben. Om het wantrouwen in de politiek weg te nemen, is meer nodig dan overhaaste ingrepen gebaseerd op ideologie, overtuigingen en anekdotiek, onder meer over het aantal huisbezoeken dat iemand al aflegde. Dat gaat lijnrecht in tegen het voornemen uit het regeerakkoord om evidencebased aan politiek te doen. De meerderheid van de academische stemmen is heel duidelijk over de effecten van de afschaffing van de opkomstplicht. De evaluatie nadien stelt de spreker helemaal niet gerust. Het blijft experimenteren met het belangrijkste politieke niveau. De kans dat een en ander teruggedraaid wordt, is daarenboven beperkt.

Als jong parlamentslid voelt de spreker zich niet geroepen om partijstandpunten van decennia geleden te verdedigen. Anderzijds toont het aan dat Groen wel evidencebased werkt. Dat het zijn mening over de opkomstplicht bijstelde, betekent dat het niet alleen experts hoort, maar er ook naar luistert en zijn standpunten daaraan aanpast. De opkomstplicht is niet perfect, vanuit vrijheidstandpunt zijn er wel wat opmerkingen over te maken, maar vanuit het oogpunt van de democratie biedt het meer voordelen dan nadelen.

Het getuigt van een onvoorstelbare arrogantie dat voorstanders denken te slagen waar alle andere landen zonder opkomstplicht niet in slagen. Dat het in zoveel

landen bestaat, maakt dat politologen er de invloed van kunnen beoordelen. Dat afdoen met het argument dat de Vlaming een fundamentele andere aard heeft, is totale nonsens. Uiteraard zal de opkomst in de ene gemeente hoger zijn dan in de andere, maar de grote tendens is dalend, met een grotere graduele daling bij bepaalde groepen. Het argument dat Finland een sociale welvaartstaat is, klopt maar doet niet ter zake daar het niet de nationale maar de lokale opkomstplicht is die afgeschaft wordt. Hij raadt Paul Van Miert aan om de tendensen bij lokale besturen te bestuderen.

Een andere storende uitspraak is dat 11 procent sowieso niet zal komen opdagen. De overheid heeft niet het lef om die groep te wijzen op hun verantwoordelijkheid in de democratie. Na afschaffing krijgt hij het signaal gelijk te hebben er zich niets van aan te trekken. De spreker vindt het legitiem dat de overheid de burgers op hun verantwoordelijkheden wijst, en één ervan is om de zes jaar naar de stembus trekken. Dat is niet te veel gevraagd, op andere gebieden springt de overheid veel paternalistischer om met haar burgers. Evaluatie of niet, deze keuze is quasi onomkeerbaar. Ieder buitenlands voorbeeld toont dat aan.

Het ontwerp van decreet bevat inderdaad andere aspecten, waarvan experts evenwel weinig impact verwachten. Het is goed dat er meer belang wordt gehecht aan de figuur van de burgemeester, aan de positie van kartellijsten. Alleen is Groen beducht dat alle keuzes samen ervoor zullen zorgen dat gemeentelijke verkiezingen alleen maar zullen draaien om de leidende figuur, met weinig ruimte voor intern debat, een dynamiek die vooral de grotere fracties en partijen ten goede zal komen. De druk om tot frontvorming over te gaan, zal ten koste gaan van de essentiële diversiteit in het politieke landschap. Terzijde merkt de spreker de creativiteit van bepaalde formuleringen op, waardoor bijvoorbeeld de legitimiteit van Mathias De Clercq als burgemeester in de verf wordt gezet. Net als Yves Buysse vindt hij dat de kiezer moet weten hoe de fracties na de verkiezingen zullen zijn, niet alleen via een foldertje, maar via het stembiljet.

De uitspraak voor stemrecht vanaf zestien jaar te zijn, maar het niet te zullen goedkeuren, toont duidelijk aan wie bij de regeringsonderhandelingen de lakens uitdeelt. Dat de burger dit nu weet, is een goede zaak. Het amendement over stemrecht vanaf zestien is geschreven in de veronderstelling dat de afschaffing van de opkomstplicht goedgekeurd zal worden, waardoor de meerderheid het amendement alvast om die reden niet kan afkeuren. Voorts valt er wel iets voor te zeggen om stemrecht te geven vanaf zestien, stemplicht vanaf achttien, waardoor jongeren een aantal jaren van een instapsysteem, een groeifase kunnen genieten. Dat is ook de visie van het Kinderrechtencommissariaat en de Vlaamse Jeugdraad.

Gezien het loon en het statuut vindt Groen dat de job van parlementslid voltijds moet zijn. Wie het nu al goed doet in de combinatie schepen/burgemeester en parlementslid, zou het nog beter doen als hij zich concentreert op één baan. Voorts zijn er risico's op belangenvermenging, wat de spreker een extra product van de participatie noemt. Wie lokaal een ambt bekleedt, kan dat oogpunt niet altijd opzijzetten in het parlement. Lokale besturen met schepenen en burgemeesters in het parlement zijn vaak milder voor de Vlaamse overheid. Heel wat CD&V-burgemeesters die niet in het parlement zitten, durven zich wel tegenstander van de afschaffing van de opkomstplicht te tonen. Wie beide ambten bekleedt, is meer verscheurd tussen zijn loyaliteit aan het lokale niveau, partijbelangen op Vlaams niveau en het algemeen belang. Het opeenstapelen van mandaten werkt trouwens de antipolitiek in de hand, veel meer dan de opkomstplicht.

Groen heeft een amendement over de genderbalans op kieslijsten en in colleges. Voorts stelt het voor het zetelverdelingssysteem te vervangen. Het argument van de minister over de faciliteitengemeenten gaat niet op, want daar is ook een ander systeem voor OCMW-verkiezingen. Dat er in de regering geen meerderheid voor

is, wordt weggemoffeld achter een droge juridische reden. Het systeem vervangen in iedere Vlaamse gemeente die geen faciliteitengemeente is, zou het voordeel hebben dat de dynamiek van grote lijsten die focussen op personen en minder op ideeën gecompenseerd wordt door een zetelverdelingssysteem dat ook kleine partijen kansen geeft in de gemeenteraad. Nu is het zo dat in sommige gemeenten 38 procent van de stemmen volstaat voor een absolute meerderheid.

Voor het amendement van Groen om ook in de OCMW-raad commissies mogelijk te maken, hoopt de spreker dat het parlement de ideologie kan overstijgen. Hij vraagt er de mening van de minister over. Voorts toont hij zich erkentelijk dat de meerderheid de suggestie van Groen over de districten overneemt. Groen kijkt uit naar het bredere debat over het statuut van de gemeenteraad en de raadsleden. De komende discussies over de regiovorming en de BBC bieden daar een anker voor. De spreker suggereert de VVSG en enkele andere experts er tijdig over te horen.

3.9. Tussenkoms van Koen Van den Heuvel

Koen Van den Heuvel zal als Vlaamse christendemocraat met veel enthousiasme de meerderheidsamendementen en dit ontwerp van decreet ter versterking van de lokale democratie goedkeuren. Hij vindt immers dat de lokale besturen niet slecht uit het totaalpakket van het regeerakkoord komen. Als partij van de lokale besturen en heel wat burgemeesters, heeft CD&V heel wat binnengehaald, waarvan hij de herfinanciering van de lokale besturen het belangrijkste vindt, en dan zeker van gemeenten die minder sterke financiële troeven hadden zoals industrie, en dus eerder gelegen zijn in het buitengebied.

Dit ontwerp van decreet bevat heel wat goede punten. De spreker vraagt Kurt De Loor wat hij dan denkt over zijn voorzitter die niets anders doet dan hoog trachten te scoren in populariteitspolls. Het spel van de democratie is net het oordeel van de kiezer doorstaan. Voor de lokale democratie is het dus een goede zaak dat mensen weten voor wie ze stemmen. De duidelijke regels voor fractie- en lijstvorming maken dat de kiezer geïnformeerd is, vooral over hoe de kartellijst zich na de verkiezingen zal positioneren.

Het klopt dat sommige leden van CD&V voor de afschaffing van de opkomstplicht zijn, andere ertegen. Dat is niet anders in elke gezonde democratische partij waar geen kadaverdiscipline heerst. CD&V heeft dat twee jaar geleden uitgebreid besproken, ook met de lokale mandatarissen. Toen heeft de overgrote meerderheid van de partij op een congres besloten het, als onderdeel van het totale pakket voor de lokale besturen, mee goed te keuren. Hijzelf behoort tot de groep die voor de afschaffing van de opkomstplicht is. Verplichten impliceert handhaven, anders is het niet geloofwaardig. Het is niet zo dat politologen geloven dat België het meest democratische land ter wereld is. Dat nuanceert toch wel hun label van historische vergissing.

Dat de afschaffing ingegeven is door de wens de extreme stemmen te ontmoedigen, heeft de spreker nog niet als argument van voorstanders gehoord. Andere landen, Nederland en Frankrijk bijvoorbeeld, bewijzen afdoende dat dat niet klopt. Dat de sociale politiek eronder zal leiden, is voor de spreker een drogargument. Dat bewijzen onder meer de Scandinavische landen. Heel wat mensen, zeker ter linkerzijde, vinden de representatieve democratie met verkiezingen onvoldoende en pleiten voor een participatieve democratie. Nu de opkomstplicht dreigt te sneuvelen, vinden ze de representatieve democratie plots het walhalla. Hij wijst hen op de vele inspanningen die gemeenten nu al doen om de participatieve democratie vorm te geven, in coronatijden zelfs langs digitale weg met spreektafels over ruimtelijke plannen, verkeerssituaties enzovoort. De representatieve democratie is niet de enige maatstaf.

CD&V gelooft in de kracht van de lokale bestuurders, gelooft dat ze mensen kunnen inspireren en motiveren om naar de stembus te gaan omdat ze een positief project en een positieve boodschap hebben. Deze ochtend was er nog een stevige discussie in de CD&V-fractie waaruit duidelijk bleek dat de hele fractie dit ontwerp van decreet met enthousiasme zal goedkeuren.

Jeremie Vaneekhout hoort in het betoog van Koen Van den Heuvel een sneer naar hen uit zijn eigen rangen die de afgelopen dagen verwarring gesticht hebben over het CD&V-standpunt. Dat een verplichting zonder handhaving niet kan, vindt hij een non-argument. Het voorbije jaar heeft de overheid mensen allerhande coronamaatregelen opgelegd en daar onmiddellijk aan toegevoegd dat het niet-respecteren ervan niet zou worden beboet. Ook hij is voorstander van de participatieve democratie, maar er is nog heel wat werk voor de boeg, wat kan aangetoond worden door een sociaaleconomische analyse van de aanwezigen op digitale informatiemomenten over ruimtelijke planning. Sommigen vinden het voldoende dat iedereen kan deelnemen. De structurele redenen waarom niet iedereen dat doet, zijn voor Groen een groot probleem, wat meteen zijn standpunt over de opkomstplicht verklaart.

4. Aanvullende antwoorden van de minister

Minister *Bart Somers* leidt uit dit goede debat af dat de hervormingen wezenlijk zijn en de lokale democratie fundamenteel versterken en moderniseren. Dat voor- en tegenstanders elkaar niet zouden overtuigen, was van meet af aan duidelijk omdat er naast technische en praktische argumenten ook ideologische overwegingen spelen. Het is logisch dat een partij bepaalde delen van het ontwerp van decreet meer genegen is dan andere. Het geheel is genuanceerder dan in de open brieven van de professoren beschreven staat.

De bestuursrechtscolleges zijn geconsulteerd via voorzitter Eddy Storms samen met zijn griffier, zowel door het kabinet-Somers als het kabinet-Demir. De minister stemt toe om een monitoringsysteem voor het gebruik van de constructieve motie van wantrouwen op te zetten. Hij zal er bij ministerieel besluit voor zorgen dat op de stembrief staat tot welke partij een lid behoort als de kartellijst na de verkiezingen in twee fracties, het maximumaantal, zitting zal hebben. Als de onafhankelijke een aparte fractie zal vormen, valt hij ook onder dat systeem. Hij belooft voorts de instructies voor zelfstandigen die volmacht geven omdat ze moeten werken, duidelijker te maken.

De stempas wordt ingevoerd bij ministerieel besluit, maar vergt nog wat meer onderzoek. Het idee is geïnspireerd door Nederland. Met die pas zal de kiezer zijn stem kunnen uitbrengen in het kiesbureau van zijn voorkeur, weliswaar binnen zijn kiesomschrijving, de gemeente. Dat maakt het mogelijk samen te gaan stemmen met de ouders, of nabij het werk, of nabij een restaurant enzovoort.

Hoeveel leden een fractie telt, wordt in het proces-verbaal van de verkiezingen bepaald, dus de avond van de verkiezingen. Dat aantal telt voor het initiatiefrecht en de aanwijzing van de burgemeester gedurende de hele bestuursperiode, ongeacht of er dissidenten zijn.

Omdat er geen aanstiplijst meer zal zijn, zullen er zesduizend bijzitters minder nodig zijn, één per stembureau. Ook de lijst met afwezigen voor de vrederechter wordt overbodig.

Het was de bedoeling van de regering het OCMW in de gemeente te integreren, maar door bepaalde federale regels is dat niet volledig gelukt. Daardoor is er nog een pro-formaonderscheid tussen gemeenteraad en OCMW-raad. De huidige gemeente/OCMW-raad kan wel degelijk themacommissies houden, over bijvoor-

beeld het sociale beleid, en kan de voorzitter van de OCMW-raad daar een actieve rol in geven.

De minister bevestigt dat bepaalde van zijn argumenten uiteraard gebaseerd zijn op zijn ideologische overtuiging en eigen ervaringen. Hij stelt vast dat de politologen in Nederland een totaal andere mening hebben dan de Vlaamse. Open Vld is in 1992 opgericht en heeft op haar eerste partijcongres de afschaffing van de lijststem en de opkomstplicht en de rechtstreekse verkiezing van de burgemeester in het partijprogramma opgenomen. De minister is inderdaad blij dat het na dertig jaar gerealiseerd wordt. Tijdens die periode is hij niet minder maar net meer gaan geloven dat de macht van de burger moet versterkt worden ten nadele van de participatie. Hij is ervan overtuigd dat dit ontwerp van decreet wezenlijke stappen bevat die in de lokale democratie het verschil maken.

De minister is dankbaar over de genuanceerde tussenkomsten van onder meer Koen Van den Heuvel. Voor de opkomstplicht zijn argumenten voor en tegen te vinden, die niet populistisch of demagogisch zijn, noch ingegeven door partijpolitiek opportunisme. Spreken van een historische vergissing als Vlaanderen gewoon invoert wat in zoveel democratische landen al bestaat, gaat te ver. Is dat omdat de politologen de laatste jaren het populisme bestudeerden?

Aan Tom De Meester die hem argumenten voor de afschaffing vraagt, vraagt de minister welke argumenten hij zelf heeft om af te wijken van het systeem van Nederland, Denemarken, Zweden, Duitsland en Frankrijk. Het sociale beleid van een land hangt immers niet af van de opkomstplicht. Dat burgers minder gehoord worden of de democratie minder representatief wordt, blijkt evenmin. Of een politieke strekking ervan profiteert, valt niet te zeggen. Het is evenmin duidelijk voor wie de 25 procent die twijfelt om te gaan stemmen, zal kiezen. Geen argumenten voor het behoud dus.

De status quaestionis van de lokale democratie, de kracht ervan en het vertrouwen van de burger, zijn niet goed, ondanks de opkomstplicht. Een belangrijk argument voor de afschaffing is dat elke lokale kandidaat met een beetje verstand zal beseffen dat hem een ongelofelijke verkiezingsoverwinning wacht als hij nog maar 10 procent van de 25 procent twijfelaars kan overtuigen om voor hem te gaan stemmen. Hij zal een veel grotere inspanning moeten doen om met die kiezer rekening te houden. Dat zal de relatie tussen politicus en kiezer fundamenteel veranderen. Hij hoeft geen energie te steken in wie zeker voor hem zal stemmen, noch in wie zeker niet voor hem zal stemmen, dus ook niet in wie vandaag niet komt opdagen. De 400.000 die niet komen opdagen, houden telkens weer de grootste manifestatie tegen de overheid, door ondanks de opkomstplicht en de dreiging van boetes, niet op te dagen. Wie zonder plicht toch komt opdagen voor de stemming, zal veel doordachter stemmen.

Die operatie, samen met het terugdringen van de participatie en het vergroten van de macht van de burgers door mensen te laten beslissen wie in de gemeenteraad zit, wat de bestuursmeerderheid wordt en wie burgemeester wordt, is een belangrijke stap in de richting van de goed functionerende moderne democratieën die hoger scoren op de internationale democratische index. Misschien wordt de stemplicht trouwens nergens terug ingevoerd omdat het stemrecht gewoon een goed systeem is. Misschien is dat omdat de dalende opkomst partijen in Nederland heeft aangezet om meer inspanningen te leveren om mensen te overtuigen zodat de participatiegraad voor de Tweede Kamerverkiezingen nu opnieuw 80 procent is. In Nederland stemmen dus bijna evenveel mensen vrijwillig als nu in Vlaanderen verplicht, de ongeldige stemmen en blanco niet meegerekend. Er is wel degelijk een verschil tussen de lokale verkiezingen in Vlaanderen en Nederland. De relatie tussen het lokale bestuur en de burger is daar fundamenteel anders. Daarmee wil

de minister niet zeggen dat 95 procent van de kiezers zonder stemplicht nog zal opdagen, maar in sommige steden is het nu ook al minder dan 90 procent.

Jeremie Vaneekhout dankt de minister voor zijn gedreven antwoord en hij gunt hem zijn blijdschap na dertig jaar politiek engagement. Gedreven zijn door ideologie en anekdotiek is op zich niet slecht, dat is de spreker zelf ook, maar in dit geval staat het in contrast met wetenschappelijke bevindingen. Voor de spreker heeft de wetenschap een plaats in zijn ideologische kader. De opkomst bij de laatste Nederlandse lokale verkiezingen was 55 procent en geen 80 procent. De minister had het over de opkomst voor de Tweede Kamerverkiezingen, maar in dit ontwerp van decreet gaat het over lokale verkiezingen. De spreker hoopt dat het inderdaad de effecten heeft op lokale politici die de minister voorspelt. De meeste lokale politici kijken echter nu al wie hun potentiële kiezer is, wie ze moeten overtuigen, met wie ze in gesprek moeten gaan. Eigenlijk zegt de minister dat de Nederlandse lokale politici idioten zijn, want ze doen niet genoeg om de kiezers te overtuigen om te gaan stemmen. Dat stoort de spreker. Vlaanderen zal niet anders zijn dan het buitenland.

III. Artikelsgewijze bespreking

De amendementen zijn opgenomen in *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 790/2-5. Voor de start van de artikelsgewijze bespreking beklaagt *Kurt De Loor* zich over het feit dat de amendementen van de meerderheid pas op de dag van de artikelsgewijze bespreking beschikbaar waren.

Artikel 1 en 2

Artikel 1 en 2 worden zonder opmerkingen aangenomen met 14 stemmen.

Artikel 2/1 (nieuw)

Een amendement voorgesteld door Kurt De Loor, Conner Rousseau, Maxim Veys en Hannes Anaf strekt ertoe in hoofdstuk 3 een nieuw artikel 2/1 in te voegen (790/2, amendement nr. 1).

Kurt De Loor verduidelijkt dat hier wordt voorgesteld om stemrecht op zestien jaar in te voeren. Hij verwijst naar zijn uiteenzetting hierover in het kader van de algemene bespreking.

Amendement nr. 1 wordt verworpen met 12 stemmen tegen 3.

Een amendement voorgesteld door Jeremie Vaneekhout en An Moerenhout strekt er eveneens toe om in hoofdstuk 3 een artikel 2/1 in te voegen teneinde stemrecht op zestien jaar in te voeren (790/2, amendement nr. 2).

Amendement nr. 2 wordt verworpen met 12 stemmen tegen 3.

Een amendement voorgesteld door Yves Buysse, Chris Janssens en Sam Van Rooy strekt er eveneens toe om in hoofdstuk 3 een artikel 2/1 in te voegen (790/4, amendement nr. 23).

Yves Buysse zegt dat dit amendement tot doel heeft het vreemdelingenstemrecht terug te schroeven. Het gaat om het schrappen van het stemrecht bij de lokale verkiezingen voor onderdanen van staten die geen lid zijn van de Europese Unie.

Amendement nr. 23 wordt verworpen met 12 stemmen tegen 3.

Artikel 3

Een amendement voorgesteld door Kurt De Loor, Conner Rousseau, Maxim Veys en Ludwig Vandenhove strekt ertoe dit artikel te schrappen (790/2, amendement nr. 3).

Een amendement voorgesteld door Jeremie Vaneekhout en An Moerenhout strekt er eveneens toe om dit artikel te schrappen (790/2, amendement nr. 4).

De amendementen nrs. 3 en 4, die tot doel hebben de opkomstplicht te behouden, worden verworpen met 12 stemmen tegen 3.

Artikel 3 wordt aangenomen met 12 stemmen tegen 3.

Artikel 4 en 5

Artikel 4 en 5 worden zonder opmerkingen aangenomen met 12 stemmen bij 3 onthoudingen.

Artikel 5/1 (nieuw)

Een amendement voorgesteld door Jeremie Vaneekhout en An Moerenhout strekt ertoe een nieuw artikel 5/1 in te voegen (790/2, amendement nr. 5).

Jeremie Vaneekhout zegt dat dit amendement tot doel heeft te komen tot een meer evenwichtige opbouw van de lijsten vanuit genderoogpunt.

Amendement nr. 5 wordt verworpen met 12 stemmen tegen 3.

Artikel 6

Een amendement voorgesteld door Tom Ongena, Nadia Sminate, Brecht Warnez, Bert Maertens, Koen Van den Heuvel en Paul Van Miert strekt ertoe dit artikel te vervangen (790/5, amendement nr. 30).

Paul Van Miert verklaart dat dit amendement weinig toelichting behoeft. Als het gaat om gelijke activiteiten als in de gemeenteraden, dan moet een en ander ook gelden voor de stadsdistrictsraden.

Amendement nr. 30 wordt aangenomen met 15 stemmen.

Artikel 7 tot en met 10

Artikel 7 tot en met 10 worden zonder opmerkingen aangenomen met 12 stemmen bij 3 onthoudingen.

Artikel 11

Een amendement voorgesteld door Tom Ongena, Nadia Sminate, Brecht Warnez, Bert Maertens, Koen Van den Heuvel en Paul Van Miert strekt ertoe dit artikel te vervangen (790/5, amendement nr. 31).

Amendement nr. 31 wordt aangenomen met 15 stemmen.

Artikel 12

Artikel 12 wordt aangenomen met 12 stemmen bij 3 onthoudingen.

Artikel 13

Artikel 13 wordt aangenomen met 13 stemmen tegen 2.

Artikel 14

Een amendement voorgesteld door Kurt De Loor, Conner Rousseau, Maxim Veys en Ludwig Vandenhove strekt ertoe dit artikel te schrappen (790/2, amendement nr. 6).

Een amendement voorgesteld door Jeremie Vaneekhout en An Moerenhout strekt er eveneens toe om dit artikel te schrappen (790/2, amendement nr. 7).

De amendementen nrs. 6 en 7 worden verworpen met 12 stemmen tegen 3.

Artikel 14 wordt aangenomen met 12 stemmen tegen 3.

Artikel 15

Een amendement voorgesteld door Kurt De Loor, Conner Rousseau, Maxim Veys en Ludwig Vandenhove strekt ertoe dit artikel te schrappen (790/2, amendement nr. 8).

Een amendement voorgesteld door Jeremie Vaneekhout en An Moerenhout strekt er eveneens toe dit artikel te schrappen (790/2, amendement nr. 9).

De amendementen nrs. 8 en 9 worden verworpen met 12 stemmen tegen 3.

Artikel 15 wordt aangenomen met 12 stemmen tegen 3.

Artikel 15/1 (nieuw)

Een amendement voorgesteld door Jeremie Vaneekhout en An Moerenhout strekt ertoe een nieuw artikel 15/1 in te voegen (790/2, amendement nr. 10).

Jeremie Vaneekhout stelt dat dit amendement het systeem-Imperiali wil vervangen door het systeem-D'Hondt. De minister heeft gezegd dat dit problemen kan opleveren in de faciliteitengemeenten. Eventueel is de spreker bereid een amendement voor te bereiden dat een uitzondering voor de faciliteitengemeenten voorziet.

Amendement nr. 10 wordt verworpen met 9 stemmen tegen 6.

Artikel 16 en 17

Artikel 16 en 17 worden aangenomen met 12 stemmen tegen 2 bij 1 onthouding.

Artikel 18 tot en met 20

Artikel 18 tot en met 20 worden zonder opmerkingen aangenomen met 12 stemmen bij 3 onthoudingen.

Artikel 21

Artikel 21 wordt zonder opmerkingen aangenomen met 15 stemmen.

Artikel 21/1 (nieuw)

Een amendement voorgesteld door Kurt De Loor, Conner Rousseau, Maxim Veys en Ludwig Vandenhove strekt ertoe een artikel 21/1 in te voegen (790/2, amendement nr. 11).

Amendement nr. 11, dat de opkomstplicht wil behouden, wordt verworpen met 12 stemmen tegen 3.

Artikel 22

Een amendement voorgesteld door Kurt De Loor, Conner Rousseau, Maxim Veys en Ludwig Vandenhove strekt ertoe dit artikel te schrappen (790/2, amendement nr. 12).

Een amendement voorgesteld door Jeremie Vaneeckhout en An Moerenhout strekt er eveneens toe dit artikel te schrappen (790/2, amendement nr. 13).

De amendementen nrs. 12 en 13, die betrekking hebben op de opkomstplicht, worden verworpen met 12 stemmen tegen 3.

Artikel 22 wordt aangenomen met 12 stemmen tegen 3.

Artikel 23

Artikel 23 wordt zonder opmerkingen aangenomen met 12 stemmen bij 3 onthoudingen.

Artikel 24 tot en met 26

Artikel 24 tot en met 26 worden aangenomen met 9 stemmen bij 6 onthoudingen.

Artikel 27

Een amendement voorgesteld door Tom Ongena, Nadia Sminate, Brecht Warnez, Bert Maertens, Koen Van den Heuvel en Paul Van Miert strekt ertoe dit artikel te vervangen (790/5, amendement nr. 32).

Bart Tommelein zegt dat dit amendement betrekking heeft op het initiatiefrecht om een coalitiemeerderheid te vormen. Dit initiatiefrecht moet logischerwijze toekomen aan de stemmenkampioen van de grootste lijst in plaats van aan de lijsttrekker van die lijst. Het is immers mogelijk dat de lijsttrekker niet altijd de stemmenkampioen is.

Amendement nr. 32 wordt aangenomen met 9 stemmen bij 6 onthoudingen.

Artikel 28 en 29

Artikel 28 en 29 worden zonder opmerkingen aangenomen met 12 stemmen bij 3 onthoudingen.

Artikel 30 tot en met 32

Artikel 30 tot en met 32 worden zonder opmerkingen aangenomen met 15 stemmen.

Artikel 33

Artikel 33 wordt zonder opmerkingen aangenomen met 14 stemmen tegen 1.

Artikel 34

Artikel 34 wordt zonder opmerkingen aangenomen met 14 stemmen bij 1 onthouding.

Artikel 35

Artikel 35 wordt zonder opmerkingen aangenomen met 15 stemmen.

Artikel 35/1 (nieuw)

Een amendement voorgesteld door Yves Buysse, Chris Janssens en Sam Van Rooy strekt ertoe een nieuw artikel 35/1 in te voegen (790/4, amendement nr. 24).

Yves Buysse stelt voor binnen elke gemeenteraad een administratieve cel op te richten om de gemeenteraadsleden te ondersteunen. Dit is geïnspireerd op het Nederlandse voorbeeld.

Amendement nr. 24 wordt verworpen met 12 stemmen tegen 3.

Een amendement voorgesteld door Jeremie Vaneekhout en An Moerenhout strekt er eveneens toe een nieuw artikel 35/1 in te voegen (790/2, amendement nr. 14).

Jeremie Vaneekhout verklaart dat het hier gaat over de samenstelling van het college en het genderevenwicht daarin.

Amendement nr. 14 wordt verworpen met 12 stemmen tegen 3.

Artikel 36

Artikel 36 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 6.

Artikel 37

Een amendement voorgesteld door Tom Ongena, Nadia Sminate, Koen Van den Heuvel, Bert Maertens, Brecht Warnez en Paul Van Miert strekt ertoe dit artikel te vervangen (790/5, amendement nr. 33).

Bert Maertens zegt dat het hier gaat over de constructieve motie van wantrouwen. Het amendement zorgt ervoor dat de nieuwe regel waarbij de stemmenkampioen van de grootste meerderheidsfractie burgemeester wordt, ook van toepassing blijft in het geval een collectieve motie van wantrouwen aangenomen wordt.

Amendement nr. 33 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 6.

Een amendement voorgesteld door Yves Buysse, Chris Janssens en Sam Van Rooy strekt ertoe in paragraaf 2 van de voorgestelde tekst punt 3° te schrappen (790/4, amendement nr. 25).

De *commissievoorzitter* vraagt of dit amendement nog wel relevant is gelet op de goedkeuring van amendement nr. 33 dat het initiële artikel 37 vervangt.

Yves Buysse denkt dat het amendement niet zonder voorwerp is. Het heeft betrekking op de situatie dat, in geval van een individuele motie van wantrouwen, deze ondertekend moet zijn door twee derde van de raadsleden van de fractie waartoe de schepen tegen wie de individuele motie gericht is, behoort. Dat is een veel te hoge drempel die het de facto zo goed als onmogelijk maakt om als oppositie een motie van wantrouwen in te dienen in geval van een niet-functionerend schepen.

Amendement nr. 25 wordt verworpen met 12 stemmen tegen 3.

Artikel 37/1 (nieuw)

Een amendement van Jeremie Vaneekhout en An Moerenhout strekt ertoe een nieuw artikel 37/1 in te voegen (790/2, amendement nr. 15).

Jeremie Vaneekhout stelt dat dit amendement tot doel heeft om de cumul te verbieden tussen schepen of burgemeester zijn en lid van een wetgevende vergadering op Vlaams of federaal niveau. Het is nu het moment om de Vlaming te overtuigen dat politici in eigen vel durven snijden en dat zij de antipolitiek willen bestrijden.

Amendement nr. 15 wordt verworpen met 9 stemmen tegen 5 bij 1 onthouding.

Kurt De Loor wenst zijn onthouding te verklaren. Vooruit heeft de decumul in haar programma opgenomen maar de spreker mist in dit amendement enige nuance. De gemeente Dessel bijvoorbeeld is niet hetzelfde als Zottegem of Antwerpen.

Artikel 38

Artikel 38 wordt zonder opmerkingen aangenomen met 15 stemmen.

Artikel 39

Een amendement voorgesteld door Tom Ongena, Nadia Sminate, Koen Van den Heuvel, Bert Maertens, Brecht Warnez en Paul Van Miert strekt ertoe dit artikel te vervangen (790/5, amendement nr. 34).

Brecht Warnez verklaart dat dit amendement betrekking heeft op de semirechtstreekse burgemeestersverkiezing. Een van de bekommernissen die werden geuit was of het dan niet meer mogelijk zou zijn om jonge, veelbelovende talenten nog als burgemeester te verkiezen. De spreker denkt dat de commissie het erover eens is dat men jonge talenten kansen moet geven. Via dit amendement wil men aan de bezorgdheid van het veld tegemoetkomen. Er wordt in een uitzonderingsprocedure voorzien waardoor het in de laatste twee jaar voor de verkiezingen mogelijk wordt dat een fractie jong, veelbelovend talent als burgemeester naar voor schuift. Uiteraard mag de burgemeesterssjaerp niet het voorwerp zijn van een politieke koehandel. Daarom wordt de voorwaarde opgelegd dat men enkel binnen een politieke partij mag wisselen. Ter informatie geeft de spreker mee dat het tijdens de vorige gemeentelijke legislatuur 25 keer is gebeurd dat een nieuwe jonge kracht op die manier als burgemeester werd gelanceerd.

Ter verduidelijking schetst de spreker enkele mogelijke situaties. Het kan bijvoorbeeld zijn dat het mandaat van de burgemeester voor de laatste twee jaar van de bestuursperiode eindigt. De opvolgingsakte is dan zonder voorwerp en de huidige procedure blijft dan bestaan. De nieuwe akte kan dan slechts worden ingediend twee jaar voor de verkiezingen in oktober. Het is mogelijk dat de opvolger het ambt van burgemeester niet kan invullen, bijvoorbeeld omdat hij geen gemeenteraadslid meer is of in geval van overlijden. Dan blijft dezelfde vervangingsregeling. Het kan ook zo zijn dat de opvolgingsakte onontvankelijk is. Dan geldt dezelfde regeling als vandaag reeds het geval is. Als het ambt van burgemeester door omstandigheden (bijvoorbeeld door overlijden of ziekte) voortijdig openvalt, op of na 1 oktober van het vierde jaar van de bestuursperiode, dan wordt de burgemeester aangeduid op basis van een voordrachtsakte.

Jeremie Vaneckhout vindt het onbegrijpelijk dat de meerderheid dit amendement op tafel durft leggen. Dit ene amendement ondergraaft immers de hele filosofie van dit ontwerp van decreet. Men vindt de stem van de burger zagezegd superbelangrijk en voorkeurstemmen moeten doorslaggevend zijn bij het verdelen van de postjes, maar op het einde van de rit, als het gaat om het verzekeren van electoraal succes zes jaar later, als het gaat om het verzekeren van de machtsbasis, dan maakt men toch een uitzondering voor de grootste partij in de coalitie. De spreker noemt dit electorale doping, waarbij één enkele kandidaat een voorsprong krijgt ten opzichte van anderen zodat hij of zij kan aantonen een veelbelovend kandidaat of talent te zijn.

Kurt De Loor sluit zich hier volmondig bij aan. De minister en de meerderheid willen met dit ontwerp van decreet zagezegd de participatie aan banden leggen en een grotere stem geven aan de kiezer, maar met dit amendement geeft men aan dat men de touwtjes toch stevig in handen wil blijven houden. Dit gaat in tegen de filosofie van het ontwerp van decreet.

Brecht Warnez betwist die interpretatie. In het verleden werd de burgemeesterssjaerp wel eens als politieke koehandel ingezet om een meerderheid te vormen. Dit wordt voortaan onmogelijk gemaakt. De kiezer beslist en de grootste partij levert de burgemeester. Via het amendement wil de meerderheid jonge, veelbelovende talenten steunen, een doelstelling die toch op ruime instemming moet kunnen rekenen.

Amendement nr. 34 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 6.

Artikel 39

Een amendement voorgesteld door Yves Buysse, Chris Janssens en Sam Van Rooy strekt ertoe in de voorgestelde tekst paragraaf 1 te vervangen (790/4, amendement nr. 26).

Yves Buysse stelt dat men met dit amendement een echte rechtstreekse burgemeestersverkiezing wil invoeren en geen semirechtstreekse. Men stelt voor de beperking te schrappen dat degene met de meeste voorkeurstemmen tot de grootste coalitie moet behoren.

Amendement nr. 26 wordt verworpen met 12 stemmen tegen 3.

Artikel 40

Een amendement voorgesteld door Tom Ongena, Nadia Sminate, Koen Van den Heuvel, Bert Maertens, Brecht Warnez en Paul Van Miert strekt ertoe dit artikel te vervangen (790/5, amendement nr. 35).

Amendement nr. 35 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 3 bij 3 onthoudingen.

Artikel 41 en 42

Artikel 41 en 42 worden zonder opmerkingen aangenomen met 9 stemmen bij 6 onthoudingen.

Artikel 42/1 (nieuw)

Een amendement voorgesteld door Jeremie Vaneekhout en An Moerenhout strekt ertoe een nieuw artikel 42/1 in te voegen (790/2, amendement nr. 16).

Jeremie Vaneekhout verklaart dat dit amendement gaat over de OCMW-raad en het idee om daar ook commissies toe te laten. Uit de tussenkomst van de minister heeft de spreker begrepen dat er daar ook andere mogelijkheden zijn. Als dit amendement niet wordt aanvaard, zou het goed zijn die andere mogelijkheden ook actief in de markt te zetten via de VVSG en het ABB.

Amendement nr. 16 wordt verworpen met 9 stemmen tegen 6.

Artikel 43 tot en met 56

Artikel 43 tot en met 56 worden zonder opmerkingen aangenomen met 9 stemmen bij 6 onthoudingen.

Artikel 57

Een amendement voorgesteld door Tom Ongena, Nadia Sminate, Koen Van den Heuvel, Bert Maertens, Brecht Warnez en Paul Van Miert strekt ertoe dit artikel te vervangen (790/5, amendement nr. 36).

Jeremie Vaneekhout stelt vast dat dit gaat over de vervanging twee jaar voor het einde van de legislatuur, maar dit keer op districtsniveau. Hij verwijst naar zijn

tussenkomst bij amendement nr. 34 op artikel 39 en zal opnieuw tegen het voorliggend amendement stemmen.

Amendement nr. 36 wordt aangenomen met 11 stemmen tegen 5 bij 1 onthouding.

Artikel 58

Een amendement voorgesteld door Tom Ongena, Nadia Sminate, Koen Van den Heuvel, Bert Maertens, Brecht Warnez en Paul Van Miert strekt ertoe dit artikel te vervangen (790/5, amendement nr. 37).

Amendement nr. 37 wordt aangenomen met 9 stemmen bij 6 onthoudingen.

Artikel 58/1 (nieuw artikel 59)

Een amendement voorgesteld door Tom Ongena, Nadia Sminate, Brecht Warnez, Bert Maertens, Koen Van den Heuvel en Paul Van Miert strekt ertoe een nieuw artikel 58/1 in te voegen (790/5, amendement nr. 38).

Amendement nr. 38, dat betrekking heeft op de constructieve motie van wantrouwen in de districtsraden, wordt aangenomen met 9 stemmen bij 6 onthoudingen.

Artikel 58/1 (nieuw)

Een amendement voorgesteld door Yves Buysse, Chris Janssens en Sam Van Rooy strekt ertoe een nieuw artikel 58/1 in te voegen (790/4, amendement nr. 27).

Amendement nr. 27 wordt verworpen met 12 stemmen tegen 3.

Artikel 59 tot en met 67 (hernummerd artikel 60 tot en met 68)

Artikel 59 tot en met 67 worden zonder opmerkingen aangenomen met 9 stemmen bij 6 onthoudingen.

Artikel 67/1 tot en met 67/6 (nieuw)

Zes amendementen voorgesteld door Tom De Meester strekken ertoe een nieuw artikel 67/1, 67/2, 67/3, 67/4, 67/5 en 67/6 in te voegen (790/3, amendementen nrs. 17 tot en met 22).

De amendementen nrs. 17 tot en met 22, die betrekking hebben op volksraadplegingen, worden verworpen met 9 stemmen tegen 3 bij 3 onthoudingen.

Artikel 68 tot en met 70 (hernummerd artikel 69 tot en met 71)

Artikel 68 tot en met 70 worden zonder opmerkingen aangenomen met 10 stemmen bij 5 onthoudingen.

Artikel 70/1 (nieuw)

Een amendement voorgesteld door Yves Buysse, Chris Janssens en Sam Van Rooy strekt ertoe een nieuw artikel 70/1 in te voegen (790/4, amendement nr. 28).

Amendement nr. 28, dat betrekking heeft op een volksraadpleging bij een fusie, wordt verworpen met 12 stemmen tegen 3.

Artikel 71 en 72 (hernummerd artikel 72 en 73)

Artikel 71 en 72 worden zonder opmerkingen aangenomen met 12 stemmen bij 3 onthoudingen.

Artikel 73 (hernummerd artikel 74)

Een amendement voorgesteld door Tom Ongena, Nadia Sminate, Brecht Warnez, Bert Maertens, Koen Van den Heuvel en Paul Van Miert strekt ertoe dit artikel te vervangen (790/5, amendement nr. 39).

Amendement nr. 39 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 3 bij 3 onthoudingen.

Artikel 74 (hernummerd artikel 75)

Artikel 74 wordt zonder opmerkingen aangenomen met 10 stemmen bij 5 onthoudingen.

Artikel 75 (hernummerd artikel 76)

Een amendement voorgesteld door Tom Ongena, Nadia Sminate, Koen Van den Heuvel, Bert Maertens, Brecht Warnez en Paul Van Miert strekt ertoe dit artikel te vervangen (790/5, amendement nr. 40).

Amendement nr. 40 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 6.

Artikel 75/1 (nieuw)

Een amendement voorgesteld door Yves Buysse, Chris Janssens en Sam Van Rooy strekt ertoe een nieuw artikel 75/1 in te voegen (790/4, amendement nr. 29).

Amendement nr. 29 wordt verworpen met 12 stemmen tegen 3.

Artikel 76 tot en met 124 (hernummerd artikel 77 tot en met 125)

Artikel 76 tot en met 124 worden zonder opmerkingen aangenomen met 12 stemmen bij 3 onthoudingen.

Artikel 125 (hernummerd artikel 126)

Een amendement voorgesteld door Tom Ongena, Nadia Sminate, Brecht Warnez, Bert Maertens, Koen Van den Heuvel en Paul Van Miert strekt ertoe dit artikel te vervangen (790/5, amendement nr. 41).

Bart Tommelein zegt dat dit amendement samenhangt met amendement nr. 36 (op artikel 57) en met amendement nr. 37 (op artikel 58) over de districtsburgemeester en het nieuwe artikel 59 over de constructieve motie van wantrouwen van de districtsraad. Vermits artikel 37 onmiddellijk in werking treedt, wordt in artikel 46 van het decreet over het lokaal bestuur het instrument van de constructieve motie van wantrouwen onmiddellijk toepasbaar. Zo de collectieve motie nog voor 13 oktober 2024 (de facto 13 oktober 2023) zou worden aangewend in een gemeente, moet de nieuwe burgemeester de stemmenkampioen van de grootste coalitiefractie zijn. Om dat te verzekeren, moet in die gemeente de inwerkingtreding van artikel 39 over de nieuwe aanduiding van de burgemeester in artikel 58 van het decreet over het lokaal bestuur, en alle daarvan afgeleide artikelen, vroeger in werking treden, met name op de dag van de indiening van de motie. Dit wordt eveneens geregeld met dit amendement, in een nieuw vierde lid van artikel 125.

Amendement nr. 41 wordt aangenomen met 9 stemmen bij 6 onthoudingen.

IV. Eindstemming

Het aldus geamendeerde ontwerp van decreet tot wijziging van diverse decreten, wat betreft versterking van de lokale democratie wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 3 bij 3 onthoudingen.

Kris VAN DIJCK,
voorzitter

Tom ONGENA
Yves BUYSSE,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ABB	Agentschap Binnenlands Bestuur
ACOD	Algemene Centrale der Openbare Diensten
ACV	Algemeen Christelijk Vakverbond
BBC	beleids- en beheerscyclus
DBRC	Dienst van de Bestuursrechtscolleges
KAJ	Kristelijke Arbeidersjongeren
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
UGent	Universiteit Gent
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewestaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Wijziging van het decreet van 28 januari 1977 tot bescherming van de namen van de openbare wegen en pleinen

Art. 2. In het decreet van 28 januari 1977 tot bescherming van de namen van de openbare wegen en pleinen, gewijzigd bij de decreten van 1 juli 1987, 4 februari 1997 en 29 november 2002, wordt een artikel 4/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 4/1. In afwijking van artikel 4 kunnen gemeenten die met toepassing van artikel 347 van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur hebben beslist over het gezamenlijke voorstel tot samenvoeging, de namen van wegen en pleinen wijzigen als aan al de volgende voorwaarden is voldaan:

- 1° de naamswijziging is noodzakelijk omwille van de samenvoeging van gemeenten;
- 2° de gemeenten volgen een participatief traject dat minimaal bestaat uit een persoonlijke brief naar de personen die hetzij aan de wegen en pleinen in kwestie wonen en kiesgerechtigd zijn in de gemeente, hetzij eigenaar zijn van erven naast de wegen en pleinen in kwestie en een in België bekende woonplaats hebben.

De brief, vermeld in het eerste lid, 2°, vermeldt minstens de mogelijkheid, de wijze waarop en de termijn waarbinnen de personen, vermeld in het eerste lid, 2°, hun eventuele opmerkingen en bezwaren kunnen indienen bij het betrokken gemeentebestuur.”.

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011

Art. 3. In artikel 54, eerste lid, 1°, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 wordt het woord “moet” vervangen door het woord “kan”.

Art. 4. In artikel 56, §2, 7°, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° de zinsnede “, of, ingeval de kiezer zich in de onmogelijkheid bevindt een dergelijk bewijsstuk voor te leggen, op grond van een verklaring op eer” wordt opgeheven;
- 2° de woorden “De Vlaamse Regering bepaalt het model van de verklaring op erewoord dat de kiezer moet indienen en” worden vervangen door de woorden “De Vlaamse Regering bepaalt”.

Art. 5. Aan artikel 71 van hetzelfde decreet wordt een vierde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“In voorkomend geval vermeldt de voordrachtsakte dat de kandidaten beslissen dat de op de lijst verkozen gemeenteraadsleden twee fracties vormen, conform artikel 36, §2, van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur. Met behoud van de bepalingen van artikel 60 tot en met 63, bestaat de naam van de lijst uit verschillende woorden of afkortingen die minstens de namen van de twee fracties bevatten. De voordrachtsakte vermeldt voor alle kandidaten tot welke fractie ze zullen behoren in geval van verkiezing.”.

Art. 6. Aan artikel 83, 4°, van hetzelfde decreet wordt een punt c) toegevoegd, dat luidt als volgt:

“c) “gemeenteraadsleden” wordt gelezen als “stadsdistrictsraadsleden”.”.

Art. 7. In artikel 84, 4°, van hetzelfde decreet wordt de zinsnede “artikel 71” vervangen door de zinsnede “artikel 71, eerste tot en met derde lid”.

Art. 8. In artikel 86, tweede lid, 1°, van hetzelfde decreet wordt de zinsnede “artikel 71, eerste lid” vervangen door de zinsnede “artikel 71”.

Art. 9. In artikel 91 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het tweede lid, 1°, wordt de zinsnede “artikel 71, eerste lid” vervangen door de zinsnede “artikel 71”;

2° aan het derde lid wordt een zin toegevoegd, die luidt als volgt:

“Een kandidaat op een lijst waarvan de kandidaten met toepassing van artikel 71, vierde lid, hebben vermeld dat de op de lijst verkozen gemeenteraadsleden twee fracties vormen, mag zijn keuze voor de fractie waartoe hij behoort, niet wijzigen.”.

Art. 10. In artikel 92 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° tussen het tweede lid en het derde lid wordt een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Als de lijst waarvan de kandidaten met toepassing van artikel 71, vierde lid, hebben vermeld dat de op de lijst verkozen gemeenteraadsleden twee fracties vormen, niet voldoet aan de bepalingen, vermeld in artikel 71, vierde lid, wijst het gemeentelijk hoofdbureau de lijst in kwestie af.”;

2° na het bestaande vijfde lid, dat het zesde lid wordt, wordt een zevende lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Na de definitieve afsluiting bezorgt de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau aan de algemeen directeur een exemplaar van de voordrachtsakte en, in voorkomend geval, een exemplaar van de verbeteringsakte, van de lijst waarvan de kandidaten met toepassing van artikel 71, vierde lid, hebben vermeld dat de op de lijst verkozen gemeenteraadsleden twee fracties vormen.”.

Art. 11. In artikel 99 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° punt 7° wordt vervangen door wat volgt:

“7° artikel 91, met dien verstande dat:

- a) “gemeentelijk hoofdbureau” wordt gelezen als “stadsdistrictshoofdbureau”;
- b) “gemeenteraadsleden” wordt gelezen als “stadsdistrictsraadsleden”;;

2° punt 8° wordt vervangen door wat volgt:

“8° artikel 92, met dien verstande dat:

- a) “gemeentelijk hoofdbureau” wordt gelezen als “stadsdistrictshoofdbureau”;

- b) "gemeenteraadsleden" wordt gelezen als "stadsdistrictsraadsleden";
- c) "de algemeen directeur" wordt gelezen als "de districtssecretaris";

Art. 12. In artikel 100 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 2° wordt punt c) vervangen door wat volgt:

"c) in het tweede lid, 1°, wordt "artikel 71" gelezen als "artikel 71, eerste, tweede en derde lid";

2° punt 7° wordt vervangen door wat volgt:

"7° artikel 91, met dien verstande dat:

- a) "gemeentelijk hoofdbureau" wordt gelezen als "provinciedistricts-hoofdbureau";
- b) in het tweede lid, 1°, "artikel 71" wordt gelezen als "artikel 71, eerste, tweede en derde lid";
- c) in het derde lid de laatste zin wordt geschrapt;

3° punt 8° wordt vervangen door wat volgt:

"8° artikel 92, met dien verstande dat:

- a) "gemeentelijk hoofdbureau" wordt gelezen als "provinciedistricts-hoofdbureau";
- b) het derde lid wordt geschrapt;
- c) het zevende lid wordt gelezen als volgt:

"De voorzitter zendt onmiddellijk een exemplaar van alle voordrachts-akten van kandidaten aan de voorzitter van het provinciaal hoofdbureau.";

Art. 13. In artikel 140, eerste lid, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in punt 1° wordt de zinsnede ", als hij akkoord gaat met de volgorde waarin de kandidaten op de lijst voorkomen" opgeheven;
- 2° in punt 2° wordt de zinsnede ", als hij de volgorde waarin de kandidaten op die lijst voorkomen, wil wijzigen" opgeheven.

Art. 14. In artikel 143, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt punt 1° opgeheven.

Art. 15. In artikel 147 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° punt 1° wordt opgeheven;
- 2° in punt 2° worden de woorden "kiezers en" opgeheven.

Art. 16. In artikel 169 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1 worden de woorden "en een overdracht van de lijststemmen" opgeheven;
- 2° in paragraaf 2 worden punt 1°, 2° en 3° opgeheven;

- 3° in paragraaf 2, 4°, wordt de zinsnede „, na de overdracht van de stemmen, vermeld in 3°” opgeheven;
- 4° in paragraaf 2, 5°, wordt de zinsnede „, na een nieuwe overdracht van de stemmen vermeld in 3°, te beginnen bij de eerste niet-effectief verkozen kandidaat” opgeheven.

Art. 17. In artikel 184 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1 worden de woorden „en een overdracht van de lijststemmen” opgeheven;
- 2° in paragraaf 2 worden punt 1°, 2° en 3° opgeheven;
- 3° in paragraaf 2, 4°, wordt de zinsnede „, na de overdracht van de stemmen, vermeld in 3°” opgeheven;
- 4° in paragraaf 2, 5°, wordt de zinsnede „, na een nieuwe overdracht van de stemmen als vermeld in 3°, beginnende bij de eerste niet-effectief verkozen kandidaat” opgeheven.

Art. 18. In artikel 197, §3, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 3 juni 2016, wordt het woord „vijftien” vervangen door het woord „tien”.

Art. 19. In artikel 203 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° het tweede lid wordt vervangen door wat volgt:

„Tijdens de bezwaartermijn, vermeld in artikel 23, eerste lid, van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, kan de Raad de juistheid nagaan van de zetelverdeling tussen de lijsten en van de rangorde waarin de raadsleden en opvolgers gekozen zijn verklaard. Hij wijzigt, in voorkomend geval, als administratief rechtscollege ambtshalve de zetelverdeling en de rangorde, met behoud van zijn bevoegdheid, vermeld in het eerste lid, en brengt de gemeente-, stadsdistricts- of provincieraad daarvan op de hoogte. De gewijzigde zetelverdeling en rangorde vervangen de zetelverdeling en rangorde die het hoofdbureau heeft afgekondigd.”;

- 2° er wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

„Bij ontstentenis van bezwaren is de uitslag van de verkiezing die het hoofdbureau heeft afgekondigd of die de Raad heeft gecorrigeerd met toepassing van het tweede lid, definitief.”.

Art. 20. In artikel 204 van hetzelfde decreet wordt het vierde lid opgeheven.

Art. 21. Aan artikel 221 van hetzelfde decreet wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

„Iedereen die stelselmatig personen aanspreekt of op een andere manier persoonlijk benadert om hen ertoe te bewegen het formulier voor de volmacht, vermeld in artikel 56, §3, te ondertekenen en af te geven, wordt met dezelfde straffen gestraft als de straffen, vermeld in het eerste lid.”.

Art. 22. In deel 5, titel 1, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 30 juni 2017, wordt hoofdstuk 2, dat bestaat uit artikel 249 tot en met 254, opgeheven.

Hoofdstuk 4. Wijzigingen van het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012

Art. 23. In artikel 16, §3, vierde lid, van het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in punt 1° worden de woorden “als hij zich kan verenigen met de volgorde van de voordracht van de kandidaten” opgeheven;
- 2° in punt 2° wordt de zinsnede “als hij de volgorde waarin de kandidaten op die lijst voorkomen, wil wijzigen” opgeheven.

Hoofdstuk 5. Wijzigingen van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges

Art. 24. In artikel 23, eerste lid, van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, gewijzigd bij het decreet van 3 juni 2016, wordt het woord “vijfenveertig” vervangen door het woord “veertig”.

Art. 25. In artikel 25 van hetzelfde decreet wordt het woord “veertig” vervangen door het woord “vijfendertig”.

Hoofdstuk 6. Wijzigingen van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur

Art. 26. In artikel 4, §2, van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur wordt de zinsnede “artikel 58, §3,” opgeheven.

Art. 27. Aan artikel 5 van hetzelfde decreet wordt een paragraaf 3 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§3. De verkozenen voor de gemeenteraad krijgen na de gemeenteraadsverkiezingen in afnemende volgorde van lijstgrootte het exclusieve initiatiefrecht om een meerderheidscoalitie te vormen. Het initiatiefrecht komt eerst toe aan de verkozenen met de meeste naamstemmen van de grootste lijst en gaat vervolgens over naar de verkozenen met de meeste naamstemmen van de tweede grootste lijst en zo verder, in afnemende volgorde van lijstgrootte. Als een lijst in twee fracties is opgesplitst, komt het initiatiefrecht toe aan de verkozenen voor de gemeenteraad die het hoogste aantal naamstemmen heeft en die tot de fractie met de meeste zetels in de gemeenteraad behoort. Als twee fracties even groot zijn en tot dezelfde lijst behoren, komt het initiatiefrecht toe aan de verkozenen voor de gemeenteraad die het hoogste aantal naamstemmen behaald heeft. Het initiatiefrecht wordt telkens toegekend voor een periode van veertien dagen. De eerste periode van veertien dagen vangt aan de dag na de dagtekening van het proces-verbaal van de gemeenteraadsverkiezingen. De verkozenen voor de gemeenteraad die het initiatiefrecht heeft, kan op elk moment daarvan afzien door een verklaring van afstand in te dienen bij de algemeen directeur.

De procedure van het initiatiefrecht neemt definitief een einde op een van de volgende momenten:

- 1° als elke houder van het initiatiefrecht dit recht heeft uitgeput;
- 2° als een gezamenlijke akte van voordracht is ingediend door de verkozenen voor de gemeenteraad die op dat moment het initiatiefrecht heeft;
- 3° uiterlijk op de derde dag voor de installatievergadering van de gemeenteraad.

Het initiatiefrecht gaat in de volgende gevallen over naar de verkozenen voor de gemeenteraad met het hoogste aantal naamstemmen van de volgende lijst in afnemende volgorde van lijstgrootte:

- 1° als binnen de termijn, vermeld in het eerste lid, geen gezamenlijke akte van voordracht is ingediend door de verkozene voor de gemeenteraad die op dat moment het initiatiefrecht heeft;
- 2° als een verklaring van afstand is ingediend.

De algemeen directeur maakt de volgende elementen, nadat ze zich voordoen, onmiddellijk bekend op de webtoepassing van de gemeente waarna het initiatiefrecht eindigt of overgaat:

- 1° de indiening van een gezamenlijke akte van voordracht door de verkozene voor de gemeenteraad die op dat moment het initiatiefrecht heeft;
- 2° het ontbreken van een gezamenlijke akte van voordracht op de derde dag voor de installatievergadering;
- 3° de uitputting van het initiatiefrecht door alle houders van het initiatiefrecht;
- 4° de indiening van een verklaring van afstand;
- 5° het ontbreken van een gezamenlijke akte van voordracht, ingediend door de verkozene voor de gemeenteraad die op dat moment het initiatiefrecht heeft, na de periode van veertien dagen.”.

Art. 28. In artikel 6 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1, eerste lid, wordt het woord “veertien” vervangen door het woord “acht”, worden de woorden “werkdagen van januari” vervangen door de woorden “werkdagen van december” en worden de woorden “eerste werkdag van januari” vervangen door de woorden “vijfde werkdag van december”;
- 2° in paragraaf 1, eerste lid, worden de woorden “ten minste acht dagen voor de installatievergadering van de gemeenteraad” opgeheven;
- 3° in paragraaf 1 worden het derde lid en het vierde lid vervangen door wat volgt:

“Als er een bezwaar is ingediend tegen de verkiezing en als die vervolgens toch geldig is verklaard, vindt de installatievergadering plaats binnen vijftien dagen na de dag waarop de uitslag van de verkiezing definitief is met toepassing van artikel 25 van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, maar op zijn vroegst op een van de eerste vijf werkdagen van december. De verkozen gemeenteraadsleden worden door de uittredende voorzitter van de gemeenteraad ten minste acht dagen voor de installatievergadering op de hoogte gebracht van de datum, het uur en de plaats van de vergadering.”.

Als er een bezwaar is ingediend tegen de verkiezing en als die verkiezing vervolgens ongeldig is verklaard en er een nieuwe verkiezing moet worden gehouden, vindt de installatievergadering plaats binnen vijftien dagen na de dag waarop de uitslag van de nieuwe verkiezing definitief is met toepassing van artikel 203, derde lid, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 of met toepassing van artikel 25 van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges. De verkozen gemeenteraadsleden worden door de uittredende voorzitter van de gemeenteraad ten minste acht dagen voor de installatievergadering op de hoogte gebracht van de datum, het uur en de plaats van de vergadering.”.

Art. 29. In artikel 7 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1 wordt in het derde lid het woord “acht” vervangen door het woord “drie”;

- 2° in paragraaf 5, eerste lid, 3°, wordt tussen de zinsnede "als verhinderd wordt beschouwd," en de woorden "ontslag genomen heeft" de zinsnede "als hij afgezet of geschorst is, of als hij" ingevoegd;
- 3° in paragraaf 5, vierde lid, wordt tussen de woorden "als verhinderd wordt beschouwd" en de woorden "of tijdelijk afwezig is" de zinsnede ", die geschorst is" ingevoegd, wordt tussen het woord "verhinderd" en de woorden "of tijdelijk afwezig is" de zinsnede ", geschorst" ingevoegd, wordt tussen de woorden "akte van de verhindering" en de zinsnede ", en van de beëindiging" de zinsnede "of schorsing," ingevoegd en worden tussen de woorden "beëindiging van de periode van verhindering" en de woorden "Als het" de woorden "of schorsing" ingevoegd.

Art. 30. Aan artikel 10, eerste lid, van hetzelfde decreet worden een punt 8° en 9° toegevoegd, die luiden als volgt:

- "8° de leidend ambtenaar van een sociale huisvestingsmaatschappij tot wiens werkgebied de gemeente behoort;
- 9° de leidend ambtenaar van een intergemeentelijk samenwerkingsverband waaraan de gemeente deelneemt."

Art. 31. In artikel 20 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het eerste lid wordt de zinsnede "en behalve in geval van toepassing van artikel 6, §1," opgeheven;
- 2° aan het derde lid worden de volgende zinnen toegevoegd:

"De vergadering van de gemeenteraad vindt plaats in het gemeentehuis of op de fysieke plaats door de gemeenteraad bepaald. Het huishoudelijk reglement bepaalt of de gemeenteraad of de gemeenteraadscommissies, vermeld in artikel 37, digitaal of hybride kunnen vergaderen en de wijze waarop. De gemeenteraad kan enkel digitaal vergaderen onder de uitzonderlijke omstandigheden, vermeld in het huishoudelijk reglement. De gemeenteraad kan enkel hybride vergaderen onder de uitzonderlijke omstandigheden, vermeld in het huishoudelijk reglement. De Vlaamse Regering kan de minimale voorwaarden voor digitale en hybride vergaderingen bepalen."

Art. 32. In artikel 25 van hetzelfde decreet wordt het woord "zaal" vervangen door het woord "vergadering".

Art. 33. Artikel 30 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

"Art. 30. De schepen die buiten de gemeenteraad is benoemd, is aanwezig op de vergaderingen van de gemeenteraad en beschikt in de gemeenteraad alleen over een raadgevende stem."

Art. 34. In artikel 36 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° paragraaf 2 wordt vervangen door wat volgt:

"§2. In afwijking van paragraaf 1 kunnen de kandidaat-gemeenteraadsleden die op dezelfde lijst zijn verkozen twee fracties vormen, mits aan de bepalingen van artikel 71, vierde lid, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 is voldaan."

De vermelding inzake fractievorming op de voordrachtsakte, vermeld in artikel 71, vierde lid, van het voormelde decreet, en de door de kandidaat-gemeenteraadsleden gemaakte keuze zijn niet herroepbaar.”;

2° paragraaf 3 en 4 worden opgeheven.

Art. 35. Aan artikel 38, eerste lid, van hetzelfde decreet worden een punt 11°, 12° en 13° toegevoegd, die luiden als volgt:

- “11° de keuze om digitaal of hybride te vergaderen en de wijze waarop;
- 12° de uitzonderlijke omstandigheden waaronder de gemeenteraad digitaal kan vergaderen, als het huishoudelijk reglement de mogelijkheid van digitaal vergaderen opneemt;
- 13° de uitzonderlijke omstandigheden waaronder de gemeenteraad hybride kan vergaderen, als het huishoudelijk reglement de mogelijkheid van hybride vergaderen opneemt.”.

Art. 36. In artikel 43 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1 wordt tussen het tweede lid en het derde lid een nieuw lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“De gezamenlijke akte van voordracht van de kandidaat-schepenen wordt ondertekend met naleving van het initiatiefrecht, vermeld in artikel 5, §3. De overtreding van dat gebod wordt bestraft conform artikel 7, §2.”;

- 2° in de bestaande paragraaf 1, derde lid, die paragraaf 1, vierde lid, wordt, wordt het woord “acht” vervangen door het woord “drie”.

Art. 37. Artikel 46 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 46. §1. De gemeenteraad kan een collectieve constructieve motie van wantrouwen aannemen tegen alle leden van het college van burgemeester en schepenen, met uitzondering van de schepenen, vermeld in artikel 42, §1, derde lid.

De gemeenteraad kan een individuele constructieve motie van wantrouwen aannemen tegen een of meer schepenen, met uitzondering van de schepenen, vermeld in artikel 42, §1, derde lid.

§2. De constructieve motie van wantrouwen voldoet aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze is ondertekend door de meerderheid van de raadsleden;
- 2° ze is ondertekend door ten minste twee derde van de raadsleden van elke fractie die de motie ondersteunt. Als een fractie slechts uit twee verkozenen bestaat, volstaat de handtekening van één van hen;
- 3° in geval van een individuele motie, is ze ondertekend door twee derde van de raadsleden van de fractie waartoe de schepenen tegen wie de individuele motie gericht is, behoort;
- 4° ze vermeldt tegen welke leden van het college van burgemeester en schepenen ze gericht is;
- 5° ze draagt voor elk van de schepenen een kandidaat-opvolger voor. Zetelende leden kunnen opnieuw voorgedragen worden;
- 6° in geval van een individuele motie gericht tegen een of meer schepenen, zijn er een of meer ontvankelijke akten van voordracht bijgevoegd als vermeld in artikel 49. In geval van een collectieve motie is er een gezamenlijke akte van voordracht bijgevoegd als vermeld in artikel 43. Als een lijst in twee fracties is opgesplitst, wordt, in afwijking van artikel 43 of 49, de akte van voordracht van de kandidaat-schepenen ondertekend door de meerderheid van

de gemeenteraadsleden die deel uitmaken van de fractie van de kandidaat-schepen. Als de fractie van de kandidaat-schepen slechts twee verkozenen telt, volstaat de handtekening van een van hen;

- 7° ze is uiterlijk acht dagen voor de gemeenteraadszitting aan de algemeen directeur bezorgd.

De constructieve motie van wantrouwen kan niet bij spoedeisendheid in bespreking worden gebracht als vermeld in artikel 23.

De constructieve motie van wantrouwen kan niet worden ingediend op de volgende momenten:

- 1° in de periode van één jaar na de installatie van de gemeenteraad;
- 2° in de periode van twaalf maanden voor de dag van de verkiezingen voor de volledige vernieuwing van de gemeenteraden;
- 3° als een collectieve constructieve motie van wantrouwen door de gemeenteraad is aangenomen, voor een termijn van één jaar vervallen is.

De algemeen directeur bezorgt de constructieve motie van wantrouwen met bijgevoegde akte of akten van voordracht aan de voorzitter van de gemeenteraad.

§3. Voor er kan worden gestemd, onderzoekt de voorzitter van de gemeenteraad of de constructieve motie van wantrouwen voldoet aan de voorwaarden, vermeld in paragraaf 1 en 2. Als hij vaststelt dat niet aan alle voorwaarden is voldaan, verklaart hij de motie zonder voorwerp.

§4. Als de gemeenteraad de motie van wantrouwen aanneemt, wordt het lid of worden de leden tegen wie de motie gericht is, ontslagen onder voorbehoud van de toepassing van paragraaf 6. De voorgedragen kandidaat-schepen, in voorkomend geval de voorgedragen kandidaat-schepenen worden verkozen verklaard. Vanaf de aanneming van de collectieve motie draagt het raadslid, waarvan sprake in artikel 58, §1 of §2, de titel van 'aangewezen-burgemeester' en oefent alle functies uit die aan de burgemeester worden toevertrouwd. Voor hij zijn mandaat aanvaardt, legt de aangewezen-burgemeester de eed af, vermeld in artikel 58, §1, derde lid.

De Vlaamse Regering benoemt de burgemeester overeenkomstig de procedure, vermeld in artikel 58.

§5. Indien een collectieve motie wordt aangenomen, worden de ingediende collectieve motie en de beslissing van de gemeenteraad hierover ter kennis gebracht aan de Vlaamse Regering.

§6. Een motie tegen een lid van het college van burgemeester en schepenen dat als lid van het vast bureau verkozen is tot voorzitter van het bijzonder comité voor de sociale dienst, heeft alleen gevolgen als tegelijk een constructieve motie van wantrouwen als vermeld in artikel 104, ingediend is en aangenomen wordt.”

Art. 38. Aan artikel 54 van hetzelfde decreet wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Het huishoudelijk reglement regelt minstens of het college van burgemeester en schepenen digitaal of hybride kan vergaderen en de wijze waarop. De Vlaamse Regering kan de minimale voorwaarden voor digitale en hybride vergaderingen bepalen.”.

Art. 39. Artikel 58 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 58. §1. Met behoud van de toepassing van de nationaliteitsvereiste, vermeld in artikel 13 van de Nieuwe Gemeentewet, wordt de verkozene voor de gemeen-

teraad die het hoogste aantal naamstemmen heeft en die tot de coalitiefractie met de meeste zetels in de gemeenteraad behoort, door de Vlaamse Regering benoemd tot burgemeester. Als verschillende coalitiefracties het hoogste aantal zetels hebben, wordt de verkozene voor de gemeenteraad die het hoogste aantal naamstemmen heeft en die tot de coalitiefractie behoort waarvan de lijst het hoogste stemcijfer heeft behaald, door de Vlaamse Regering benoemd tot burgemeester. Als de verkozenen van de coalitiefracties met het hoogste aantal zetels verkozen zijn op dezelfde lijst conform artikel 36, §2, van dit decreet, en als die lijst het hoogste stemcijfer heeft behaald, wordt de verkozene voor de gemeenteraad van die lijst met het hoogste aantal naamstemmen door de Vlaamse Regering benoemd tot burgemeester. Tot de eerstvolgende vernieuwing van de gemeenteraad wordt een fractie geacht hetzelfde aantal leden te behouden voor wat betreft het gewicht van de fracties en de daaruit volgende benoeming van de burgemeester.

Vanaf de installatie van de schepenen is het raadslid waarvan sprake in het eerste lid, aangewezen-burgemeester, draagt het de titel van 'aangewezen-burgemeester' en oefent het alle functies uit die aan de burgemeester worden toevertrouwd. De aangewezen-burgemeester wordt niet als schepenen vervangen, indien hij als schepenen werd verkozen.

Voor hij zijn mandaat aanvaardt, legt de aangewezen-burgemeester de volgende eed af in handen van de voorzitter van de gemeenteraad: "Ik zweer de verplichtingen van mijn mandaat trouw na te komen.". Als de aangewezen-burgemeester zelf de voorzitter van de gemeenteraad is, legt hij de eed af in handen van het oudste gemeenteraadslid. De aangewezen-burgemeester die de eed weigert of die, nadat hij daarvoor uitdrukkelijk is opgeroepen, zonder geldige reden afwezig is op de eerste daaropvolgende vergadering, wordt geacht zowel het ambt van aangewezen-burgemeester als het burgemeestersmandaat niet te aanvaarden. De Raad voor Verkiezingsbetwistingen doet uitspraak over de geschillen die daarover rijzen.

De Vlaamse Regering neemt een beslissing over de al dan niet benoeming tot burgemeester nadat de aangewezen-burgemeester de eed heeft afgelegd en zij daarvan in kennis is gesteld door de gemeenteraad. In geval van benoeming tot burgemeester, kan hij als schepenen worden vervangen conform artikel 49, §1.

Voor hij zijn mandaat aanvaardt, legt de benoemde burgemeester de volgende eed af in handen van de voorzitter van de gemeenteraad: "Ik zweer de verplichtingen van mijn mandaat trouw na te komen.". Als de benoemde burgemeester zelf de voorzitter van de gemeenteraad is, legt hij de eed af in handen van het oudste gemeenteraadslid. De benoemde burgemeester die de eed weigert of die, nadat hij daarvoor uitdrukkelijk is opgeroepen, zonder geldige reden afwezig is op de eerste daaropvolgende vergadering, wordt geacht het burgemeestersmandaat niet te aanvaarden. De Raad voor Verkiezingsbetwistingen doet uitspraak over de geschillen die daarover rijzen.

In geval van een algehele vernieuwing van de gemeenteraad vindt de eedaflegging plaats tijdens de installatievergadering van de gemeenteraad of tijdens een van de daaropvolgende vergaderingen van de gemeenteraad.

In geval van weigering van eedaflegging van de aangewezen-burgemeester of van de burgemeester of van weigering tot benoeming in afwijking van het eerste lid wordt de procedure, vermeld in het tweede tot en met het vierde lid, hernomen met toepassing van de regeling, vermeld in paragraaf 2.

De beslissing van de Vlaamse Regering tot niet-benoeming van de burgemeester en de weigering tot eedaflegging als aangewezen-burgemeester of als

burgemeester heeft tot gevolg dat betrokkene tijdens dezelfde bestuursperiode niet meer kan worden benoemd als burgemeester.

§2. Als het raadslid, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, het mandaat van aangewezen-burgemeester of het burgemeestersmandaat niet aanvaardt, als hij definitief ophoudt dat mandaat uit te oefenen, of in het geval dat de Vlaamse Regering beslist de benoeming tot burgemeester te weigeren, wordt het raadslid dat, na dat raadslid, binnen dezelfde fractie de meeste naamstemmen heeft behaald, aangewezen-burgemeester en door de Vlaamse Regering benoemd tot burgemeester. Als alle verkozenen van de grootste coalitiefractie ervan afzien het mandaat van aangewezen-burgemeester of het mandaat van burgemeester op te nemen, wordt de verkozene die behoort tot de op een na grootste coalitiefractie en die de meeste naamstemmen behaald heeft, aangewezen-burgemeester en door de Vlaamse Regering benoemd tot burgemeester.

De regeling, vermeld in het eerste lid, wordt op een analoge manier toegepast op de verkozenen van de andere coalitiefracties in afnemende volgorde van grootte.

§3. In afwijking van paragraaf 2 en artikel 59 kan de Vlaamse Regering een burgemeester benoemen voor minder dan zes jaar in geval van een ontvankelijke akte van opvolging en voor zover de opvolging ten vroegste in werking treedt op 1 oktober van het vierde jaar van de bestuursperiode en de opvolger een gemeenteraadslid is dat behoort tot dezelfde fractie als de burgemeester die wordt opgevolgd.

De akte van opvolging vermeldt de einddatum van het mandaat van de burgemeester en de naam van de persoon die de burgemeester opvolgt. Bij het bereiken van deze einddatum is de burgemeester van rechtswege ontslagnemend. Om ontvankelijk te zijn moet de akte van opvolging ondertekend zijn door meer dan de helft van de verkozenen op de lijsten die aan de verkiezingen hebben deelgenomen, alsook door een meerderheid van de personen die op dezelfde lijst als de voorgedragen kandidaat-opvolger zijn verkozen. Als de lijst waarop de naam van de kandidaat-opvolger voorkomt slechts twee verkozenen telt, volstaat de handtekening van een van hen. Niemand kan meer dan één akte van opvolging ondertekenen. Overtreding van dat verbod wordt bestraft overeenkomstig artikel 7, §2.

Als het mandaat van burgemeester eindigt voor 1 oktober van het vierde jaar van de bestuursperiode, wordt de akte van opvolging zonder voorwerp en wordt tot vervanging overgegaan overeenkomstig de regeling, vermeld in paragraaf 2.

Als het mandaat van burgemeester vervroegd eindigt op of na 1 oktober van het vierde jaar van de bestuursperiode, neemt het raadslid, vermeld in de opvolgakte, het mandaat vervroegd op.

Als de persoon die in de akte van opvolging is vermeld geen gemeenteraadslid meer is, wordt de akte van opvolging zonder voorwerp.

Een nieuwe akte van opvolging kan enkel ingediend worden in de volgende gevallen:

- 1° de akte van opvolging is onontvankelijk;
- 2° het mandaat van de burgemeester eindigt voor 1 oktober van het vierde jaar van de bestuursperiode en er wordt tot vervanging overgegaan overeenkomstig de regeling, vermeld in paragraaf 2;
- 3° voor de einddatum van het mandaat van de burgemeester is de persoon die in de akte van opvolging is vermeld geen gemeenteraadslid meer.

Als bij het bereiken van de einddatum van het mandaat van burgemeester, vermeld in de akte van opvolging, de persoon die in de akte van opvolging is vermeld, het mandaat niet opneemt of als na de opvolging het mandaat van burgemeester vroegtijdig eindigt, wordt de burgemeester vervangen op basis van een akte van voordracht. Niemand kan meer dan één akte van voordracht ondertekenen. Overtreding van dat verbod wordt bestraft overeenkomstig artikel 7, §2. Om ontvankelijk te zijn voldoet de akte van voordracht aan de volgende voorwaarden:

- 1° de akte vermeldt de naam van de kandidaat-burgemeester;
- 2° de kandidaat-burgemeester is een gemeenteraadslid dat behoort tot dezelfde fractie als de burgemeester die wordt vervangen;
- 3° de akte is ondertekend door meer dan de helft van de verkozenen op de lijsten die aan de verkiezingen hebben deelgenomen;
- 4° de akte is ondertekend door een meerderheid van de personen die op dezelfde lijst als de voorgedragen kandidaat-burgemeester zijn verkozen. Als de lijst waarop de naam van de kandidaat-burgemeester voorkomt slechts twee verkozenen telt, volstaat de handtekening van één van hen.

De akte van opvolging of de akte van voordracht wordt uiterlijk drie dagen voor de vergadering van de gemeenteraad aan de algemeen directeur bezorgd. De algemeen directeur bezorgt een afschrift van de akte aan de burgemeester.

Nadat de gemeenteraadsliden de eed hebben afgelegd, bezorgt de algemeen directeur de akte van opvolging of de akte van voordracht aan de voorzitter van de gemeenteraad.

De voorzitter van de gemeenteraad gaat na of de akte van opvolging of de akte van voordracht voldoet aan de voorwaarden, vermeld in de voormelde leden. Alleen de handtekeningen van de gemeenteraadsliden die de eed hebben afgelegd, worden daarvoor in aanmerking genomen, met inbegrip van de opvolgers die de akte van opvolging hebben ondertekend en die nadien als gemeenteraadslid de eed hebben afgelegd. Als de akte van opvolging of de akte van voordracht ontvankelijk is, bezorgt de voorzitter de akte aan de Vlaamse Regering.

De Vlaamse Regering neemt een beslissing over de al dan niet benoeming van de opvolger of kandidaat-burgemeester.”.

Art. 40. In artikel 59 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het eerste lid wordt de zinsnede “58, §1, derde lid, artikel 61 en 62” vervangen door de zinsnede “58, §3, artikel 61, 62 en 354/1”;
- 2° het tweede lid wordt opgeheven.

Art. 41. In artikel 62 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het eerste lid wordt na de zinsnede “artikel 58 en 59” de zinsnede “, waarbij “de installatievergadering” wordt gelezen als “de eerstvolgende vergadering van de gemeenteraad, volgend op de benoeming van de nieuwe burgemeester” ingevoegd;
- 2° aan het eerste lid, 2°, wordt een punt e) toegevoegd, dat luidt als volgt:
 - “e) het voorwerp uitmaakt van een constructieve motie van wantrouwen die de gemeenteraad heeft aangenomen conform artikel 46, en hij als gevolg daarvan ontslagen wordt.”;

3° het vierde lid wordt vervangen door wat volgt:

“De beslissing van de Vlaamse Regering tot niet-benoeming van de burgemeester heeft tot gevolg dat betrokkene tijdens dezelfde bestuursperiode het ambt van burgemeester niet kan waarnemen. Hij kan daartoe noch door de gemeenteraad, noch door de burgemeester worden aangewezen.”.

Art. 42. In artikel 68 van hetzelfde decreet wordt paragraaf 4 opgeheven.

Art. 43. Aan artikel 78, tweede lid, van hetzelfde decreet wordt een punt 18° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“18° de bevoegdheid van de raad voor maatschappelijk welzijn, vermeld in artikel 104.”.

Art. 44. In artikel 79 van hetzelfde decreet wordt het vierde lid opgeheven.

Art. 45. In artikel 80, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt de zinsnede “Artikel 59, eerste en derde lid, en artikel 60” vervangen door de zinsnede “Artikel 59 en 60”.

Art. 46. In artikel 90, §1, vijfde lid, van hetzelfde decreet wordt het woord “acht” vervangen door het woord “drie”.

Art. 47. In artikel 91 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1, eerste lid, wordt de zin “De verklaring van lijstenverbinding wordt aan de algemeen directeur overhandigd uiterlijk de zestigste dag na de dag van de gemeenteraadsverkiezingen.” vervangen door de zin “De verklaring van lijstenverbinding wordt aan de algemeen directeur bezorgd binnen twee werkdagen voor de uiterste dag van het indienen van de akten van voordracht.”;
- 2° in paragraaf 2, tweede lid, worden de woorden “decimalen van het” vervangen door de woorden “breuk als” en worden de woorden “Bij gelijkheid van decimalen” vervangen door de woorden “Bij gelijkheid van die breuk”;
- 3° in paragraaf 2, derde lid, worden de woorden “de eenenzestigste dag na de gemeenteraadsverkiezingen” vervangen door de woorden “de dag na de uiterste datum om een verklaring van lijstenverbinding in te dienen”.

Art. 48. In artikel 92 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het tweede lid wordt het woord “acht” vervangen door het woord “drie”;
- 2° in het derde lid, 1°, wordt de zinsnede “de naam, de voornamen” vervangen door de woorden “de voornaam of voornamen en de achternaam”;
- 3° in het derde lid worden punt 2° en 3° opgeheven;
- 4° aan het derde lid, 6°, wordt de zinsnede “of vacant zijn met toepassing van artikel 95” toegevoegd;
- 5° aan het derde lid wordt een punt 7° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“7° als een lijst of groep van lijsten die maar twee verkozenen telt, twee akten indient terwijl er maar één kandidaat-lid aan de lijst of de groep van lijsten is toegewezen, zijn beide akten onontvankelijk.”;

- 6° in het vierde lid wordt de zinsnede “de naam, de voornamen” vervangen door de woorden “de voornaam of voornamen en de achternaam”;
- 7° in het vierde lid wordt de zin “In voorkomend geval ondertekenen de kandidaat-opvolgers voor akkoord hun voordracht.” opgeheven.

Art. 49. In artikel 93 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het tweede lid wordt het woord “derde” vervangen door de woorden “tweede tot en met zesde”;
- 2° het vijfde lid wordt vervangen door wat volgt:

“Voor de mandaten die nog niet zijn vervuld, is de procedure, vermeld in artikel 95, vierde lid, in de volgende gevallen van toepassing:

- 1° een lijst of groep van lijsten heeft geen ontvankelijke voordrachtsakte ingediend voor de zetels die conform artikel 91 aan de lijst of groep van lijsten zijn toegewezen;
- 2° een lijst of groep van lijsten heeft een ontvankelijke akte ingediend waarop minder kandidaat-leden staan dan het aantal dat aan de lijst of groep van lijsten is toegewezen conform artikel 91;
- 3° het bijzonder comité voor de sociale dienst is binnen zestig dagen na de dag van de vergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn, vermeld in het eerste lid, nog niet volledig samengesteld, behalve als artikel 95 van toepassing is.”.

Art. 50. In artikel 95 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het derde lid wordt het woord “acht” vervangen door het woord “drie”;
- 2° tussen het derde en het vierde lid wordt een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Als een lijst of groep van lijsten geen ontvankelijke voordrachtsakte heeft ingediend voor de zetels die conform artikel 91 aan de lijst of groep van lijsten zijn toegewezen, kan die lijst een nieuwe akte van voordracht voor een kandidaat-lid of kandidaat-leden indienen, conform het eerste tot en met derde lid, voor de mandaten die nog niet zijn vervuld.”;

- 3° het bestaande vierde lid, dat het vijfde lid wordt, wordt vervangen door wat volgt:

“Als de vervanging, vermeld in het eerste lid, niet kan doorgaan of niet plaatsvindt binnen zestig dagen, gebeurt, met behoud van de toepassing van artikel 94, eerste lid, de vervanging bij een geheime stemming in een stemronde waarbij elk lid van de raad voor maatschappelijk welzijn over een stem beschikt en waarbij de kandidaat die de meeste stemmen behaalt, als verkozen wordt verklaard. Elke lijst of groep van lijsten kan daarvoor een akte van voordracht indienen conform artikel 92, derde tot en met zevende lid. Bij staking van stemmen is de jongste kandidaat verkozen.”.

Art. 51. In artikel 100, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt de zinsnede “Artikel 10” vervangen door de zinsnede “Artikel 10, met uitzondering van het eerste lid, 5°,”.

Art. 52. Artikel 104 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

"Art. 104. §1. De raad voor maatschappelijk welzijn kan een constructieve motie van wantrouwen aannemen tegen de voorzitter van het bijzonder comité voor de sociale dienst.

§2. De constructieve motie van wantrouwen voldoet aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze is ondertekend door de meerderheid van de raadsleden;
- 2° ze is ondertekend door ten minste twee derde van de raadsleden van elk van de fracties waartoe de raadsleden in de gemeenteraad behoren die de motie ondersteunen. Als een fractie maar uit twee verkozenen bestaat, volstaat de handtekening van een van hen;
- 3° ze is ondertekend door twee derde van de raadsleden van de fractie waartoe de voorzitter van het bijzonder comité voor de sociale dienst in de gemeenteraad behoort;
- 4° ze draagt een kandidaat-opvolger voor;
- 5° er is een ontvankelijke akte van voordracht bijgevoegd als vermeld in artikel 90. Als een lijst in twee fracties is opgesplitst, wordt, in afwijking van artikel 90, de akte van voordracht van de kandidaat-voorzitter ondertekend door de meerderheid van de raadsleden die deel uitmaken van de fractie van de kandidaat-voorzitter. Als de fractie van de kandidaat-voorzitter maar twee verkozenen telt, volstaat de handtekening van een van hen;
- 6° ze is uiterlijk acht dagen voor de zitting van de raad voor maatschappelijk welzijn aan de algemeen directeur bezorgd.

De voorwaarde, vermeld in het eerste lid, 3°, is niet van toepassing in geval de gemeenteraad een collectieve motie heeft aangenomen.

De constructieve motie van wantrouwen kan niet bij spoedeisendheid in bespreking worden gebracht als vermeld in artikel 74 samen gelezen met artikel 23.

De constructieve motie van wantrouwen kan niet worden ingediend op de volgende momenten:

- 1° in de periode van één jaar na de installatie van het bijzonder comité voor de sociale dienst;
- 2° in de periode van twaalf maanden voor de dag van de verkiezingen voor de volledige vernieuwing van de gemeenteraden.

De algemeen directeur bezorgt de constructieve motie van wantrouwen met de bijgevoegde akte van voordracht van de kandidaat-voorzitter aan de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn.

§3. Voor er kan worden gestemd, onderzoekt de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn of de constructieve motie van wantrouwen voldoet aan de voorwaarden, vermeld in paragraaf 2. Als hij vaststelt dat niet aan alle voorwaarden is voldaan, verklaart hij de motie zonder voorwerp.

§4. Als de raad voor maatschappelijk welzijn de constructieve motie van wantrouwen aanneemt, is de voorzitter ontslagen. De voorgedragen kandidaat-voorzitter wordt verkozen verklaard."

Art. 53. Aan artikel 110, tweede lid, van hetzelfde decreet wordt een punt 8° toegevoegd, dat luidt als volgt:

"8° "de gemeenteraadscommissies, vermeld in artikel 37" als "de subcomités, vermeld in artikel 89".

Art. 54. Aan artikel 111, eerste lid, van hetzelfde decreet worden een punt 6°, 7° en 8° toegevoegd, die luiden als volgt:

- “6° de keuze om digitaal of hybride te vergaderen en de wijze waarop;
- 7° de uitzonderlijke omstandigheden waaronder het bijzonder comité voor de sociale dienst digitaal kan vergaderen, als het huishoudelijk reglement de mogelijkheid van digitaal vergaderen opneemt;
- 8° de uitzonderlijke omstandigheden waaronder het bijzonder comité voor de sociale dienst hybride kan vergaderen, als het huishoudelijk reglement de mogelijkheid van hybride vergaderen opneemt.”.

Art. 55. In artikel 119, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt de zinsnede “artikel 10, eerste lid, 5°,” vervangen door de zinsnede “artikel 10, eerste lid, 5°, 8° en 9°,”.

Art. 56. In artikel 122, tweede lid, van hetzelfde decreet worden de woorden “met dien verstande dat personeelsleden van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn kunnen zetelen in het districtscollege” vervangen door de zinsnede “met dien verstande dat artikel 10, eerste lid, 4°, wat betreft de personeelsleden van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn en de personeelsleden van de gemeentelijke extern verzelfstandigde agentschappen, 5°, 8° en 9°, niet van toepassing is op de districtsburgemeester en de districtsschepenen,”.

Art. 57. Artikel 123 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 123. §1. Met behoud van de toepassing van de nationaliteitsvereiste, vermeld in artikel 14 juncto artikel 332 van de Nieuwe Gemeentewet, wordt de verkozene voor de districtsraad die het hoogste aantal naamstemmen heeft en die tot de coalitiefractie met de meeste zetels in de districtsraad behoort, districtsburgemeester. Als verschillende coalitiefracties het hoogste aantal zetels hebben, wordt de verkozene voor de districtsraad die het hoogste aantal naamstemmen heeft en die tot de coalitiefractie behoort waarvan de lijst het hoogste stembijfer heeft behaald, districtsburgemeester. Als de verkozenen van de coalitiefracties met het hoogste aantal zetels verkozen zijn op dezelfde lijst en als die lijst het hoogste stembijfer heeft behaald, wordt de verkozene voor de districtsraad van die lijst met het hoogste aantal naamstemmen districtsburgemeester. Tot de eerstvolgende vernieuwing van de districtsraad wordt een fractie geacht hetzelfde aantal leden te behouden voor wat betreft het gewicht van de fracties en de daaruit volgende aanduiding van de districtsburgemeester.

Vanaf de installatie van de districtsschepenen is het raadslid waarvan sprake in het eerste lid, districtsburgemeester.

Voor hij zijn mandaat aanvaardt, legt de districtsburgemeester de volgende eed af in handen van de voorzitter van de districtsraad: “Ik zweer de verplichtingen van mijn mandaat trouw na te komen.”. Als de districtsburgemeester zelf de voorzitter van de districtsraad is, legt hij de eed af in handen van het oudste districtsraadslid. De districtsburgemeester die de eed weigert of die, nadat hij daarvoor uitdrukkelijk is opgeroepen, zonder geldige reden afwezig is op de eerste daaropvolgende vergadering, wordt geacht het districtsburgemeestersmandaat niet te aanvaarden. De Raad voor Verkiezingsbetwistingen doet uitspraak over de geschillen die daarover rijzen.

In geval van een algehele vernieuwing van de districtsraad vindt de eedaflegging plaats tijdens de installatievergadering van de districtsraad of tijdens een van de daaropvolgende vergaderingen van de districtsraad.

§2. Als het raadslid, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, het mandaat van districtsburgemeester niet aanvaardt of definitief ophoudt dat mandaat uit te oefenen, dan wordt, met herneming van de procedure in paragraaf 1, het raadslid dat, na dat raadslid, binnen dezelfde fractie de meeste naamstemmen heeft behaald, dis-

trictsburgemeester. Als alle verkozenen van de grootste coalitiefractie ervan afzien het mandaat van districtsburgemeester op te nemen, dan wordt de verkozene die behoort tot de op een na grootste coalitiefractie en die de meeste naamstemmen behaald heeft, districtsburgemeester.

De regeling, vermeld in het eerste lid, wordt op een analoge manier toegepast op de verkozenen van de andere coalitiefracties in afnemende volgorde van grootte.

§3. In afwijking van paragraaf 2 kan een akte van opvolging van districtsburgemeester worden ingediend voor zover de opvolging ten vroegste in werking treedt op 1 oktober van het vierde jaar van de bestuursperiode en de opvolger een districtsraadslid is dat behoort tot dezelfde fractie als de districtsburgemeester die wordt opgevolgd.

De akte van opvolging vermeldt de einddatum van het mandaat van de districtsburgemeester en de naam van de persoon die de districtsburgemeester opvolgt. Bij het bereiken van deze einddatum is de districtsburgemeester van rechtswege ontslagnemend. Om ontvankelijk te zijn moet de akte van opvolging ondertekend zijn door meer dan de helft van de verkozenen op de lijsten die aan de verkiezingen hebben deelgenomen, alsook door een meerderheid van de personen die op dezelfde lijst als de voorgedragen kandidaat-opvolger zijn verkozen. Als de lijst waarop de naam van de kandidaat-opvolger voorkomt slechts twee verkozenen telt, volstaat de handtekening van een van hen. Niemand kan meer dan één akte van opvolging ondertekenen. Overtreding van dat verbod wordt bestraft overeenkomstig artikel 7, §2.

Als het mandaat van districtsburgemeester eindigt voor 1 oktober van het vierde jaar van de bestuursperiode, is de akte van opvolging zonder voorwerp en wordt tot vervanging overgegaan overeenkomstig de regeling, vermeld in paragraaf 2.

Als het mandaat van districtsburgemeester vervroegd eindigt op of na 1 oktober van het vierde jaar van de bestuursperiode, neemt het raadslid, vermeld in de akte van opvolging, het mandaat vervroegd op.

Als de persoon die in de akte van opvolging is vermeld geen districtsraadslid meer is, wordt de akte van opvolging zonder voorwerp.

Een nieuwe akte van opvolging kan enkel ingediend worden in de volgende gevallen:

- 1° de akte van opvolging is onontvankelijk;
- 2° het mandaat van de districtsburgemeester eindigt voor 1 oktober van het vierde jaar van de bestuursperiode en er wordt tot vervanging overgegaan overeenkomstig de regeling, vermeld in paragraaf 2;
- 3° voor de einddatum van het mandaat van de districtsburgemeester is de persoon die in de akte van opvolging is vermeld geen districtsraadslid meer.

Als bij het bereiken van de einddatum van het mandaat van districtsburgemeester, vermeld in de akte van opvolging, de persoon die in de akte van opvolging is vermeld, het mandaat niet opneemt of als na de opvolging het mandaat van districtsburgemeester vroegtijdig eindigt, wordt de districtsburgemeester vervangen op basis van een akte van voordracht. Niemand kan meer dan één akte van voordracht ondertekenen. Overtreding van dat verbod wordt bestraft overeenkomstig artikel 7, §2. Om ontvankelijk te zijn voldoet de akte van voordracht aan de volgende voorwaarden:

- 1° de akte vermeldt de naam van de kandidaat-districtsburgemeester;
- 2° de kandidaat-districtsburgemeester is een districtsraadslid dat behoort tot

- dezelfde fractie als de districtsburgemeester die wordt vervangen;
- 3° de akte is ondertekend door meer dan de helft van de verkozenen op de lijsten die aan de verkiezingen hebben deelgenomen;
- 4° de akte is ondertekend door een meerderheid van de personen die op dezelfde lijst als de voorgedragen kandidaat-districtsburgemeester zijn verkozen. Als de lijst waarop de naam van de kandidaat-districtsburgemeester voorkomt slechts twee verkozenen telt, volstaat de handtekening van één van hen.

De akte van opvolging of de akte van voordracht wordt uiterlijk drie dagen voor de vergadering van de districtsraad aan de algemeen directeur bezorgd. De districtssecretaris bezorgt een afschrift van de akte aan de districtsburgemeester.

Nadat de districtsraadsleden de eed hebben afgelegd, bezorgt de districtssecretaris de akte van opvolging of de akte van voordracht aan de voorzitter van de districtsraad.

De voorzitter van de districtsraad gaat na of de akte van opvolging of de akte van voordracht voldoet aan de voorwaarden, vermeld in de voormelde leden. Alleen de handtekeningen van de districtsraadsleden die de eed hebben afgelegd, worden daarbij in aanmerking genomen, met inbegrip van de opvolgers die de akte van opvolging hebben ondertekend en die nadien als districtsraadslid de eed hebben afgelegd.”.

Art. 58. Artikel 124 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 124. Als de districtsburgemeester het mandaat niet aanvaardt, als verhinderd wordt beschouwd, afgezet of geschorst wordt, overleden is of ontslag genomen heeft, wordt een nieuwe districtsburgemeester aangeduid overeenkomstig artikel 123, §2.

In de gevallen dat de districtsburgemeester van zijn mandaat vervallen wordt verklaard, als verhinderd wordt beschouwd, afgezet of geschorst wordt, ontslagen is als gevolg van een onverenigbaarheid of overleden is, wordt tot aan de eedaflegging van een nieuwe districtsburgemeester, het districtsburgemeesterschap waargenomen overeenkomstig het derde en vierde lid.

Met behoud van de toepassing van de nationaliteitsvereiste, vermeld in artikel 14 juncto artikel 332 van de Nieuwe Gemeentewet, wordt de districtsburgemeester, die om een andere reden dan de redenen in het eerste lid, tijdelijk afwezig is, vervangen door een districtsschepen in volgorde van hun rang, tenzij de districtsburgemeester zijn bevoegdheid aan een andere districtsschepen heeft opgedragen.

De districtsburgemeester die als verhinderd wordt beschouwd, die geschorst is of tijdelijk afwezig is, wordt vervangen zolang hij verhinderd, geschorst of tijdelijk afwezig is. De districtsraad neemt akte van de verhindering of schorsing, en van de beëindiging van de periode van verhindering of schorsing.”.

Art. 59. In deel 2, titel 1, hoofdstuk 7, afdeling 3, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 17 juli 2020, wordt een artikel 124/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 124/1. §1. De districtsraad kan een collectieve constructieve motie van wantrouwen aannemen tegen alle leden van het districtscollege.

De districtsraad kan een individuele constructieve motie van wantrouwen aannemen tegen een of meer districtsschepenen.

§2. De constructieve motie van wantrouwen voldoet aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze is ondertekend door de meerderheid van de districtsraadsleden;
- 2° ze is ondertekend door ten minste twee derde van de districtsraadsleden van elke fractie die de motie ondersteunt. Als een fractie slechts uit twee verkozenen bestaat, volstaat de handtekening van een van hen;
- 3° in geval van een individuele motie, is ze ondertekend door twee derde van de districtsraadsleden van de fractie waartoe de districtsschepenen tegen wie de individuele motie gericht is, behoort;
- 4° ze vermeldt tegen welke leden van het districtscollege ze gericht is;
- 5° ze draagt voor elk van de districtsschepenen tegen wie ze is gericht, een kandidaat-opvolger voor. Zetelende leden kunnen opnieuw voorgedragen worden;
- 6° in geval van een individuele motie gericht tegen een of meer districtsschepenen, zijn er, met toepassing van in artikel 49 juncto artikel 122, een of meer ontvankelijke akten van voordracht bijgevoegd. In geval van een collectieve motie is er, met toepassing van artikel 43 juncto artikel 122, een gezamenlijke akte van voordracht bijgevoegd. Als een lijst in twee fracties is opgesplitst, wordt, in afwijking van artikel 43 juncto artikel 122 of artikel 49 juncto artikel 122, de akte van voordracht van de kandidaat-districtsschepenen ondertekend door de meerderheid van de districtsraadsleden die deel uitmaken van de fractie van de kandidaat-districtsschepenen. Als de fractie van de kandidaat-districtsschepenen slechts twee verkozenen telt, volstaat de handtekening van één van hen;
- 7° ze is uiterlijk acht dagen voor de districtsraadszitting aan de districtssecretaris bezorgd.

De constructieve motie van wantrouwen kan niet bij spoedeisendheid in bespreking worden gebracht als vermeld in artikel 23 juncto artikel 126.

De constructieve motie van wantrouwen kan niet worden ingediend op de volgende momenten:

- 1° in de periode van één jaar na de installatie van de districtsraad;
- 2° in de periode van twaalf maanden voor de dag van de verkiezingen voor de volledige vernieuwing van de districtsraden;
- 3° als een collectieve constructieve motie van wantrouwen door de districtsraad is aangenomen, voor een termijn van één jaar vervallen is.

De districtssecretaris bezorgt de constructieve motie van wantrouwen met bijgevoegde akte of akten van voordracht aan de voorzitter van de districtsraad.

§3. Voor er kan worden gestemd, onderzoekt de voorzitter van de districtsraad of de constructieve motie van wantrouwen voldoet aan de voorwaarden, vermeld in paragraaf 1 en 2. Als hij vaststelt dat niet aan alle voorwaarden is voldaan, verklaart hij de motie zonder voorwerp.

§4. Als de districtsraad de motie van wantrouwen aanneemt, wordt het lid of worden de leden tegen wie de motie gericht is, ontslagen. De voorgedragen kandidaat-districtsschepenen, in voorkomend geval de voorgedragen kandidaat-districtsschepenen worden verkozen verklaard. Vanaf de aanname van de collectieve motie is het raadslid, waarvan sprake in artikel 123, §1 of §2, districtsburgemeester. Voor hij zijn mandaat aanvaardt, legt de districtsburgemeester de eed af, vermeld in artikel 123, §1, derde lid.

§5. Indien een collectieve motie wordt aangenomen, wordt de ingediende collectieve motie en de beslissing van de districtsraad hierover ter kennis gebracht aan de Vlaamse Regering.”.

Art. 60. In artikel 153 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het eerste lid wordt tussen de zinsnede "en hun filialen," en de woorden "het openbaar centrum" het woord "en" ingevoegd;
- 2° in het eerste lid wordt de zinsnede "en de verenigingen of vennootschappen, vermeld in deel 3, titel 4," opgeheven;
- 3° in het tweede lid wordt de zinsnede "de verenigingen of vennootschappen, vermeld in deel 3, titel 4," opgeheven.

Art. 61. In artikel 154, §1, derde lid, van hetzelfde decreet, wordt punt 4° vervangen door wat volgt:

- "4° lid van een bestuursorgaan van een intergemeentelijk samenwerkingsverband als vermeld in deel 3, titel 3, of van een vereniging of vennootschap voor maatschappelijk welzijn als vermeld in deel 3, titel 4, van dit decreet;"

Art. 62. Aan artikel 191, §3, van hetzelfde decreet wordt de volgende zinsnede toegevoegd:

", met dien verstande dat in de voormelde bepalingen de volgende woorden worden gelezen als volgt:

- 1° "de gemeente" als "de gemeente of het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn";
- 2° "gemeenteraadslid" als "personeelslid van de gemeente of het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn";
- 3° "gemeentelijk extern verzelfstandigd agentschap" als "gemeentelijk extern verzelfstandigd agentschap of de verenigingen of de vennootschappen, vermeld in deel 3, titel 4".

Art. 63. In artikel 241, eerste lid, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° de zinsnede "met uitzondering van hoofdstuk 3 en artikel 249, §3, artikel 256, 260, derde lid, artikel 262, §1, tweede lid, en artikel 264, tweede lid" wordt vervangen door de zinsnede "met uitzondering van artikel 249, §3 en §4, artikel 256, artikel 260, derde lid, artikel 262, §1, tweede lid, artikel 264, tweede lid, en hoofdstuk 3 en 4";
- 2° in punt 5° wordt tussen de zinsnede "'de gemeenteraad'" en het woord "en" de zinsnede ", 'de gemeenteraad en de raad voor maatschappelijk welzijn'" ingevoegd.

Art. 64. In artikel 242 van hetzelfde decreet worden tussen het tweede en het derde lid twee leden ingevoegd, die luiden als volgt:

"De raad van bestuur stemt telkens over het hele meerjarenplan en de aanpassingen ervan.

In afwijking van het derde lid kan elk lid van de raad van bestuur de afzonderlijke stemming eisen over een of meer onderdelen die hij aanwijst. In dat geval mag de raad van bestuur pas over het hele meerjarenplan en de aanpassingen ervan stemmen na de afzonderlijke stemming. Als die afzonderlijke stemming tot gevolg heeft dat het ontwerp van het meerjarenplan of de aanpassing ervan moet worden gewijzigd, wordt de stemming over het hele meerjarenplan verdaagd tot een volgende vergadering van de raad van bestuur."

Art. 65. Aan artikel 243, §1, van hetzelfde decreet worden een tweede en een derde lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“De raad van bestuur stemt telkens over de hele jaarrekening.

In afwijking van het tweede lid kan elk lid van de raad van bestuur de afzonderlijke stemming eisen over een of meer onderdelen die hij aanwijst. In dat geval mag de raad van bestuur pas over de hele jaarrekening stemmen na de afzonderlijke stemming. Als die afzonderlijke stemming tot gevolg heeft dat de jaarrekening moet worden gewijzigd, wordt de stemming over de hele jaarrekening verdaagd tot een volgende vergadering van de raad van bestuur.”.

Art. 66. In artikel 245, §1, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht.

- 1° in het eerste lid worden de woorden “een vennootschap als vermeld in het Wetboek van Vennootschappen” vervangen door de zinsnede “een vennootschap, een vereniging of een stichting als vermeld in het Wetboek van vennootschappen en verenigingen”;
- 2° in het eerste lid wordt de zinsnede “, of een vereniging of stichting als vermeld in de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de stichtingen en de Europese politieke partijen en stichtingen,” opgeheven;
- 3° in het vierde lid worden de woorden “een vennootschap als vermeld in het Wetboek van Vennootschappen” vervangen door de woorden “een vennootschap of in een vereniging als vermeld in het Wetboek van vennootschappen en verenigingen”;
- 4° in het vierde lid wordt de zinsnede “, of in een vereniging als vermeld in de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de stichtingen en de Europese politieke partijen en stichtingen” opgeheven.

Art. 67. In artikel 285, §2, eerste lid, 2°, van hetzelfde decreet worden tussen het woord “welzijnsvereniging” en het woord “waarvan” de woorden “en van de autonome verzorgingsinstelling” ingevoegd.

Art. 68. In artikel 286, §2, 4°, van hetzelfde decreet worden tussen het woord “verenigingen” en het woord “voor” de woorden “en vennootschappen” ingevoegd.

Art. 69. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 17 juli 2020, wordt een artikel 345/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 345/1. De gemeenteraden kunnen in onderling overleg een transitie-manager aanwijzen die de samenvoegingsoperatie op ambtelijk niveau begeleidt.

Indien geen transitie-manager wordt aangewezen, begeleidt de algemeen directeur-coördinator de samenvoegingsoperatie op ambtelijk niveau en begeleidt de financieel directeur-coördinator de samenvoegingsoperatie op ambtelijk niveau wat betreft de coördinatie van de financiële aspecten. De algemeen directeurs respectievelijk financieel directeurs van de andere betrokken gemeenten staan hen daarin bij.”.

Art. 70. In artikel 346 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het eerste lid worden de woorden “van de samenvoegingsoperatie op ambtelijk niveau en” en het woord “ook” opgeheven;

2° in het tweede lid worden de woorden “van de samenvoegingsoperatie op ambtelijk niveau voor de coördinatie van de financiële aspecten van de samenvoeging en” en het woord “ook” opgeheven;

3° er wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Bij een samenvoeging als vermeld in artikel 344, eerste lid, 2°, komt het aantal aan te wijzen algemeen directeurs-coördinatoren en financieel directeurs-coördinatoren overeen met het aantal nieuwe gemeenten.”.

Art. 71. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 17 juli 2020, wordt een artikel 346/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 346/1. Als er, in geval van een samenvoeging als vermeld in artikel 344, eerste lid, 1°, op de datum van de indiening van het gezamenlijke voorstel tot samenvoeging bij de Vlaamse Regering geen algemeen directeur-coördinator is aangewezen als vermeld in artikel 346, eerste lid, wordt met ingang van de voormelde datum de algemeen directeur van de gemeente met het hoogste aantal inwoners van rechtswege aangewezen als algemeen directeur-coördinator.

Als er, in geval van een samenvoeging als vermeld in artikel 344, eerste lid, 2°, op de datum van de indiening van het gezamenlijke voorstel tot samenvoeging bij de Vlaamse Regering geen algemeen directeur-coördinator is aangewezen als vermeld in artikel 346, eerste lid, voor een of meer van de nieuw begrensde gemeenten, wordt met ingang van de voormelde datum voor elk van de voormelde gemeenten een algemeen directeur-coördinator van rechtswege aangewezen. Daarbij wordt telkens de algemeen directeur van de gemeente met het hoogste aantal inwoners, die nog niet eerder is aangewezen als algemeen directeur-coördinator in een van de andere nieuw begrensde gemeenten, van rechtswege aangewezen als algemeen directeur-coördinator.

Als er, in geval van een samenvoeging als vermeld in artikel 344, eerste lid, 1°, op de datum van de indiening van het gezamenlijke voorstel tot samenvoeging bij de Vlaamse Regering geen financieel directeur-coördinator is aangewezen als vermeld in artikel 346, tweede lid, wordt met ingang van de voormelde datum de financieel directeur of gewestelijke ontvanger van de gemeente met het hoogste aantal inwoners van rechtswege aangewezen als financieel directeur-coördinator.

Als er, in geval van een samenvoeging als vermeld in artikel 344, eerste lid, 2°, op de datum van indiening van het gezamenlijke voorstel tot samenvoeging bij de Vlaamse Regering, geen financieel directeur-coördinator is aangewezen als vermeld in artikel 346, tweede lid, voor een of meer van de nieuw begrensde gemeenten, wordt met ingang van de voormelde datum voor elk van die gemeenten een financieel directeur-coördinator van rechtswege aangewezen. Daarbij wordt telkens de financieel directeur van de gemeente met het hoogste aantal inwoners, die nog niet eerder aangewezen is als financieel directeur-coördinator in een van de andere nieuw begrensde gemeenten, van rechtswege aangewezen als financieel directeur-coördinator.”.

Art. 72. Artikel 350 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 350. Bij een samenvoeging als vermeld in artikel 344, eerste lid, 1°, gelden de volgende algemene principes:

1° alle roerende goederen van de samengevoegde gemeenten worden op de samenvoegingsdatum van rechtswege overgedragen aan de nieuwe gemeente. De goederen worden overgedragen in de staat waarin ze zich bevinden, met inbegrip van de lasten en de verplichtingen die eigen zijn aan de goederen. De nieuwe gemeente treedt op de samenvoegingsdatum in de rechten en plichten

- van de samengevoegde gemeenten voor de roerende goederen die aan haar zijn overgedragen, met inbegrip van de rechten en plichten die voortvloeien uit de hangende en toekomstige gerechtelijke procedures;
- 2° de onroerende goederen van de samengevoegde gemeenten worden op de samenvoegingsdatum van rechtswege overgedragen aan de nieuwe gemeente. De nieuwe gemeente neemt de rechten, plichten en lasten over van de onroerende goederen die aan haar zijn overgedragen;
 - 3° de nieuwe gemeente neemt op de samenvoegingsdatum van rechtswege de rechten, plichten en lasten over die voortvloeien uit overeenkomsten van de samengevoegde gemeenten;
 - 4° elke overheidsopdracht voor aanneming van werken, leveringen en diensten van een van de samengevoegde gemeenten wordt van rechtswege voortgezet door de nieuwe gemeente vanaf de samenvoegingsdatum;
 - 5° de nieuwe gemeente is de rechtsopvolger van de samengevoegde gemeenten en neemt op de samenvoegingsdatum alle rechten, plichten en lasten over van de samengevoegde gemeenten.

Bij een samenvoeging als vermeld in artikel 344, eerste lid, 2°, wordt de overdracht aan de nieuwe gemeente, vermeld in het eerste lid, 1° tot en met 3°, en de voortzetting door de nieuwe gemeente, vermeld in het eerste lid, 4°, uitgevoerd op basis van een overeenkomst tussen de oorspronkelijke gemeenten, die door hun gemeenteraden wordt bekrachtigd.”.

Art. 73. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 17 juli 2020, wordt een artikel 351/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 351/2. De nieuwe gemeente is gemachtigd de titel van stad te voeren als aan een van de oorspronkelijke gemeenten de titel van stad is verleend.”.

Art. 74. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 17 juli 2020, wordt een artikel 352/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 352/1. In afwijking van artikel 5, §3, gelden de volgende bepalingen:

- 1° de verkozene voor de gemeenteraad die het initiatiefrecht heeft, kan afstand doen van dat recht door een verklaring van afstand in te dienen bij de algemeen directeur-coördinator;
- 2° de algemeen directeur-coördinator maakt de volgende elementen, nadat ze zich voordoen, onmiddellijk bekend op de webtoepassing van de samengevoegde gemeenten en de eventuele webtoepassing van de nieuwe gemeente:
 - a) de indiening van een gezamenlijke akte van voordracht door de verkozene voor de gemeenteraad die op dat moment het initiatiefrecht heeft;
 - b) het ontbreken van een gezamenlijke akte van voordracht op de derde dag voor de installatievergadering;
 - c) de uitputting van het initiatiefrecht door alle houders van het initiatiefrecht;
 - d) de indiening van een verklaring van afstand;
 - e) het ontbreken van een gezamenlijke akte van voordracht, ingediend door de verkozene voor de gemeenteraad die op dat moment het initiatiefrecht heeft, na de periode van veertien dagen.”.

Art. 75. In artikel 353 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1, 3°, wordt het woord “tien” vervangen door het woord “vijftien”;
- 2° aan paragraaf 1, 3°, wordt de zinsnede “, maar ten vroegste op de eerste werkdag van januari” toegevoegd;

3° in paragraaf 1, 4°, wordt het woord "tien" vervangen door het woord "vijftien";

4° er wordt een paragraaf 2/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

"§2/1. In afwijking van artikel 8 brengt een verkozen gemeenteraadslid dat voor zijn installatie afstand wil doen van zijn mandaat, de uittredende voorzitter van de gemeenteraad van de gemeente waarvan de algemeen directeur aangewezen is als coördinator conform artikel 346, daarvan schriftelijk op de hoogte.";

5° in paragraaf 3, eerste lid, wordt het woord "derde" vervangen door het woord "vierde" en wordt het woord "overhandigd" vervangen door het woord "bezorgd";

6° in paragraaf 3, tweede lid, wordt het woord "derde" vervangen door het woord "vierde" en wordt het woord "overhandigd" vervangen door het woord "bezorgd";

7° in paragraaf 3, derde lid, wordt het woord "vierde" vervangen door het woord "zesde" en wordt het woord "overhandigd" vervangen door het woord "bezorgd";

8° in paragraaf 3, vierde lid, wordt het woord "overhandigd" vervangen door het woord "bezorgd";

9° aan paragraaf 3 worden een vijfde en een zesde lid toegevoegd, die luiden als volgt:

"In afwijking van artikel 91, §1, eerste lid, wordt de verklaring van lijstenverbinding bezorgd aan de algemeen directeur-coördinator, vermeld in artikel 346, binnen twee werkdagen voor de uiterste dag van het indienen van de akten van voordracht.

In afwijking van artikel 91, §2, derde lid, gaat de algemeen directeur-coördinator, vermeld in artikel 346, uiterlijk de dag na de uiterste datum om een verklaring van lijstenverbinding in te dienen, na hoeveel zetels in het bijzonder comité voor de sociale dienst aan de verschillende lijsten toekomen, met toepassing van artikel 91, §2, eerste en tweede lid. Hij maakt op dezelfde dag die zetelverdeling bekend op de webtoepassing van de samengevoegde gemeenten en de eventuele webtoepassing van de nieuwe gemeente.";

10° paragraaf 4 wordt vervangen door wat volgt:

"§4. Behalve als er tussen de samengevoegde gemeenten een andere afspraak is gemaakt, doet het gemeentehuis van de gemeente waarvan de algemeen directeur aangewezen is als coördinator conform artikel 346, dienst als gemeentehuis van de nieuwe gemeente zolang de gemeenteraad geen ander gebouw als gemeentehuis heeft gekozen.";

11° in paragraaf 5 wordt het woord "overhandigd" vervangen door het woord "bezorgd".

Art. 76. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 17 juli 2020, wordt een artikel 354/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 354/1. §1. In afwijking van artikel 58, §2 en §3, en artikel 59, eerste lid, kan de Vlaamse Regering in een nieuwe gemeente in de eerste bestuursperiode een burgemeester benoemen voor minder dan zes jaar in geval van een ontvankelijke akte van opvolging.

De akte van opvolging vermeldt de einddatum van het mandaat van de burgemeester en de naam van de persoon die de burgemeester opvolgt. Bij het bereiken van deze einddatum is de burgemeester van rechtswege ontslagnemend. Om ontvankelijk te zijn moet de akte van opvolging ondertekend zijn door meer dan de helft van de verkozenen op de lijsten die aan de verkiezingen hebben deelgenomen, alsook door een meerderheid van de personen die op dezelfde lijst als de voorgedragen kandidaat-opvolger zijn verkozen. Als de lijst waarop de naam van de kandidaat-opvolger voorkomt slechts twee verkozenen telt, volstaat de handtekening van één van hen. Niemand kan meer dan één akte van opvolging ondertekenen. Overtreding van dat verbod wordt bestraft overeenkomstig artikel 7, §2.

De akte van opvolging kan ook de einddatum van het mandaat van de kandidaat-opvolger vermelden. In dat geval kan op de akte van opvolging de naam vermeld worden van een of meer personen die worden voorgedragen om hem op te volgen voor de resterende duurtijd van het mandaat. In voorkomend geval is de burgemeester bij het bereiken van de einddatum van het mandaat van rechtswege ontslagnemend.

Als het mandaat eindigt voor de einddatum, vermeld in de akte van opvolging, of, als de persoon die in de akte van opvolging is vermeld als de persoon die de burgemeester zou opvolgen, zijn mandaat niet opneemt, wordt de voordracht van de eerstvolgende kandidaat-opvolger, vermeld in de akte, vervroegd. Als de persoon die als laatste kandidaat-opvolger is vermeld het mandaat niet kan opnemen of als er geen opvolger van de kandidaat-opvolger is vermeld, wordt tot vervanging overgegaan overeenkomstig de regeling, vermeld in artikel 58, §1.

De akte van opvolging wordt uiterlijk drie dagen voor de installatievergadering van de gemeenteraad aan de algemeen directeur-coördinator, vermeld in artikel 346, bezorgd. De algemeen directeur-coördinator bezorgt een afschrift van de akte aan de burgemeester.

§2. Nadat de gemeenteraadsleden de eed hebben afgelegd, bezorgt de algemeen directeur-coördinator de akte van opvolging aan de voorzitter van de gemeenteraad.

De voorzitter van de gemeenteraad gaat na of de akte van opvolging voldoet aan de voorwaarden, vermeld in de eerste paragraaf. Alleen de handtekeningen van de gemeenteraadsleden die de eed hebben afgelegd, worden daarvoor in aanmerking genomen, met inbegrip van de opvolgers die de akte van opvolging hebben ondertekend en die nadien als gemeenteraadslid de eed hebben afgelegd. Als de akte van opvolging ontvankelijk is, bezorgt de voorzitter de akte van opvolging aan de Vlaamse Regering.

De Vlaamse Regering neemt een beslissing over de al dan niet benoeming van de opvolgers bij het bereiken van de einddatum van het mandaat van de titularis.”.

Art. 77. In deel 2, titel 8, hoofdstuk 2, afdeling 6, onderafdeling 2, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 17 juli 2020, wordt een artikel 356/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 356/1. Vanaf de datum van de principiële beslissing tot samenvoeging kan elk van de samen te voegen gemeenten een vacature vervullen op een van de volgende manieren:

- 1° door te putten uit een bestaande wervings- of bevorderingsreserve;
- 2° door een aanwervingsprocedure;
- 3° door een bevorderingsprocedure;
- 4° door een procedure van interne personeelsmobiliteit;
- 5° door een procedure van externe mobiliteit;

- 6° door een samenvoegingsmobiliteit als vermeld in artikel 356/2;
- 7° door een combinatie van de procedures, vermeld in punt 2°, 3° en 4°.

Als de samen te voegen gemeente geen wervings- of bevorderingsreserve heeft aangelegd, kan ze voor de toepassing van het eerste lid putten uit de wervings- of bevorderingsreserve van de andere samen te voegen gemeente of gemeenten en van de samen te voegen openbare centra voor maatschappelijk welzijn die werd aangelegd voor een vergelijkbare functie.”.

Art. 78. In deel 2, titel 8, hoofdstuk 2, afdeling 6, onderafdeling 2, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 17 juli 2020, wordt een artikel 356/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 356/2. §1. Vanaf de datum van de principiële beslissing tot samenvoeging kunnen de bevoegde organen van de samen te voegen gemeenten elk in hun eigen rechtspositieregeling een samenvoegingsmobiliteit vaststellen die betrekking heeft op de personeelsmobiliteit tussen de gemeenten die worden samengevoegd en de openbare centra voor maatschappelijk welzijn die worden samengevoegd. Die samenvoegingsmobiliteit geldt tussen de gemeenten en de openbare centra voor maatschappelijk welzijn in kwestie.

§2. De samenvoegingsmobiliteit kan op een van de volgende wijzen verwezenlijkt worden:

- 1° door deelname van personeelsleden van een samen te voegen gemeente of van een samen te voegen openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn aan de procedure voor interne personeelsmobiliteit bij een andere samen te voegen gemeente;
- 2° door deelname van personeelsleden van een samen te voegen gemeente of van een samen te voegen openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn aan de bevorderingsprocedure bij een andere samen te voegen gemeente.

§3. Bij de toepassing van de samenvoegingsmobiliteit worden de personeelsleden van alle samen te voegen gemeenten en alle samen te voegen openbare centra voor maatschappelijk welzijn in kwestie uitgenodigd om zich kandidaat te stellen voor de vacante betrekking bij de samen te voegen gemeente.

§4. De volgende personeelsleden kunnen zich, ongeacht hun administratieve toestand, kandidaat stellen om deel te nemen aan een procedure van samenvoegingsmobiliteit:

- 1° de vast aangestelde statutaire personeelsleden van de samen te voegen gemeenten en de samen te voegen openbare centra voor maatschappelijk welzijn in kwestie;
- 2° de contractuele personeelsleden van de samen te voegen gemeenten en de samen te voegen openbare centra voor maatschappelijk welzijn in kwestie, die aan de voorwaarden voldoen en die bij de eigen overheid zijn aangeworven na een externe bekendmaking van de vacature en een gelijkwaardige selectieprocedure als de procedure die van toepassing is op vacatures in statutaire betrekkingen hebben doorlopen.

De samenvoegingsmobiliteit tussen de samen te voegen gemeenten en de samen te voegen openbare centra voor maatschappelijk welzijn is niet van toepassing op de betrekkingen van algemeen directeur, adjunct-algemeen directeur, financieel directeur en adjunct-financieel directeur.

§5. De bevoegde organen van de samen te voegen gemeenten stellen de nadere procedure en modaliteiten vast voor de toepassing van de samenvoegingsmobiliteit.”.

Art. 79. Artikel 358 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

"Art. 358. Onverminderd artikel 167 stelt de gemeenteraad van de nieuwe gemeente een nieuwe algemeen directeur aan binnen zes maanden na de samenvoegingsdatum.

De algemeen directeur van de nieuwe gemeente wordt gekozen op basis van een systematische vergelijking van de titels en verdiensten van de kandidaten in het licht van de functiebeschrijving met functieprofiel en competentievereisten en, in voorkomend geval, van de toetsing aan de voorwaarden."

Art. 80. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 17 juli 2020, wordt een artikel 358/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 358/1. De gemeenteraad van de nieuwe gemeente kan de titularissen van het ambt van algemeen directeur van de samengevoegde gemeenten oproepen om zich binnen dertig dagen kandidaat te stellen voor het ambt van algemeen directeur van de nieuwe gemeente. Na het verstrijken van de termijn stelt het college van burgemeester en schepenen van de nieuwe gemeente vast wie zich tijdig en ontvankelijk kandidaat heeft gesteld.

De gemeenteraad van de nieuwe gemeente kan voorwaarden voor het ambt van algemeen directeur vaststellen.

De gemeenteraad van de nieuwe gemeente stelt een nieuwe algemeen directeur aan met behoud van zijn dienstverband onder de algemeen directeurs van de samengevoegde gemeenten die zich na vermelde oproep kandidaat hebben gesteld.

De gewezen algemeen directeur, die als algemeen directeur van de nieuwe gemeente wordt aangesteld, wordt met de verworven geldelijke anciënniteit ingeschaald in de salarisschaal overeenkomstig de reglementaire bepalingen ter zake."

Art. 81. Artikel 359 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

"Art. 359. Als er na de oproep, vermeld in artikel 358/1, geen kandidaten zijn voor het ambt van algemeen directeur of, in voorkomend geval, als geen enkele kandidaat aan de gestelde voorwaarden voldoet of als de gemeenteraad van de nieuwe gemeente geen gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid, vermeld in artikel 358/1, vult de gemeenteraad van de nieuwe gemeente het ambt in door aanwerving en/of bevordering. De gemeenteraad van de nieuwe gemeente stelt de voorwaarden vast voor het ambt van algemeen directeur en stelt de selectieprocedure vast."

Art. 82. Artikel 361 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

"Art. 361. Onverminderd artikel 167 stelt de gemeenteraad van de nieuwe gemeente een nieuwe financieel directeur aan binnen zes maanden na de samenvoegingsdatum.

De financieel directeur van de nieuwe gemeente wordt gekozen op basis van een systematische vergelijking van de titels en verdiensten van de kandidaten in het licht van de functiebeschrijving met functieprofiel en competentievereisten en, in voorkomend geval, van de toetsing aan de voorwaarden."

Art. 83. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 17 juli 2020, wordt een artikel 361/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 361/1. De gemeenteraad van de nieuwe gemeente kan de titularissen van het ambt van financieel directeur van de samengevoegde gemeenten oproepen om zich binnen dertig dagen kandidaat te stellen voor het ambt van financieel directeur van de nieuwe gemeente. Na het verstrijken van de termijn stelt het college van burgemeester en schepenen van de nieuwe gemeente vast wie zich tijdig en ontvankelijk kandidaat heeft gesteld.

De gemeenteraad van de nieuwe gemeente kan voorwaarden voor het ambt van financieel directeur vaststellen.

De gemeenteraad van de nieuwe gemeente stelt een nieuwe financieel directeur aan met behoud van zijn dienstverband onder de financieel directeurs van de samengevoegde gemeenten die zich na vermelde oproep kandidaat hebben gesteld.

De gewezen financieel directeur, die als financieel directeur van de nieuwe gemeente wordt aangesteld, wordt met de verworven geldelijke anciënniteit ingeschaald in de salarisschaal overeenkomstig de reglementaire bepalingen ter zake."

Art. 84. Artikel 362 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

"Art. 362. Als er na de oproep, vermeld in artikel 361/1, geen kandidaten zijn voor het ambt van financieel directeur of, in voorkomend geval, als geen enkele kandidaat aan de gestelde voorwaarden voldoet of als de gemeenteraad van de nieuwe gemeente geen gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid, vermeld in artikel 361/1, vult de gemeenteraad van de nieuwe gemeente het ambt in door aanwerving en/of bevordering. De gemeenteraad van de nieuwe gemeente stelt de voorwaarden vast voor het ambt van financieel directeur en stelt de selectieprocedure vast."

Art. 85. Artikel 368 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

"Art. 368. De bepalingen, vermeld in titel 4, zijn vanaf de samenvoegingsdatum van toepassing op de nieuwe gemeente en het nieuwe OCMW.

In afwijking van het eerste lid is artikel 254 niet van toepassing gedurende de eerste bestuursperiode. Voor het einde van het eerste kwartaal van de eerste bestuursperiode wordt een eenjarig meerjarenplan vastgesteld voor het eerste jaar van die bestuursperiode. Voor het einde van het jaar dat volgt op de gemeenteraadsverkiezingen wordt een meerjarenplan vastgesteld dat start in het tweede jaar dat volgt op de gemeenteraadsverkiezingen en afloopt op het einde van het jaar na het jaar van de daaropvolgende gemeenteraadsverkiezingen. Elk van die meerjarenplannen bestaat uit een strategische nota, een financiële nota en een toelichting die conform artikel 255 zijn opgemaakt.

In afwijking van het eerste lid is artikel 265 niet van toepassing gedurende het eerste kwartaal van het eerste jaar van de eerste bestuursperiode. Tot de definitieve vaststelling van het eenjarige meerjarenplan en uiterlijk tot en met 31 maart van het eerste jaar van de eerste bestuursperiode mogen, door middel van voorlopige kredieten, verbintenissen voor de exploitatie, de investeringen en de financiering worden aangegaan tot maximaal drie twaalfde van de som van de kredieten van het vorige boekjaar.

In afwijking van artikel 260, tweede lid, is de beleidsevaluatie over het boekjaar dat voorafgaat aan dat van de samenvoegingsdatum facultatief in de jaarrekeningen van de samengevoegde gemeenten en OCMW's en in de jaarrekening van de autonome gemeentebesturen van de samengevoegde gemeenten."

Art. 86. In artikel 369 van hetzelfde decreet, waarvan de bestaande tekst paragraaf 1 zal vormen, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het eerste lid wordt het woord “of” vervangen door het woord “en”;
- 2° er wordt een paragraaf 2 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§2. In afwijking van paragraaf 1 stelt de gemeenteraad nieuwe reglementen vast voor de heffing van aanvullende belastingen op het grondgebied conform de toepasselijke federale en Vlaamse regelgeving.”.

Art. 87. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 17 juli 2020, wordt een artikel 376/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 376/1. Artikel 356/1 is van toepassing op de samen te voegen openbare centra voor maatschappelijk welzijn, met dien verstande dat “de samen te voegen gemeenten” wordt gelezen als “de samen te voegen openbare centra voor maatschappelijk welzijn”, “de samen te voegen gemeente” wordt gelezen als “het samen te voegen openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn”, “de andere samen te voegen gemeenten” wordt gelezen als “de andere samen te voegen openbare centra voor maatschappelijk welzijn” en “de samen te voegen openbare centra voor maatschappelijk welzijn” wordt gelezen als “de samen te voegen gemeenten”.

Artikel 356/2 is, met uitzondering van paragraaf 4, tweede lid, van toepassing op de samen te voegen openbare centra voor maatschappelijk welzijn, met dien verstande dat:

- 1° in paragraaf 1 “de bevoegde organen van de samen te voegen gemeenten” wordt gelezen als “de bevoegde organen van de samen te voegen openbare centra voor maatschappelijk welzijn”;
- 2° in paragraaf 2, 1° en 2°, “bij een andere samen te voegen gemeente” wordt gelezen als “bij een ander samen te voegen openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn”;
- 3° in paragraaf 3 “bij de samen te voegen gemeente” wordt gelezen als “bij het samen te voegen openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn”;
- 4° in paragraaf 4, derde lid, “De bevoegde organen van de samen te voegen gemeenten” wordt gelezen als “De bevoegde organen van de samen te voegen openbare centra voor maatschappelijk welzijn”.

Art. 88. Artikel 381 van hetzelfde decreet wordt opgeheven.

Art. 89. Artikel 382, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Een gewezen algemeen directeur of een gewezen financieel directeur van een samengevoegde gemeente, die niet als algemeen directeur respectievelijk financieel directeur van de nieuwe gemeente is aangesteld, wordt met behoud van zijn geldelijke anciënniteit aangesteld hetzij als adjunct-algemeen directeur respectievelijk adjunct-financieel directeur bij de gemeente, hetzij in een passende functie van niveau A in:

- 1° de nieuwe gemeente;
- 2° het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn dat de nieuwe gemeente bedient;
- 3° een verzelfstandigde entiteit van de nieuwe gemeente;
- 4° een vereniging of vennootschap voor maatschappelijk welzijn van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn dat de nieuwe gemeente bedient;
- 5° een intergemeentelijk samenwerkingsverband zoals bedoeld in deel 3, titel 3, waarvan de nieuwe gemeente een deelnemende gemeente is.”.

Art. 90. In artikel 386, §1, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het eerste lid worden de woorden “vennootschappen met sociaal oogmerk” telkens vervangen door de woorden “sociale ondernemingen”;
- 2° in het tweede lid worden de woorden “Wetboek van Vennootschappen” vervangen door de woorden “Wetboek van vennootschappen en verenigingen” en wordt de zinsnede “het decreet van 18 juli 20013” vervangen door de zinsnede “het decreet van 18 juli 2003”.

Art. 91. Aan artikel 396, §1, tweede lid, van hetzelfde decreet wordt een zin toegevoegd die luidt als volgt:

“Daarnaast kan een Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking, opgericht in toepassing van het Benelux-Verdrag inzake grensoverschrijdende en interterritoriale samenwerking, gedaan te 's-Gravenhage op 20 februari 2014 deelnemen aan het voormelde samenwerkingsverband, indien die deelname strekt tot het mogelijk maken van een publieke dienstverlening en de deelname in overeenstemming is met het voormelde verdrag.”.

Art. 92. In artikel 397 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° het tweede lid wordt opgeheven;
- 2° in het bestaande derde lid, dat het tweede lid wordt, worden de woorden “Wetboek van Vennootschappen” vervangen door de woorden “Wetboek van vennootschappen en verenigingen”;
- 3° in het bestaande derde lid, dat het tweede lid wordt, worden de woorden “met beperkte aansprakelijkheid” opgeheven.

Art. 93. In artikel 401 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het vijfde lid wordt het woord “samengevoegde” vervangen door het woord “nieuwe”;
- 2° in het vijfde lid wordt tussen het woord “gemeente” en het woord “waarin” de zinsnede “als vermeld in artikel 343, 2°,” ingevoegd;
- 3° er wordt een zesde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Een nieuwe gemeente kan onder de voorwaarden, vermeld in het vijfde lid, beslissen om uit te treden om de activiteiten voor haar hele grondgebied in eigen beheer te nemen.”.

Art. 94. In artikel 410 van hetzelfde decreet worden het tweede en het derde lid opgeheven.

Art. 95. In artikel 422 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° het eerste lid wordt vervangen door wat volgt:

“Tijdens de duur die bij de oprichting van een dienstverlenende of opdracht-houdende vereniging is vastgesteld en die, onder voorbehoud van artikel 424,

niet meer mag bedragen dan achttien jaar, is een beslissing tot uittreding van een deelnemer alleen mogelijk als drie vierde van het aantal deelnemende gemeenten vóór de algemene vergadering waarop over de uittreding wordt beslist, daarmee instemt. Voor die beslissing is een drievierdemeeerderheid van het aantal stemmen vereist van het geheel van de geldig uitgebrachte stemmen en van de geldig uitgebrachte stemmen van de vertegenwoordigde gemeenten. De deelnemer die uittreedt, vergoedt de schade die zijn uittreding berokkent aan de dienstverlenende of opdrachthoudende vereniging en aan de andere deelnemers.”;

- 2° in het vierde lid wordt het woord “samengevoegde” vervangen door het woord “nieuwe”;
- 3° in het vierde lid wordt tussen het woord “gemeente” en het woord “waarin” de zinsnede “als vermeld in artikel 343, 2°,” ingevoegd;
- 4° er wordt een vijfde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Een nieuwe gemeente kan onder de voorwaarden, vermeld in het vierde lid, beslissen om volledig of gedeeltelijk uit te treden om de activiteiten voor haar hele grondgebied in eigen beheer te nemen.”.

Art. 96. In artikel 426, 5°, van hetzelfde decreet worden de woorden “en eventueel het vast kapitaal” opgeheven.

Art. 97. In artikel 443, eerste lid, van hetzelfde decreet worden de woorden “dit decreet” vervangen door de woorden “deze titel”.

Art. 98. In artikel 448 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° het eerste lid wordt vervangen door wat volgt:

“De leden van de raad van bestuur van de dienstverlenende of opdrachthoudende vereniging en de vertrouwenspersonen die hen bijstaan conform artikel 16 en 155, kunnen per bijgewoonde vergadering een presentiegeld ontvangen.

Het presentiegeld voor het bijwonen van de raad van bestuur is ten hoogste gelijk aan het hoogste bedrag dat uitkeerbaar is aan een gemeenteraadslid voor een gemeenteraadszitting in een van de deelnemende gemeenten. Aan de voorzitter van de raad van bestuur en aan de voormelde vertrouwenspersonen kan maximaal een dubbel presentiegeld worden toegekend. Bij een cumulatie van mandaten, waaraan een dubbel presentiegeld verbonden is in meerdere dienstverlenende of opdrachthoudende verenigingen, bepaalt het lid van de raad van bestuur in welke vereniging het dubbel presentiegeld wordt toegekend. In elk van de andere verenigingen ontvangt dit lid een enkel presentiegeld. De toekenning van een dubbel presentiegeld is slechts mogelijk nadat de betrokkene een verklaring op erewoord heeft ingediend waaruit blijkt dat hij geen dubbel presentiegeld geniet in een andere dienstverlenende of opdrachthoudende vereniging.

De algemene vergadering bepaalt het presentiegeld en, binnen de perken en overeenkomstig de toekenningsvoorwaarden die de Vlaamse Regering vaststelt, de andere vergoedingen die in het kader van de bestuurlijke werking van de dienstverlenende of de opdrachthoudende vereniging kunnen worden toegekend.”;

- 2° in het bestaande derde lid, dat het vijfde lid wordt, worden de woorden “het tweede lid” vervangen door de woorden “het vierde lid”.

Art. 99. In artikel 451 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° het eerste lid wordt vervangen door wat volgt:

“De dienstverlenende en opdrachthoudende verenigingen zien erop toe dat ze over een eigen vermogen beschikken dat, mede gelet op andere financieringsbronnen, toereikend is in het licht van hun bedrijvigheid.”;

- 2° het tweede lid wordt opgeheven;

- 3° er wordt een lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Tenzij het in de statuten anders is bepaald, worden alle inbrengen bij aanvang volledig gestort.”.

Art. 100. In artikel 456 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het eerste lid wordt de zinsnede “, met de vermelding dat ze nog onderworpen zijn aan het bestuurlijk toezicht” opgeheven;

- 2° het tweede lid wordt opgeheven.

Art. 101. In artikel 457 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° het eerste lid wordt vervangen door wat volgt:

“Behoudens strengere bepalingen in de statuten roept de raad van bestuur, als het netto actief van de vereniging negatief dreigt te worden of is geworden, de algemene vergadering op om te vergaderen. Die vergadering heeft plaats binnen ten hoogste zestig dagen na de datum waarop de voormelde toestand is vastgesteld of had moeten worden vastgesteld krachtens de wettelijke of statutaire bepalingen. De algemene vergadering neemt een van de volgende beslissingen:

1° de ontbinding van de vereniging;

2° de invoering van de maatregelen om de continuïteit van de vereniging te vrijwaren, die in de agenda zijn aangekondigd.”;

- 2° tussen het eerste en het tweede lid wordt een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Tenzij de raad van bestuur de ontbinding van de vereniging voorstelt, zet hij in een bijzonder plan uiteen welke maatregelen hij voorstelt om de continuïteit van de vereniging te vrijwaren.”;

- 3° in het bestaande tweede en derde lid, die het derde en vierde lid worden, wordt het woord “saneringsplan” telkens vervangen door het woord “plan”.

Art. 102. Aan artikel 466 van hetzelfde decreet wordt een vijfde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Op dezelfde dag als de dag waarop de dienstverlenende of de opdrachthoudende vereniging de lijst, vermeld in het eerste lid, bekendmaakt op haar webtoepas-

sing, brengt de dienstverlenende of de opdrachthoudende vereniging de toezicht-houdende overheid op de hoogte van de bekendmaking ervan.”.

Art. 103. In artikel 467 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het eerste lid, 2°, wordt het woord “saneringsplan” vervangen door het woord “plan”;
- 2° aan het vierde lid wordt het woord “ervan” toegevoegd.

Art. 104. In artikel 472, §2, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het eerste lid worden tussen het woord “binnen” en de woorden “dertig dagen” de woorden “een termijn van” ingevoegd;
- 2° in het eerste lid worden de woorden “naar de Vlaamse Regering verstuurd” vervangen door de woorden “na de dagtekening ervan aan de toezichthoudende overheid voorgelegd”;
- 3° in het tweede lid wordt het woord “honderd” vervangen door het woord “negentig”;
- 4° aan het tweede lid wordt de volgende zin toegevoegd:

“De voormelde termijn gaat in op de dag na de verzending, vermeld in het eerste lid.”.

Art. 105. In artikel 474 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 25 mei 2018, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1, eerste lid, worden de woorden “of met andere rechtspersonen dan rechtspersonen die winstoogmerk hebben” vervangen door de zinsnede “, met andere rechtspersonen die zonder winstoogmerk een belangeloos doel nastreven of met rechtspersonen die erkend zijn als een sociale onderneming als vermeld in het Wetboek van vennootschappen en verenigingen”;
- 2° paragraaf 2, eerste lid, wordt vervangen door wat volgt:

“De leden van de raad van bestuur en de algemene vergadering van de welzijnsverenigingen en de autonome verzorgingsinstellingen en de vertrouwenspersonen die hen bijstaan conform artikel 16 en artikel 155 kunnen per bijgewoonde vergadering een presentiegeld ontvangen dat ten hoogste gelijk is aan het hoogste bedrag dat uitkeerbaar is aan een lid van de raad voor maatschappelijk welzijn voor een zitting van de raad voor maatschappelijk welzijn van een deelnemend openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. Aan de voorzitter van de raad van bestuur en aan de voormelde vertrouwenspersonen kan maximaal een dubbel presentiegeld worden toegekend. Bij een cumulatie van mandaten, waaraan een dubbel presentiegeld verbonden is in meerdere welzijnsverenigingen of autonome verzorgingsinstellingen, bepaalt het lid van de raad van bestuur in welke vereniging het dubbel presentiegeld wordt toegekend. In elk van de andere verenigingen ontvangt dit lid een enkel presentiegeld. De toekenning van een dubbel presentiegeld is slechts mogelijk nadat de betrokkene een verklaring op erewoord heeft ingediend waaruit blijkt dat hij geen dubbel presentiegeld geniet in een andere welzijnsvereniging of autonome verzorgingsinstelling.”;

- 3° in paragraaf 2, vierde lid, wordt het woord "eerste" vervangen door het woord "tweede";
- 4° in paragraaf 4, eerste lid, wordt de zinsnede "De welzijnsvereniging als vermeld in paragraaf 1, derde lid, 1°, en de autonome verzorgingsinstelling als vermeld in paragraaf 1, derde lid, 2°, die een ziekenhuis uitbaten evenals" vervangen door de zinsnede "De autonome verzorgingsinstelling, vermeld in paragraaf 1, derde lid, 2°, die een ziekenhuis uitbaat en".

Art. 106. In artikel 482 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht.

- 1° in het eerste lid worden tussen de woorden "Elke beslissing" en de woorden "tot wijziging" de woorden "van de vereniging" ingevoegd;
- 2° in het tweede lid worden de woorden "de vermindering" vervangen door de woorden "een vermindering".

Art. 107. In artikel 484 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1, derde lid, wordt voor de woorden "Als het" de zin "Het mandaat van de vertegenwoordigende leden van de raad voor maatschappelijk welzijn eindigt van rechtswege op de eerste algemene vergadering die plaatsvindt nadat de raden voor maatschappelijk welzijn van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn die lid zijn van de vereniging, conform artikel 68, §1, geïnstalleerd zijn." ingevoegd;
- 2° in paragraaf 1, derde lid, worden de woorden "die het betreffend lid heeft voorgedragen" vervangen door de woorden "van de betrokken vertegenwoordiger" en wordt het woord "kandidaat-lid" vervangen door het woord "vertegenwoordiger";
- 3° in paragraaf 3 wordt het woord "welzijnsverenging" vervangen door het woord "welzijnsvereniging".

Art. 108. In artikel 488 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 2, eerste lid, worden tussen het woord "welzijn" en de woorden "en personeelsleden" de woorden "of een gemeente" ingevoegd;
- 2° in paragraaf 3 wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

"Een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn of een gemeente die deelgenoot is van een welzijnsvereniging als vermeld in dit hoofdstuk, kan de personeelsleden van die welzijnsvereniging overnemen."

Art. 109. In artikel 489, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt de zinsnede "De bepalingen van deel 2, titel 4, zijn van toepassing op de welzijnsverenigingen, met uitzondering van hoofdstuk 3 en artikel 249, §2 en §3, artikel 256, 260, derde lid, artikel 262, §1, tweede lid, artikel 263 en artikel 264, tweede lid," vervangen door de zinsnede "Artikel 221 tot en met 223 en de bepalingen van deel 2, titel 4, zijn van toepassing op de welzijnsverenigingen, met uitzondering van artikel 249, §2, §3 en §4, artikel 256, artikel 260, derde lid, artikel 262, §1, tweede lid, artikel 263, artikel 264, tweede lid, en hoofdstuk 3 en 4,".

Art. 110. Aan artikel 490, §1, van hetzelfde decreet worden een derde en een vierde lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“De raad van bestuur stemt telkens over het hele meerjarenplan en de aanpassingen ervan en over de hele jaarrekening.

In afwijking van het derde lid kan elk lid van de raad van bestuur de afzonderlijke stemming eisen over een of meer onderdelen die hij aanwijst. In dat geval mag de raad van bestuur pas over het hele meerjarenplan en de aanpassingen ervan en over de hele jaarrekening stemmen na de afzonderlijke stemming. Als die afzonderlijke stemming tot gevolg heeft dat het ontwerp van het meerjarenplan en de aanpassingen ervan of de jaarrekening gewijzigd moeten worden, wordt de stemming over het geheel verdaagd tot de volgende vergadering van de raad van bestuur.”.

Art. 111. In artikel 500 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 21 december 2018, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° de zinsnede “hoofdstuk 2 van deze titel” wordt vervangen door de woorden “dit decreet met betrekking tot de welzijnsvereniging”;
- 2° de zinsnede “artikel 485, tweede lid, voor de beleidsrapporten, en” wordt vervangen door de zinsnede “artikel 286, §2, 5°,”.

Art. 112. In artikel 501 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het eerste lid wordt de zinsnede “een vereniging zonder winstoogmerk als vermeld in de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de stichtingen en de Europese politieke partijen en stichtingen,” vervangen door de woorden “een vzw als vermeld in het Wetboek van vennootschappen en verenigingen”;
- 2° in het eerste lid worden de woorden “dan rechtspersonen die een winstoogmerk hebben” vervangen door de woorden “die zonder winstoogmerk een belangeloos doel nastreven of met rechtspersonen erkend als een sociale onderneming als vermeld in het Wetboek van vennootschappen en verenigingen”;
- 3° in het vierde lid worden de woorden “om exploitatie van ziekenhuisdiensten of ziekenhuisgebonden activiteiten te exploiteren” vervangen door de woorden “voor de exploitatie van ziekenhuisdiensten of van ziekenhuisgebonden activiteiten”.

Art. 113. In artikel 503 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° de zinsnede “de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de stichtingen en de Europese politieke partijen en stichtingen” wordt vervangen door de woorden “het Wetboek van vennootschappen en verenigingen”;
- 2° in punt 8° wordt tussen de zinsnede “lid zijn van de vereniging,” en de woorden “geïnstalleerd zijn” de zinsnede “conform artikel 68, §1,” ingevoegd.

Art. 114. In artikel 508, §1, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het eerste lid wordt de zinsnede “een vereniging zonder winstoogmerk als vermeld in de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de stichtingen en de Europese politieke partijen en stichtingen” vervangen door de woorden “een vzw als vermeld in het Wetboek van vennootschappen en verenigingen”;
- 2° in het tweede lid worden de woorden “geen winst nastreven” vervangen door de woorden “zonder winstoogmerk een belangeloos doel nastreven of rechtspersonen erkend als een sociale onderneming als vermeld in het Wetboek van vennootschappen en verenigingen”.

Art. 115. In artikel 511, §1, van hetzelfde decreet wordt het woord “beheersorganen” vervangen door het woord “bestuursorganen” en wordt het woord “jaar-verslag” vervangen door het woord “jaarverslag”.

Art. 116. In artikel 512 van hetzelfde decreet worden de woorden “lid worden van een vennootschap met sociaal oogmerk” vervangen door de woorden “toetreden tot een sociale onderneming als vermeld in het Wetboek van vennootschappen en verenigingen”.

Art. 117. In artikel 513 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het eerste lid wordt de zinsnede “een vereniging zonder winstoogmerk als vermeld in de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de stichtingen en de Europese politieke partijen en stichtingen” vervangen door de woorden “een vzw als vermeld in het Wetboek van vennootschappen en verenigingen”;
- 2° het tweede lid wordt vervangen door wat volgt:

“Van een vzw zoals vermeld in het eerste lid, moeten minstens een of meer private rechtspersonen die zonder winstoogmerk een belangeloos doel nastreven of erkend zijn als een sociale onderneming als vermeld in het Wetboek van vennootschappen en verenigingen, lid zijn. Van die vereniging kunnen daarnaast al dan niet een of meer andere openbare centra voor maatschappelijk welzijn, gemeenten, verenigingen opgericht overeenkomstig deel 3, titel 4, hoofdstuk 2 of 3, of andere openbare besturen, lid zijn.”

Art. 118. Artikel 524 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 524. Met behoud van de toepassing van artikel 14 van de Nieuwe Gemeentewet, zijn artikel 58, 59, 60, 61 en 62, eerste tot en met vijfde lid, met uitzondering van het eerste lid, 2°, e), van toepassing op de gemeente Voeren.

Artikel 60, 61 en 62, eerste tot en met vijfde lid, met uitzondering van het eerste lid, 2°, e), zijn van toepassing op de gemeenten, vermeld in artikel 7 van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966.”

Art. 119. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 17 juli 2020, wordt een artikel 524/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 524/1. §1. Met behoud van de toepassing van de nationaliteitsvereiste, vermeld in artikel 13 van de Nieuwe Gemeentewet, wordt de burgemeester in de gemeenten, vermeld in artikel 7 van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966, door de Vlaamse Regering benoemd uit de verkozenen voor de gemeenteraad. Die verkozenen kunnen daarvoor kan-

didaten voordragen voor wie een gedagtekende akte van voordracht wordt voorgelegd aan de provinciegouverneur. De akte van voordracht is ontvankelijk als ze ondertekend is door meer dan de helft van de verkozenen op de lijsten die aan de verkiezingen hebben deelgenomen en ook door een meerderheid van de personen die op dezelfde lijst als de voorgedragen kandidaat-burgemeester zijn verkozen. Als de lijst waarop de naam van de kandidaat-burgemeester voorkomt maar twee verkozenen telt, volstaat de handtekening van een van hen. Een akte van voordracht die wordt voorgelegd na de installatievergadering van de gemeenteraad is alleen ontvankelijk als ze ondertekend is door meer dan de helft van de gemeenteraadsleden en ook door een meerderheid van de gemeenteraadsleden die op dezelfde lijst als de voorgedragen kandidaat-burgemeester verkozen zijn.

Niemand kan meer dan één akte van voordracht ondertekenen. Overtreding van dat verbod wordt bestraft conform artikel 7, §2.

De akte van voordracht kan ook de einddatum van het mandaat van de kandidaat-burgemeester vermelden. In dat geval kan op de akte van voordracht de naam vermeld worden van een of meer personen die worden voorgedragen om hem op te volgen voor de resterende duurtijd van het mandaat. In voorkomend geval is de burgemeester van rechtswege ontslagnemend als de einddatum van het mandaat is bereikt. Als het mandaat eindigt voor de einddatum, vermeld in de akte, of als de persoon die in de akte van voordracht is vermeld als de persoon die de burgemeester opvolgt, zijn mandaat niet opneemt, wordt de voordracht van de eerstvolgende opvolger, vermeld in de akte, vervroegd. Als de persoon die als laatste opvolger is vermeld, het mandaat niet kan opnemen of als er geen opvolger is vermeld, wordt tot vervanging overgegaan conform artikel 62.

De Vlaamse Regering gaat na of de akte van voordracht ontvankelijk is overeenkomstig de voorwaarden, vermeld in het eerste lid. De Vlaamse Regering kan evenwel altijd om een nieuwe voordracht verzoeken.

§2. Een voorgedragen kandidaat-burgemeester als vermeld in paragraaf 1, die niet is benoemd, kan tijdens dezelfde bestuursperiode niet meer opnieuw worden voorgedragen, tenzij op basis van nieuwe feiten of nieuwe gegevens.

§3. Met behoud van de toepassing van artikel 13, derde lid, van de Nieuwe Gemeentewet, kan de burgemeester, vermeld in paragraaf 1, buiten de verkozenen voor de gemeenteraad worden benoemd uit de gemeenteraadskiezers die minstens vijftientig jaar oud zijn.

De burgemeester die buiten de raad is benoemd, is in alle gevallen stemgerechtigd in het college van burgemeester en schepenen en beschikt over een raadgevende stem in de gemeenteraad.”.

Art. 120. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 17 juli 2020, wordt een artikel 524/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 524/2. De burgemeester in de gemeenten, vermeld in artikel 7 van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966, wordt benoemd voor een periode van zes jaar, behalve in de gevallen, vermeld in artikel 61, 62 en 524/1, §1, derde lid.

Voor hij zijn mandaat aanvaardt, legt de burgemeester de volgende eed af in handen van de provinciegouverneur: “Ik zweer de verplichtingen van mijn mandaat trouw na te komen.”. Behalve als de burgemeester wordt benoemd buiten de raad, geldt die eedaflegging ook als eedaflegging als gemeenteraadslid als vermeld in artikel 6. De burgemeester die de eed na twee oproepingen niet aflegt, wordt

geacht het burgemeestersmandaat niet te aanvaarden. De Raad voor Verkiezingsbetwistingen doet uitspraak over de geschillen die daarover rijzen.

Na de gemeenteraadsverkiezingen blijft de aftredende burgemeester in functie tot de nieuwe burgemeester is geïnstalleerd.”.

Art. 121. In artikel 525 van hetzelfde decreet wordt de zinsnede “Artikel 79, vierde lid, en artikel 62, zesde en zevende lid,” vervangen door de zinsnede “Artikel 62, zesde en zevende lid,”.

Art. 122. In artikel 529 van hetzelfde decreet wordt de zinsnede “artikel 5” vervangen door de zinsnede “artikel 5, §1 en §2”.

Art. 123. In artikel 531 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, wordt het woord “veertien” vervangen door het woord “acht”, worden de woorden “werkdagen van januari” vervangen door de woorden “werkdagen van december”, worden de woorden “eerste werkdag van januari” vervangen door de woorden “vijfde werkdag van december” en worden de woorden “ten minste acht dagen voor de installatievergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn” opgeheven;

2° in paragraaf 1 worden het derde en vierde lid vervangen door wat volgt:

“Als er een bezwaar is ingediend tegen de verkiezing en als die vervolgens toch geldig is verklaard, vindt de installatievergadering plaats binnen vijftien dagen na de dag waarop de uitslag van de verkiezing definitief is met toepassing van artikel 25 van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, maar op zijn vroegst op een van de eerste vijf werkdagen van december. De verkozen raadsleden worden door de uittredende voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn ten minste acht dagen voor de installatievergadering op de hoogte gebracht van de datum, het uur en de plaats van de vergadering.

Als er een bezwaar is ingediend tegen de verkiezing en als die verkiezing vervolgens ongeldig is verklaard en er een nieuwe verkiezing moet worden gehouden, vindt de installatievergadering plaats binnen vijftien dagen na de dag waarop de uitslag van de nieuwe verkiezing definitief is met toepassing van artikel 203, derde lid, van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 of met toepassing van artikel 25 van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges. De verkozen raadsleden worden door de uittredende voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn ten minste acht dagen voor de installatievergadering op de hoogte gebracht van de datum, het uur en de plaats van de vergadering.”.

Hoofdstuk 7. Wijzigingen van het programmadecreet van 20 december 2019 bij de begroting 2020

Art. 124. Aan artikel 23 van het programmadecreet van 20 december 2019 bij de begroting 2020 wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Bij een samenvoeging van gemeenten worden de gegevens over de gekadastreerde oppervlakte open ruimte, vermeld in het eerste lid, en de aandelen in de definitieve verdeling van het Gemeentefonds voor het voorgaande jaar van de samen te voegen gemeenten opgeteld. Als de samenvoeging gepaard gaat met de opsplitsing van een of meer gemeenten, worden de gegevens over de gekadastreerde opper-

vlakke open ruimte en de aandelen in de definitieve verdeling van het Gemeentefonds van het voorgaande jaar van de op te splitsen gemeenten ook opgesplitst, in dezelfde verhouding als respectievelijk het aandeel gekadastreerde oppervlakte open ruimte en de inwonersaantallen van de opgesplitste delen.”.

Art. 125. In hetzelfde decreet wordt een artikel 23/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 23/1. Bij een samenvoeging van gemeenten mogen de nieuwe gemeenten niet minder ontvangen dan de som van de aandelen van de samen te voegen gemeenten of delen van gemeenten in het jaar dat voorafgaat aan de samenvoeging. Als de samenvoeging gepaard gaat met de opsplitsing van een of meer gemeenten wordt om de gewaarborgde ontvangst van de nieuwe gemeenten te berekenen, het aandeel van de op te splitsen gemeenten in het jaar dat voorafgaat aan de samenvoeging, ook opgesplitst, in dezelfde verhouding als de inwonersaantallen van de opgesplitste delen.

De gewaarborgde ontvangst voor de nieuwe gemeenten, vermeld in het eerste lid, wordt, met ingang van het jaar van de samenvoeging, elk jaar geïndexeerd met 3,5%. De indexatie is cumulatief.

In afwijking van artikel 23, tweede lid, zijn de bepalingen, vermeld in het eerste en tweede lid, ook van toepassing in geval van een samenvoeging met een stad zoals vermeld in artikel 6, §1, 1°, a), b), c) of d), van het decreet van 5 juli 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds.”.

Hoofdstuk 8. Inwerkingtreding

Art. 126. Dit decreet treedt in werking op de tiende dag na de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad, met uitzondering van de bepalingen waarvan de datum van inwerkingtreding in het tweede tot en met het vijfde lid bepaald wordt.

Artikel 5 tot en met 12 en artikel 34 treden, met het oog op de uiterlijke datum voor de indiening van de kandidatenlijsten, in werking op 13 september 2024.

De volgende artikelen treden met het oog op de algehele vernieuwing van de bestuursorganen in december 2024 na de verkiezing, georganiseerd op 13 oktober 2024, in werking op 13 oktober 2024:

- 1° artikel 26;
- 2° artikel 27;
- 3° artikel 28;
- 4° artikel 29;
- 5° artikel 33;
- 6° artikel 36;
- 7° artikel 39;
- 8° artikel 40;
- 9° artikel 41, 2°, wat betreft de beslissing van de Vlaamse Regering tot het niet benoemen van de burgemeester;
- 10° artikel 42;
- 11° artikel 44;
- 12° artikel 45;
- 13° artikel 46;
- 14° artikel 47;
- 15° artikel 48;
- 16° artikel 49;
- 17° artikel 50;
- 18° artikel 57;
- 19° artikel 58;

- 20° artikel 76;
- 21° artikel 118;
- 22° artikel 119;
- 23° artikel 120;
- 24° artikel 121;
- 25° artikel 122;
- 26° artikel 123.

In afwijking van het derde lid treden:

- 1° in een gemeente waar voor 13 oktober 2024 een collectieve motie wordt ingediend, artikel 26, 33, 39, 40, 41, 2°, 42 en 45 in werking op de dag van de indiening van de motie;
- 2° in een district waar voor 13 oktober 2024 een collectieve motie wordt ingediend, artikel 57 en 58 in werking op de dag van de indiening van de motie.

De volgende artikelen van dit decreet treden, met het oog op de installatievergadering in december, in werking op 1 december 2024:

- 1° artikel 30;
- 2° artikel 51;
- 3° artikel 55;
- 4° artikel 56.